

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Jana Sehnalová

**Zákon o myslivosti jako prostředek ochrany
životního prostředí**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Prof. JUDr. Milan Damohorský, DrSc.

Katedra životního prostředí

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 10.4.2021

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 245 204 znaků včetně mezer.

V Kolíně dne 10.4.2021

.....

Jana Sehnalová

Ráda bych tímto poděkovala Prof. JUDr. Milanu Damohorskému, DrSc. za trpělivost a skvělé vedení při zpracování této práce. Dále bych chtěla velmi poděkovat především svým drahým rodičům, ale i přátelům za podporu během celého studia. Konečně nejedno velké poděkování patří též JUDr. Pavlu Douchovi, Mgr. Petru Dvořákovi, Mgr. Milanu Edelmannovi, Paule a Davidu Haydon, doc. Dr. Ing. Petru Maradovi, Mgr. Kristýně Urbanové, LL.M., Ph.D., Jiřímu Vavřinovi, Mgr. Oldřichu Volencovi, JUDr. Jiřímu Teryngelovi a samozřejmě Honitbě Vinaře.

Obsah

Úvod	5
1. Myslivost a její historie	10
1.1. Pojem myslivost	10
1.2. Stručný pohled do historie	18
<i>Shrnutí první kapitoly</i>	22
2. Postavení myslivosti při ochraně životního prostředí	24
2.1. Honitba jako základní článek.....	27
2.2. Zvěř jako přírodní bohatství	36
2.3. Státní správa myslivosti	46
<i>Shrnutí druhé kapitoly</i>	54
3. Úvaha <i>de lege ferenda</i>	56
3.1. Proč současný stav (ne)vyhovuje.....	56
3.2. Myslivost ve světle posledních novel	64
3.3. Znovu a jinak – zaoceánská inspirace	74
<i>Shrnutí třetí kapitoly</i>	82
Závěr	83
Seznam použitých zdrojů	89
Abstrakt	104
Klíčová slova	104
Abstract	105
Key words	106

Úvod

V předložené diplomové práci se pokouším o vystižení vztahu mezi českou právní úpravou myslivosti – především zák. č. 449/2001 Sb., o myslivosti, navazujících právních předpisů – a ochranou naší přírody.

Základní teze, kterou se snažím obhájit, spočívá v tom, že recentní geologická epocha je již běžně definována jako *antropocén*. Člověk ovlivnil životní prostředí natolik, že k zachování jakékoli rovnováhy se planeta bez dalších lidských zásahů neobejde. Zdeněk Konopásek k tomu uvádí: „Slovem „antropocén“ se nejčastěji vyjadřuje, že žijeme v epoše, v níž se člověk stal zásadní a hlavní silou, která formuje podobu planety. S tímhle vymezením přišli vědci, kteří tradičně měli za to, že studují velké přírodní síly, a to, jak se tyto síly dlouhodobě vepisují do složitých souvislostí mezi geologickým podložím, vodami, atmosférou a různými formami života. Na přelomu tisíciletí si ale nad dostupnými daty uvědomili, že mezi tyto síly musí od jisté doby započítat i sílu dlouho (a vlastně trochu absurdně) považovanou za ne-přírodní z jejich hlediska do té doby spíše podružnou nebo jen matně tušenou: lidstvo, lidskou činnost.“¹

V rozmanitosti lidské činnosti působící na přírodu jsem zvolila malou výseč, kterou je myslivost a její vztah k ochraně přírody. V tomto okruhu jsem své zkoumání, které by jinak přesahovalo možnosti diplomové práce, zaměřila na právní úpravu myslivosti ve vztahu k ostatním normám, upravujícím ochranu životního prostředí. Hlavní otázka, kterou si tato práce klade a na kterou se pokouší odpovědět zní, zda můžeme současné pojetí právních norem, upravujících myslivost na našem území, považovat za jeden z prostředků ochrany životního prostředí. Případně jak zvýšit synergický efekt této úpravy ve vztahu k jiným normám, souvisejícím s environmentalistikou. Jsem přesvědčena, že management ochrany volně žijících zvířat se bez zásahů člověka, které se v souhrnu označují jako myslivost, neobejde dnes, ani v budoucnu.

Téma jsem si zvolila především proto, že se myslivosti – přestože možná v poněkud *netradiční* formě – i péči o přírodu a krajinu věnuji již od útlého věku. Na tuto cestu mne přivedli moji rodiče, kdy především otec je aktivním myslivcem již dlouhou řadu let. Své projekty realizujeme od roku 2001 v okolí obce Vinaře, okres Kutná Hora, byť samostatná honitba zde byla obnovena až v roce 2013. Námi realizované prokrajinné aktivity byly

¹ KONOPÁSEK, Zdeněk. *Antropocén: Více než jeden, méně než dva*. In: P. Pokorný & D. Storch, eds: *Antropocén*. Praha: Academia, 2020. ISBN 978-80-200-3129-7. str. 36.

v minulosti několikrát oceněny například národní cenou *Honitba roku*², či prestižním evropským oceněním *Wildlife Estates Label*.³ Honitba Vinaře byla také díky intenzivní práci na zlepšování tamní krajiny a na to navazujícím pravidelným pozorováním vyšších stavů koroptve (*Perdix perdix*) prohlášena příslušným orgánem státní správy za oblast chovu koroptve polní.⁴

Z vlastní zkušenosti proto vím, že myslivost může být skvělým nástrojem péče o přírodu, i když bohužel nejsem přesvědčená o tom, že je tak běžně vnímána a provozována na celém území České republiky. Problém neshledávám jen v poměrně zastaralé a z dnešního pohledu již často v praxi nevyhovující právní úpravě, ale také v poněkud stárnoucí generaci samotných českých myslivců, kteří ostatně k ochraně přírody v minulých letech nikdy cíleně vedeni nebyli. Současný stav lesního a zemědělského hospodaření, jež je historicky a fakticky s myslivostí neoddelitelně spjato, věci též příliš neprospívá. Ze svého okolí – konkrétně z té části, která se myslivosti nevěnuje – vím, že český myslivec obecně vůbec není vnímán pozitivně. V lepším případě zhmotňuje jakousi představu pána ve vyšším věku, který má zálibu v pravidelném *schůzování*, doplněném o hojnou konzumaci alkoholických nápojů, což mu ovšem následně nebrání zúčastnit se honu. V tom horším ztělesňuje jen *vraha zvířátek*, méně expresivně vyjádřeno – lovce. Pověsti myslivců neprospívají ani mediálně hojně probírané případy mnohdy smrtelných nehod, ke kterým dochází především při společných lovech. Těžko bych našla dva od sebe tak odlišné pojmy, jakými jsou české vnímání myslivce a ochránce přírody, přestože například v sousedním Rakousku tyto dva výrazy naopak téměř splývají. Přitom v prostředí tolik poznamenaném lidskou činností bychom mohli jen stěží nechat volně žijící zvěř jejímu osudu, tedy bez jakékoli ochrany a hospodaření, mezi které se nutně řadí i regulace početních stavů.

Převládající negativní názor laické veřejnosti mne samozřejmě velice mrzí, protože vím, že i mezi českými myslivci se najde mnoho *aktivistů*, kterým bych se nebála směle přiřadit označení *ochránci přírody*, namísto některých shora uvedených nepěkných charakteristik. Mým slovům v tomto směru jistě svědčí i již zmiňovaná soutěž *Honitba roku*, která vnikla v roce 2016 pod záštitou Českomoravské myslivecké jednoty, z.s., jakožto realizace nápadu

² ČMMJ. Přihlášené projekty předchozích ročníků, Ročník 2016. | *Honitba roku*. *Honitba roku* [online]. Copyright © 2020 Českomoravská myslivecká jednota, z.s. [cit. 11.10.2020]. Dostupné z: <https://www.honitbaroku.cz/predchozi-rocniky/>.

³ Wildlife Estates. Current Labels. *Wildlife Estates* [online]. Czech Republic. [cit. 8.1.2021] Dostupné z: http://www.wildlife-estates.eu/current_labels.php.

⁴ Rozhodnutí Krajského úřadu Středočeského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství ze dne 22.10.2018, č.j.: 102448/2018/KUSK.

Petra Marady, aby v souladu s cíli Evropské úmluvy o krajíně každoročně oceňovala praktické příklady komplexní péče o volně žijící zvěř, přírodu a udržitelné hospodaření v honitbách.⁵ Sám Petr Marada je pak autorem mnoha vydařených projektů, realizovaných převážně na jižní Moravě v okolí obce Šardice, ve kterých se skvěle snoubí ekologické, profitabilní, úživné, estetické a funkční hospodaření na venkově.⁶

Téma myslivosti ve vztahu k ochraně životního prostředí považuji za více než aktuální a to nejen ve světle připravované novely současného zákona o myslivosti, která ale bohužel dle mého názoru vůbec nepřináší zlepšení situace, ba naopak.⁷ V první části práce bych se ráda blíže věnovala samotnému pojmu. Pro zodpovězení otázky, zda je myslivost nástrojem ochrany životního prostředí, považuji za nutné pokusit se zjistit, co všechno v sobě tento pojem vlastně skrývá za významy. Dále se v rámci první kapitoly, spíše zběžně, podívám do historie a zaměřím se především na první snahy o ochranu přírody skrze myslivost. Přestože mým cílem není zabírat se podrobně vývojem lovectví, myslivosti, ani její právní úpravy v našich zemích, věřím, že drobný historický exkurz může čtenáře dovést k lepšímu pochopení současného stavu.

Ve druhé kapitole bych se ráda věnovala již samotnému jádru této práce, t.j. postavení myslivosti při ochraně životního prostředí. Zvláštní pozornost bude směřována k honitbám, jakožto hlavním článkům, kde se myslivost provozuje, dále pak samozřejmě zvěři a jejímu přirozenému prostředí. Vyzdvihnu některé zásadní problémy současné úpravy i praxe, především ve vztahu k dalším činnostem člověka v přírodě. Lehce zvýšenou pozornost věnuji hned z několika důvodů problémům polních, případně smíšených honiteb. Předně ve středních Čechách je takových lokalit více, krom toho sama vycházím z vlastních zkušeností. V neposlední řadě zastávám názor, že přestože se naše lesnictví především v posledních letech potýká s řadou závažných problémů, moderní varianta převažujícího intenzivního zemědělství má na podobu honiteb, stav zvěře a tedy i celé myslivosti přeci jen o něco větší dopad. Neopomenu ani faktickou a státní správu myslivosti, jako hlavního nástroje dozoru, centrálního řízení, organizace a plánování péče o naše přírodní bohatství. Musím již zde zdůraznit, že ta nejpodstatnější část se tak jako tak odehrává v *terénu* prostřednictvím mysliveckých hospodářů

⁵ Kol. autorů. *Honitba roku 2015-2019*. Praha: Českomoravská myslivecká jednota, 2020. ISBN: neuvedeno. str. 4-5, 10-11.

⁶ Akademie Soběstačnosti. Petr Marada - Revitalization projects in Šardice. *YouTube* [online]. Copyright © 2021 Google LLC [cit. 17.01.2021]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=RZ3qcIVOs4I>.

⁷ BÍLÝ, Vojtěch. Novela mysliveckého zákona změni myslivost, ulovení zvěře se bude dokládat fotkou v aplikaci na mobilu, plány lovu se stanoví podle reálných škod. eAGRI [online]. Copyright © 2009 [cit. 11.10.2020]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2020_novela-mysliveckeho-zakona-zmeni.html.

a myslivecké stráže. Uvedu příklady hlavních nedostatků, kdy zákonodárce v dobré víře zamýšlel zavést institut, který ale v praxi značně pokulhává. Poukáži na problematiku odtržené státní správy v kombinaci s fakticky celkem bezzubými pravomocemi mysliveckých hospodářů i stráže.

Třetí kapitola shrne hlavní problémy současné myslivosti – hlubší rozbor bude věnován některým již dříve zmíněným problémům, které jsou stále považovány za aktuální, přestože veskrze mají původ v nevyhovujících postupech z minulosti. Rozeberu podrobněji též další problematiku, i když si rozhodně nekladu za cíl pokrýt veškeré nedostatky české myslivosti. Uvedu proto jen ty, které se dnes řadí mezi nejpalčivější a s nimiž by se snad – jak se pokusím nastínit později – dalo při troše dobré vůle něco dělat. Druhou část třetí kapitoly zaměřím na budoucí možný vývoj právní úpravy, především ve světle dvou novel. Menší prostor věnuji již schválené a platné, i když dosud neúčinné úpravě. Ta byla přijata jako součást zákona č. 314/2019 Sb., kterým se, s ohledem na kůrovcovou kalamitou hluboce zasažené lesní hospodářství, mění zákon č. 289/1995 Sb., o lesích. Účinnost této novely ve vztahu k myslivosti byla článkem IV zmíněného zákona odložena na dvě léta od jejího vyhlášení. Úpravy, mající podobu přílepku k zákonu o lesích, však vzbudily nejen u myslivecké veřejnosti značný odpor. Lze jen doufat v jejich zrušení nebo změněnu ještě před nabytím účinnosti.

Podrobněji se zaměřím na rozsáhlejší návrh, který má sice v současné době podobu toliko sněmovního tisku,⁸ přesto je již nyní velmi pravděpodobné, že bude v zásadě v předkládané podobě přijat. Projdu tedy většinu navrhovaných změn, pokusím se vysvětlit jejich pozitivní a negativní dopad nejen na myslivost jako takovou, ale především na přírodu, krajinu a volně žijící živočichy. Samozřejmě neopomenu ani možné obtíže, jež pravděpodobně přinese aplikace návrhů do každodenní praxe.

Poslední kapitolu považuji za možná nejdůležitější část celé své diplomové práce. Bude totiž věnována především vizi a pro někoho možná až příliš smělé koncepci. Nastíním, jak by mohla myslivost v České republice vypadat, kdyby se oprostila od některých dosavadních více méně *tradičních* postupů a naopak se podvolila osvědčeným zahraničním trendům. V hrubých rysech se pokusím přednést úplně novou, svým způsobem revoluční podobu myslivosti, dle mého přesvědčení více reflektující svou dobu, snáze reagující na aktuální i případné budoucí potřeby, potažmo problémy. Částečnou inspirací pro některé návrhy mi je fungování lovectví a celkového nakládání s divokou přírodou v americkém státě Florida, se kterou jsem měla možnost se osobně seznámit. Mohu tedy vycházet nejen z tamní legislativy, příhodných

⁸ Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů.

publikací či článků, ale též vlastních pozorování a především názorů i postřehů místních, kteří se lovu na Floridě věnují pravidelně po celé dlouhé roky.

Přestože v práci postupně narážím i na právní úpravu v jiných evropských státech (například ve Francii, Německu či na Slovensku) a mohla bych si pro bližší srovnání vybrat některou z evropských zemí, rozhodla jsem se po zralé úvaze hledat inspiraci o něco dál. Důvodů je hned několik. Předně již zmíněná možnost vycházet z osobní mnohaleté praktické zkušenosti, kdy u kterékoli z jiných zahraničních úprav bych svůj text zakládala toliko na teoretické znalosti. Krom toho jsem přesvědčená, že například německý i rakouský stav je dán předně funkční úpravou tamního zemědělství, než samotné myslivosti. Naopak předpokládám, že tamní myslivost jako taková staví na podobných základech, jako ta naše a potýká se proto do jisté míry se stejnými problémy.⁹ Na následujících stránkách docházím k závěru, že zákon o myslivosti potřebuje z podrobněji popsaných důvodů razantní zásah. Proto zcela konkrétně prolínám svůj návrh budoucí možné české úpravy s příslušnými funkčními postupy v USA, přestože zároveň s politováním připouštím složitost se zaváděním v podstatě jakýchkoli změn a to předně vlivem faktické zkomplikovanosti naší myslivosti.

Na závěr celé práce již jen velmi stručně shrnu vše podstatné od zmíněných aktuálních problémů, přes zamýšlené novely, až po úvahu nad možnostmi směřování české myslivosti v budoucnu a pověnuji se více některým svým myšlenkám na toto téma. V průběhu psaní své práce jsem využila hned několik právních metod výzkumu – především historickou i jazykovou v první kapitole, věnující se pojmu a dějinám. Dále pak deskriptivní a analytickou v druhé kapitole, zabývající se hlavními složkami myslivosti. V poslední části, kde odhaduji možný vývoj a srovnávám rozdílné právní úpravy, aplikuji převážně metodu komparativní spolu s predikcí.

Diplomová práce vychází ze stavu právních předpisů k 31.3.2021.

⁹ Srov. např. BLÜCHEL, Kurt. *Lov: historie, zbraně, zvěř*. Praha: Slovart, 2004. ISBN 80-7209-257-x. str. 500 a násl.

1. Myslivost a její historie

Myslivost jako taková prošla za dobu své existence nebývale pestrým vývojem. Prosté začátky vidíme v prvních podobách lovu, který měl za úkol především nasytit a případně ošatit člověka. Právě lov byl vedle sběračství hlavním zdrojem získávání obživy, než se po neolitické revoluci, někdy mezi 10. až 8. stoletím před naším letopočtem, lidé postupně začali přesouvat k prvopočátkům zemědělství. Učili se pěstovat domestikované plodiny a chovat první hospodářská zvířata.¹⁰ Odtud se dostáváme k dobám, kdy lov pomalu povyšuje z prosté nutnosti uspokojit materiální potřeby lidstva na určitou formu zájmové kratochvíle, v prvopočátcích vyhrazené především šlechtě. Jakmile si ovšem lidé začnou uvědomovat jistou nezbytnost vnést do lovu řád a pravidla – ať již v podobě centrální správy honebních pozemků, péče o stavy zvěře i její přirozený biotop, či základních způsobů bezpečného lovu, nebo případného hodnocení trofejí – dávají vzniknout základům myslivosti. Od shánění potravy se tak přes volnočasovou zábavu, sport a formu národního kulturního dědictví dostáváme až k dnešní podobě. Tou by mělo být především rozumné a komplexní hospodaření v krajině, stavící na první místo zájmy zvěře.

1.1. Pojem myslivost

Myslivost a právo myslivosti jsou v českém právním prostředí upraveny celou řadou norem a předpisů rozličné právní síly, přičemž nepominutelný význam má jistě i příslušná judikatura. Legální definici myslivosti nalezneme hned pod písm. a) v § 2 zák. č. 449/2001 Sb., o myslivosti. Pro účely předmětného zákona se jí rozumí „*soubor činností prováděných v přírodě ve vztahu k volně žijící zvěři jako součástí ekosystému a spolková činnost směřující k udržení a rozvíjení mysliveckých tradic a zvyků jako součástí českého národního kulturního dědictví*“. Právem myslivosti „*souhrn práv a povinností zvěř chránit, cílevědomě chovat, lovit, přivlastňovat si ulovenou nebo nalezenou uhynulou zvěř, její vývojová stadia a shozy paroží, jakož i užívat k tomu v nezbytné míře honebních pozemků*“.¹¹

Definice na první pohled poměrně vágní, nesoucí určité spíše nedostatečné tendence, naznačující zájem zákonodárce na ochraně živočichů i jejich přirozeného biotopu. Oproti tomu za poněkud nadbytečné může být považováno výslovné zdůraznění spolkové činnosti.

¹⁰ BOWLES, Samuel a Jung -Kyoo CHOI. Coevolution of farming and private property during the early Holocene | PNAS. *PNAS* [online]. Copyright © 2020 National Academy of Sciences. Online ISSN 1091 [cit. 11.10.2020]. Dostupné z: <https://www.pnas.org/content/110/22/8830>.

¹¹ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 2 písm. a), h).

Myslivost lze přeci bez obtíží provozovat i mimo spolek. Není neobvyklé, aby jednotlivé honitby byly obhospodařovány přímo vlastníkem, honebním společenstvem, vzdělávacím ústavem, státní složkou nebo pronajímány jednotlivcům, fyzickým i právnickým osobám podnikajícím. Z posledního zveřejněného výkazu za rok 2018 Myslivecké evidence za ČR, vedené Ústavem pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem například vyplývá, že 760 z celkem 5742 honiteb bylo využíváno ve vlastní režii¹² (pro úplnost jen upozorňuji, že tato statistika neobsahuje data o honitbách obhospodařovaných Vojenskými lesy a statky ČR, s.p., ani správami národních parků). Krom toho je možné myslivost provozovat i mimo honitby, převážně v oborách, přičemž na území České republiky se v současné době nachází téměř 200 obor, ale ani jedna z nich pravděpodobně není obhospodařována mysliveckým spolkem. Takovýto údaj se statisticky sice nezaznamenává, ovšem lze vycházet z faktu, že obora – jakožto speciální typ honitby – vyžaduje nákladnou a velmi intenzivní celoroční péči, což se obvykle neobejde bez poměrně početného odborného personálu.¹³ Ze shora uvedených důvodů tedy nepovažuji uvedení spolkové činnosti v legální definici myslivosti za šťastný krok.

Je však třeba přihlídnout k politickým souvislostem v době přípravy a vzniku platného zákona o myslivosti. Vlivné politické síly, zastávající názory tehdejšího prezidenta Václava Havla, horovaly pro obnovu občanské společnosti. Tu zamýšlely provést především obnovou a rozšířením spolkové činnosti. Chvályhodné záměry, které se opíraly o myšlenky z přelomu 19. a 20. století však nereflektovaly realitu postkomunistické společnosti. Snahy o obnovu a rozšíření spolků se nesetkaly s velkým úspěchem. Například Sokol se přes veškerou práci nikdy znovu nestal masovou organizací. Pokud jde o spolky myslivecké, bude ještě zmíněno, že jejich stávající členská základna vesměs spíše stárne a vymírá, což je mj. i důvod pro nutnost změn v dosavadním pojetí myslivosti.¹⁴

Předchozí právní úprava, konkrétně zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, si v tomto směru dle mého názoru vedla lépe. Zákon definoval myslivost hned v prvním paragrafu, přičemž se jednalo o činnost, která je „ochraňující, využívající a zkvalitňující přírodní bohatství na úseku ochrany, zušlechtování, chovu a lovu zvěře a jejich životních podmínek a je nedílnou součástí souboru hospodářských činností člověka prováděných v přírodě“.¹⁵ Důraz byl výslovně kladen na ochranu a zkvalitnění životních podmínek volně žijící zvěře. Dále bylo vyzdvíženo

¹² UHUL. Myslivecká evidence za ČR. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem [online]. Copyright © 2020. [cit. 11.10.2020]. Dostupné z: <http://www.uhul.cz/ke-stazeni/ostatni/myslivecke-statistiky-od-roku-1960>.

¹³ E-mailová korespondence z prosince 2020 s Mgr. Petrem Dvořákem, vedoucím oddělení státní správy lesů myslivosti a rybářství Ministerstva zemědělství.

¹⁴ E-mailová korespondence z února 2021 s JUDr. Jiřím Terynglem, advokátem a mnohaletým myslivcem.

¹⁵ Zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, § 1.

nezastupitelné postavení myslivosti mezi dalšími, člověkem provozovanými hospodářskými činnostmi, kdy se předně jednalo o vzájemné provázání se zemědělstvím a lesnictvím.

Toto vyjádření, byť mělo toliko proklamační váhu, by bývalo bylo vhodné zařadit také do současné úpravy i přes fakt, že se k němu důvodová zpráva aktuálního zákona stavěla spíše negativně.¹⁶ Bez řádného provozování myslivosti by se jen těžko dalo více méně nerušeně hospodařit na polích a v lesích, neboť přemnožená zvěř by časem způsobovala neúnosné škody na polních plodinách i lesních porostech, které by s největší pravděpodobností ani neměl kdo hradit. Stejně tak nezodpovědné lesnictví či agrárnictví – bez regulací a sebemenšího dohledu, který dnes v tomto směru prakticky vykonávají vlastně jen někteří myslivci – časem může způsobit nedozírné škody na populacích volně žijících druhů, jimž starý i nový zákon přiznává statut přírodního bohatství. Krom toho lidskou existencí narušený řetěz predace způsobil, že na přírodní samoregulaci početních stavů, druhovou rovnováhu nevyjímaje, se již nelze spolehnout. Otázkou však zůstává, zda by se neregulované stavy zvěře časem i tak nezačaly samovolně řešit přirozenou cestou – tedy plošným vymíráním na rozličné, rychle se šířící choroby. Ty však mohou mít neblahý dopad též na hospodářské velkochovy a domácí zvířectvo. Pro příklad nemusíme chodit daleko. Stačí vzpomenout ještě stále aktuální problém s tzv. africkým morem prasat, který je pravděpodobně jedním z neblahých důsledků přemnožené černé zvěře.¹⁷

Jedno z možných vysvětlení, proč současná úprava neklade oproti předchozí normě tak výslovný důraz na ochranu a péči o zvěř a její biotop, můžeme najít přímo v důvodové zprávě. V Obecné části se dočteme, že hlavní nutností pro přijetí nové úpravy je novela vlastnických práv z roku 1992. Poměrně nešťastné propojení možnosti pronajmout honební pozemky spolu s právem myslivosti ve svém důsledku vedlo k tomu, že nájemce pozemků mohl zůstat i po výpovědi jak vlastníkem, tak uživatelem honitby. To vedlo k negativním projevům především na kvalitě a počtech zvěře. Navrhovaná právní úprava sice měla za cíl tyto nechtěné následky zredukovat, ovšem pouze cestou lepšího uspořádání vlastnictví a nájmu ve vztahu k tvorbě honiteb. Z dnešního pohledu více ekologické a *pro natura* otázky tak očividně nebyly – na přelomu tisíciletí, kdy se nový zákon o myslivosti rodil – takřikajíc na pořadu dne.¹⁸

¹⁶ Dz 449/2001, Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o myslivosti (vydán pod č. 449/2001 Sb. dne 31. 12. 2001), obecná část, a).

¹⁷ Lesnické práce. Africký mor prasat. *Africký mor prasat* [online]. [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <http://www.africkymorprasat.cz>.

¹⁸ Dz 449/2001, Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o myslivosti (vydán pod č. 449/2001 Sb. dne 31. 12. 2001), obecná část, a), b).

Myslivost je od roku 2012 zapsána na Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky, vedeného Ministerstvem kultury. V rámci tohoto seznamu je definována jako „*plánovitě trvale udržitelné obhospodařování zvěře a jejího prostředí jako přirozená součást života na venkově*“¹⁹. Za povšimnutí stojí navázání myslivosti na venkov. Jedná se totiž o poněkud zužující definiční znak. I když jsou myslivci tradičně často spojováni především s venkovským životem, neznamená to, že by v okolí velkých měst myslivost neexistovala, ba naopak. Myslivecké spolky působí například kolem hlavního města Prahy a dalších větších či menších měst, i když právě vlivem rozpínající se zástavby, vzniku nových tzv. satelitních nebo průmyslových čtvrtí, dochází ke značnému úbytku honebních pozemků, což vede ke snižování výměr tamních honiteb. Legislativní mezera způsobila, že pokles výměry pod zákonnou hranici z důvodu zástavby nevede k zániku honitby, neboť v tomto případě k přeměně z honebních pozemků na nehonební dochází přímo ze zákona,²⁰ nikoli rozhodnutím orgánu státní správy myslivosti.²¹ V praxi ale mohou mít extrémně malé honitby problém například s plány lovu a normovanými stavy zvěře. Příkladem takového osudu je honitba Zličín, která má v současné době přibližně 350 hektarů.²² Za zmínku stojí, že myslivci najdou uplatnění také při redukci holubů, pronikajících divočáků, lišek nebo některých jiných přemnožených druhů ve městech.

Zajímavé je též užití slova *plánovitě* ve spojení s udržitelným obhospodařováním prostředí zvěře. U zvěře jako takové dochází k pravidelnému každoročnímu sčítání stavů a následnému plánování odlovu mysliveckými hospodáři, kdy se o určité formě (více, nebo spíše méně efektivního) plánování pravděpodobně dá hovořit. Nejsem si však vědoma, že by se jakkoliv záměrně plánovalo obhospodařování prostředí zvěře. Samozřejmě můžeme v tomto směru zmínit osevní plány, plány těžby a obnovy lesů či jiné programy, ať již v oblasti lesnictví nebo zemědělství. Ovšem již jen samotná neschopnost (nebo spíše neochota?) zákonodárce zabránit tomu, aby v jednom hospodářském roce došlo k osetí i několika bezprostředně navazujících půdních bloků stejnou komoditou značí, že o skutečném plánování nemůže být řeč. I když se v naší republice místy prolínají aktivní myslivci se zemědělskými podnikateli a lesníky, reflektují tyto plány zájmy zvěře spíše zřídka. Lze je tedy jen stěží podřadit pod myslivost.

¹⁹ MKČR. Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky - mkcr.cz. *Ministerstvo kultury České republiky* [online]. [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/seznam-nematerialnich-statku-tradicni-lidove-kultury-ceske-republiky-299.html>.

²⁰ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 2, písm. e).

²¹ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 31, odst. 6, písm. d).

²² E-mailová korespondence z prosince 2020 s Mgr. Petrem Dvořákem, vedoucím oddělení státní správy lesů myslivosti a rybářství Ministerstva zemědělství.

S dalším upřesňujícím a pro soudy závazným výkladem pojmu myslivost přišel Ústavní soud ČR. V jednom nálezu z roku 2006 ve věci návrhu několika poslanců a senátorů na zrušení některých ustanovení aktuálně účinného zákona o myslivosti pro domnělý rozpor s ústavním pořádkem, Ústavní soud krom jiného uvádí, že myslivost není v naší zemi chápána jako zájmová aktivita. Naopak se jedná o společensky prospěšnou, státem schválenou činnost, jejímž hlavním cílem je ochrana a rozvoj přírody, především zvěře. Ústavní soud dále uvádí, že praktikování myslivosti je – co se týče vlastnického práva – legitimním omezením a ze strany státu také forma naplnění článku 7 Ústavy ČR.²³ Ústavní soud sice připouští, že „v individuálních případech mohl a stále může výkon práva myslivosti sklouznout pouze na úroveň zábavy, vzbuzující dojem aktivity pro vyvolené,(...) individuální prohřešky proti myslivosti a zneužití práv z její regulace plynoucích je třeba důsledně postihovat individuálně, a tím přispívat ke změně negativních pohledů na myslivost jako na abstraktní kategorii.“²⁴ Primárně by tedy myslivost spolu s výkonem práva myslivosti neměly být chápány ani provozovány jen jako zábava a volnočasová kratochvíle, ale především jako veřejně prospěšná, státem podporovaná, regulovaná činnost, mající ve vztahu k životnímu prostředí nezastupitelnou roli.

Shora uvedený nálezu ústavního soudu je pro pochopení pojmu klíčový především proto, že dle mého názoru nejvíce vystihuje tu podstatu myslivosti, která ji odlišuje od užšího pojmu lov. Dává totiž důraz na myslivost jako na veřejně prospěšnou, širokou činnost pro přírodu, než aby ji omezovala jen na samotné lovení. Již Josef Žalman ve své populární monografii ze 40. let minulého století hned od prvních stránek upozorňoval na důležitost odlišování těchto dvou pojmů. Myslivost považoval za celoroční práci, jejíž jen malou část tvoří právě lov a upozorňoval též na její hospodářský charakter: „*Jako les má svoje obmýtí a pole dobu žní, má myslivost období lovu, představující mysliveckou sklizeň.*“²⁵ V této souvislosti stojí také za povšimnutí, že český jazyk, jako jeden z mála, tyto dva výrazy odlišuje.²⁶ Výjimku na mezinárodní úrovni představuje i samotný název zákona o myslivosti, kdy ostatní státy vesměs operují se zákony o lovu.²⁷

²³ „Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.“ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, článek 7.

²⁴ Nález pléna Ústavního soudu ze dne 13. prosince 2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/03.

²⁵ ŽALMAN, Josef. *Základy myslivosti*. 2. vydání. V Brně: Novina, 1945. ISBN: neuvedeno. str.5.

²⁶ Např. anglický jazyk užívá toliko výrazů *hunt* nebo *hunting*, která se primárně do naší řeči překládají jako lov či lovení. Pro myslivost však angličtina žádným speciálním slovem nedisponuje a obdobně je na tom i jazyk německý. Oproti tomu slovenština, podobně jako čeština, užívá dvou odlišných výrazů – *poľovníctvo* a *lov*. Slovenský zákon č. 274/2009 Z. z., o poľovníctve však na rozdíl od českého zákona o myslivosti definuje oba tyto pojmy (srov. § 2 písm. e) zák. č. 274/2009 Z. z. vs. § 2 písm. l) zák. č. 274/2009 Z. z.).

²⁷ DAMOHORSKÝ, Milan, HANA MÜLLEROVÁ, MARTIN SMOLEK a TEREZA SNOPOKOVÁ. *Zemědělské právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-584-5. str. 110.

Zákon o myslivosti pro toho, kdo loví zvěř, stanoví krom jiného povinnost disponovat platným loveckým lístkem, který lze ale vydat jen tomu, kdo složil zkoušku z myslivosti.²⁸ Norma na mnohých místech pracuje jak s pojmem myslivost, tak s pojmem lov, aniž by ale blíže jakkoli vysvětlila rozdíl, nebo alespoň druhý z pojmů definovala. Dle mého názoru je však více než vhodné tyto dva pojmy odlišovat. Myslivost vnímám spíše jako výraz nadřazený, zahrnující širokou škálu činností spojených především s péčí, ochranou, rozvojem a obnovou krajiny tak, aby co nejvíce vyhovovala potřebám volně žijící zvěře. Samotný lov – tedy některý ze způsobů usmrcování zvěře – je pouze malou částí této veřejné služby. Ani tak by neměl být chápán jen jako sport či zábava. I tato oblast je regulována mnohými pravidly a často může být v našich podmínkách ulovení zvěře spíše nutností, ba dokonce v jistém smyslu povinností, než jakoukoli formou kratochvíle.

Ve spojitosti s myslivostí je také často užíváno termínu *tradice*, který nalezneme právě i ve shora citované definici z účinného zákona. Dokonce i zkouška z myslivosti krom jiného obsahuje jeden samostatný blok věnovaný myslivecké etice, kultuře a tradicím, přičemž se jedná o poměrně širokou škálu – od typického (zároveň značně nepraktického) oděvu, přes specifickou mluvu a symboliku, až po celou řadu rozličných ceremoniálů.²⁹ Valná většina těchto tradic nemá s ochranou životního prostředí mnoho společného. I když je tak jejich význam spíše společenský či etnografický, není *a priori* důvod pro jejich nedodržování a zatracování. Na druhou stranu všechno má své meze, přičemž ani zarputilé lpění na dobách minulých, či nesmyslné schovávání se za slovem *tradiční* zcela postrádá své opodstatnění. Příkladem může být spor v honitbě Vrdy I., okres Kutná Hora, který vyústil až v soudní při. Podstata sporu, vzniklého uvnitř tamního mysliveckého spolku, spočívá jak v osobních, tak profesionálních neshodách, což bohužel není pro českou mysliveckou scénu jev nikterak netypický. Během jednoho ze soudních přelíčení zaznělo z jedné strany, že se snaží především o zlepšení přírodní hodnoty předmětné honitby a to například tím, že za uplynulý rok vysázeli přes 3000 stromů. Zástupci protistrany obratem namítli, že to oni jsou představiteli *tradiční myslivosti*. Jako takoví v posledních letech věnovali mnoho brigádnických hodin stavbě posedů, renovaci klubovny, odchovu bažantů nebo příkrmování. Těmito slovy navíc odůvodňovali, proč honebnímu společenstvu za dobu trvání nájemního vztahu nikdy nezaplatili sjednaný nájem z honitby.³⁰

²⁸ Zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, § 46, odst. 1, § 47, odst. 3, písm. c).

²⁹ Směrnice Českomoravské myslivecké jednoty, z. s., k organizování zkoušek z myslivosti, Příloha 2, platná od 18.11.2017.

³⁰ Soudní spor spis. zn. 8C 179/2019 vedený před Okresním soudem v Kutné Hoře.

Zde se však nabízí otázka, jaký význam pro přírodu a zvěř mají tyto projevy domnělé tradiční myslivosti. Myslivecká zařízení v podobě tzv. posedů, žebříků a kazatelen jsou převážně využívána jen pro lov, i když musím připustit, že pro redukci stavů zvěře – v poslední době zejména černé – mají značný význam. Bez nich by byl lov nepoměrně obtížnější. Jinak ovšem tato zařízení přímo zvěři neprospívají. Klubovna taktéž slouží toliko myslivcům k pořádání schůzí a oslav. Záležitost s uměle odchovanými bažanty je v tomto konkrétním případě obdobná. Ti jsou sice vypouštěni do volné přírody, ale jen proto, aby mohli být v následujících dnech postříleni v rámci honu. Stav divoké bažantí populace je v předmětné honitbě kvůli nevyhovujícímu biotopu a velkému predáčnickému tlaku žalostný, ostatně stejně, jako u ostatních druhů tzv. drobné zvěře napříč celou Českou republikou.³¹ Jedná se tak ve své podstatě o vypouštění živých terčů. Jejich *lovením* se z myslivosti opravdu stává jen svérázný sport a volnočasová zábava bez jakéhokoli vztahu k ochraně životního prostředí, o negativním vnímání veřejností ani nemluvě.

Otázka vhodnosti příkrmování, jakožto projevu péče o zvěř, je o něco složitější a praxe v zásadě přináší dva protichůdné názory. Tradiční stoupeníci tvrdí, že se jedná o pomoc volně žijící zvěři, která může především ve výše položených oblastech vlivem nepříznivého počasí během zimních měsíců značně strádat a v návaznosti na to působit škody hlavně na lesních porostech. Krom toho je příkrmování zvěře v době nouze, včetně provozu krmelců či zásypů, jednou ze zákonných povinností uživatelů honiteb.³²

Naproti tomu odpůrci, zastoupení například uznávaným MVDr. Pavlem Forejtkem, CSc., uvádějí, že příkrmování, zvláště je-li prováděno jen v zimě, zvěři spíše škodí. Tomuto tvrzení svědčí v zásadě dva argumenty. Zaprvé krmivo často není vhodně skladováno, ani podáváno. Krmeliště či krmelce obvykle nebývají dobře, natož pravidelně desinfikovány, což v kombinaci se zvýšenou vlhkostí svědčí množení plísní a jiných mikroorganismů, způsobujících zvěři závažné zdravotní obtíže. Zadruhé trávicí šťávy, včetně celkové střevní mikroflóry, se především u spárkaté zvěře během roku výrazně mění. Po čas zimního období se přizpůsobí přirozenému poklesu pestrosti a energetické vydatnosti dostupné stravy, tvořené především suchou trávou a větvořím. Pokud je pak takovému zvířeti znenadání podáno velké množství energeticky vydatných obilovin, nebo například v Polabí hojně užívané cukrové řepy

³¹ VODŇANSKÝ, Miroslav, Jan KRČMA a František ZABLOUDIL. Jaký vliv mají predátoři na početní stavy drobné zvěře?. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2004. 52 (6). ISSN 0323-214X str. 30-31.

³² Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 11, odst. 4.

(*Beta vulgaris* var. *Altissima*), může u něho dojít k závažným trávicím obtížím. V naprostém rozporu se zamýšleným výsledkem pak dochází spíše k výraznému oslabení či dokonce úmrtí.³³

Jestliže by tedy myslivci chtěli přikrmovat zrnem, je přinejmenším u srnčí zvěře naprosto nezbytné začít s touto činností bezprostředně po žních, tedy na přelomu léta s podzimem, a pokračovat až do pozdního jara, aby nedošlo ke shora popsanému nabourání přirozené střevní mikroflóry.³⁴ Nákladnější variantu představuje použití průmyslově vyráběných krmiv pro spárkatou zvěř, což se ovšem na hony vzdaluje přirozenému způsobu stravování. Jako nejvhodnější alternativa, spojující jak představy o tradiční myslivosti v podobě pomoci zvěři přikrmováním během zimního období, tak moderní poznatky z veterinární oblasti a *welfare*, s obecně nepochybně příznivějším vlivem na přírodu, se jeví zakládání tzv. krmných biopásů nebo mysliveckých odváděcích poliček. Ta jsou celoročně zelená, nevyžadují žádné chemické ošetření a poskytují tím pádem přirozenou potravu i během zimy.³⁵

S myslivostí úzce souvisí též právo myslivosti, které současná právní úprava chápe jako: „*souhrn práv a povinností zvěř chránit, cílevědomě chovat, lovit, přivlastňovat si ulovenou nebo nalezenou uhynulou zvěř, její vývojová stadia a shozy paroží, jakož i užívat k tomu v nezbytné míře honebních pozemků*“.³⁶ Jedná se tedy o pojem ještě užší, vztahující se toliko ke zvěři samotné. Definice se nijak nezmiňuje o krajině či životním prostředí a v tomto směru jen zakládá oprávnění v nezbytné míře využívat honební pozemky. V České republice se ale toto právo, na rozdíl například od Francie, neváže přímo na vlastnictví honebního pozemku.³⁷ Uživatelům honiteb pak ve své podstatě svědčí věcné právo k věci cizí. V situaci, kdy honitbu tvoří pouze pozemky náležící jednomu vlastníkovi, jež takovou honitbu sám drží a užívá, dojde vlastně k dočasnému splnutí práva myslivosti s právem vlastnickým k předmětným honebním pozemkům.³⁸

Ze shora popsaného je myslím dobře vidět, že vnímání myslivosti se s časem vyvíjí a ani v současné době nepanuje jednotný názor na výklad tohoto pojmu. Dále se domnívám, že

³³ Přednáška MVDr. Pavla Forejtka, CSc. v rámci školení myslivců, konaného dne 22.11.2014 v obci Žleby, okres Kutná Hora.

³⁴ Hunter TV. Jak se přikrmují srnčí? Podívejte se na rady odborníka | Myslivecké téma. *Internetová televize, filmy, seriály a videa online zdarma | Televize Seznam* [online]. Copyright © 1996 [cit. 20.10.2020]. Dostupné z: <https://www.televizeseznam.cz/video/myslivecke-tema/jak-se-prikrmuji-srnici-podivejte-se-na-rady-odbornika-64063336>.

³⁵ LIBOSVÁR, František a Vladimír HANZAL. *Rostliny vhodné pro zvěř*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2010. Svět myslivosti. ISBN 978-80-87154-47-2. str. 74-80.

³⁶ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 2, písm. h).

³⁷ DVOŘÁK, Petr. Myslivost – platná právní úprava. *Právní prostor* [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/myslivost-platna-pravni-uprava>.

³⁸ PETR, Bohuslav. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-781-2. str. 11.

aktuální zákonná definice není zcela šťastná, neboť dle mého názoru klade zbytečný důraz na některé méně podstatné atributy, jako například spolkovou činnost nebo tradice, než aby naproti tomu více zdůraznila potřebu péče o zvěř a ochranu životního prostředí ve vztahu k jiným, člověkem prováděným činnostem v přírodě.

1.2. Stručný pohled do historie

Jak již bylo shora naznačeno, lov jako takový je starší, než lidstvo samo. Existoval od počátku prvních známek života na zemi. Stal se nezbytností evolučního vývoje, kdy na jedné straně vah jsou lovci, na druhé ti lovení, neboli kořist. Některé organismy přežívaly na fotosyntéze, jiné tuto schopnost neměly, tím pádem musely pro zajištění své obživy lovit.³⁹ Nás především zajímá doba pozdější, doba, kdy se lovu začali věnovat lidé. S člověkem je provázán již od pravěku a jako takový představoval jednu ze základních činností. Ulovená zvěř nesloužila pouze k obživě, ale kůže a kožešiny našly využití v odívání, kosti, rohy či parohy zase jako části rozličných nástrojů, zbraní i šperků.⁴⁰ Za zmínku stojí fakt, že vývoj Evropanů lze vysledovat do doby zhruba před 100 000 lety, z čehož se ovšem jen přibližně posledních 6 000 až 7 000 let živí též vlastní zemědělskou činností.⁴¹ Rozvoj lovu pokračuje také ve středověku a nově se s ním pojí dodnes známí patroni, jako římská Diana či řecká Artemis.⁴²

První zmínky o panovnických lovech na našem území, vážící se k 10. a 11. století, zmiňuje Kosmova kronika. Z tohoto období pochází první lovecká dřevěná hradiště, například Křivoklát.⁴³ Počátek myslivosti jako takové se však pojí až k roku 1573. V tomto roce vydal Český sněm usnesení, dle něhož se právo lovu vázalo na vlastnické právo k pozemkům. Předmětné usnesení také dále obsahovalo první nařízení chránící zvěř.⁴⁴ O počáteční centrální správu se pokusil císař Maxmilián, následovaný císařem Rudolfem II., který v roce 1599 vydal poměrně podrobné a restriktivní instrukce na ochranu divoké zvěře. Omezil například do té doby běžné pastvení hospodářských zvířat v lesích, nebo nařídil, aby velkým psům byla odseknuta, či jinak trvale poškozena přední končetina, následkem čehož nemohli tak snadno

³⁹ BLÜCHEL, Kurt. *Lov: historie, zbraně, zvěř*. Praha: Slovart, 2004. ISBN 80-7209-257-x. str. 10-20.

⁴⁰ PENZUM *znalostí z myslivosti*, XIII. vydání. Praha: Druckvo, 2014. ISBN 978-80-87668-09-2. str. 17.

⁴¹ ANDRESKA, Jiří. *Tisíc let myslivosti: Lovecké hrady a zámky. Lovecké zbraně. Lovečtí psi. Zvěř. Sokolnictví. Čížba. Člověk myslivcem*. Vimperk: Tina, 1993. ISBN 80-85618-12-5. str. 5.

⁴² ČMMJ. Historie | ČMMJ. *Českomoravská myslivecká jednota* [online]. Copyright © 2019 Českomoravská myslivecká jednota, z.s. [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/historie/>.

⁴³ ANDRESKA, Jiří. *Tisíc let myslivosti: Lovecké hrady a zámky. Lovecké zbraně. Lovečtí psi. Zvěř. Sokolnictví. Čížba. Člověk myslivcem*. Vimperk: Tina, 1993. ISBN 80-85618-12-5. str. 25.

⁴⁴ ČMMJ. Historie | ČMMJ. *Českomoravská myslivecká jednota* [online]. Copyright © 2019 Českomoravská myslivecká jednota, z.s. [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/historie/>.

honit zvěř.⁴⁵ Po bitvě na Bílé hoře se z myslivosti pomalu ale jistě stává především společenská zábava vyšších vrstev, což stvrzuje ustanovení vydané v roce 1641 císařem Ferdinandem III., jež označí myslivost za šlechtickou kratochvíli. Profesionální lovci v té době absolvovali výuční dobu v délce trvání tří let pod vedením zkušeného učebního pána, završenou slavnostním přijímáním v počet myslivců.⁴⁶

S rozvíjející se právní úpravou ale rostl počet případů protiprávního chování v podobě pytláctví. S touto problematikou se pojí tzv. lovecké soudy, které upravovalo například lovecké právo buchlovské. Královští lovčí z hradu Buchlova tak byli současně i soudními zřizenci. Úprava trestání měla časem spíše zpřisňující se tendenci. Výjimkami nebyly ani drastické tresty jako vypíchnutí očí, roztrhání psy nebo jiná forma usmrcení. V historických análech nalezneme například záznam z června 1562, dle kterého byl za upytlačené a následně prodané zajíce k rozčtvrcení odsouzen Jan Lazebník z Dědic od Vyškova. O čtyři roky později za obdobné počínání sťali Jiřího Nevrkla z Ejvaně. Karel VI. ve svém patentu z roku 1732 zase určil, aby byla pytlákům vypalována příslušná písmena – *W* jako *Wildieb* (pytlák), případně v kombinaci s *R* (*Revers* pro vyloučení) či *G* pro *Galeren* (galeje). Vrcholem pak byl Lovecký řád Josefa II. z roku 1786, dovolující pytláka nemilosrdně zastřelit. Tím pádem svěřil jakékoli posouzení vinny a nevinny do rukou panské šlechty.⁴⁷

Všeobecný honební patent císaře Josefa II. však významně zasáhl do úpravy myslivosti i z jiného pohledu, když nově nařizoval hrazení škod způsobených zvěří a během lovu. Krom toho Josef II. již v roce 1781 zrušil nevolnictví. Nenadálý nedostatek pracovních sil způsobil příklon k chovu drobné zvěře, namísto té velké, což vedlo i k rozmachu brokových zbraní. Z pohledu druhové rozmanitosti je pak zajímavý počátek 19. století, kdy jsou k nám dovezeny nové druhy především bažantů, ale později také jelenec (*Odocoileus virginianus*), muflon (*Ovis musimon*), sika (*Cervus nippon nippon*) nebo kamzík (*Rupicapra rupicapra*).⁴⁸ Za povšimnutí z tohoto hlediska stojí i ondatra pižmová (*Ondatra zibethica*), která byla do českých zemí poprvé dovezena v letech 1905-1906 knížetem Josefem Colloredo-Mansfeldem a vypuštěna na rybníce Stará Huť u Dobříše. Odtud se během několika málo let rozšířila do celé Evropy.⁴⁹

⁴⁵ ČERVENÝ, Jaroslav. *Myslivost: Ottova encyklopedie*. 2., upr. vyd. Praha: Ottovo nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7360-895-8. str. 43-44.

⁴⁶ ČMMJ. Historie | ČMMJ. *Českomoravská myslivecká jednota* [online]. Copyright © 2019 Českomoravská myslivecká jednota, z.s. [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/historie/>.

⁴⁷ ANDRESKA, Jiří. *Tisíc let myslivosti: Lovecké hrady a zámky. Lovecké zbraně. Lovečtí psi. Zvěř. Sokolnictví. Čížba. Člověk myslivcem*. Vimperk: Tina, 1993. ISBN 80-85618-12-5. str. 419-421.

⁴⁸ ČMMJ. Historie | ČMMJ. *Českomoravská myslivecká jednota* [online]. Copyright © 2019 Českomoravská myslivecká jednota, z.s. [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/historie/>.

⁴⁹ GÖRNER, Tomáš. *Ondatra zibethicus*. AOPK ČR [online]. Copyright © AOPK ČR 2020 [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: https://portal.nature.cz/publik_syst/nd_nalez-public.php?idTaxon=34411.

Takovéto počínání by z dnešního pohledu bylo v podstatě nepřijatelné. Nejen české normy, především zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ale i evropská legislativa, hlavně nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1143/2014 o prevenci a regulaci zavlečení či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů, se staví vesměs odmítavě k záměrnému umělému šíření nepůvodních druhů do volné přírody. Obavy v tomto směru přetrvávají hlavně proto, že zavlečené druhy by mohly vytlačit, případně vyhubit, některé jiné, u nás dodnes tradičně se vyskytující živočichy.⁵⁰ Takový problém je například u psíka mývalovitého (*Nyctereutes procyonoides*) nebo mývala lesního (*Procyon lotor*). V obou případech jde o noční všežravé šelmy, které krom bobulí a hmyzu nepohrdnou ani vybíráním ptačích hnízd nebo lovem jiných drobných živočichů. Jedná se v zásadě o velmi přizpůsobivé, odolné tvory, jejichž reprodukční schopnost je opravdu vysoká, aniž by v našich podmínkách měli jakéhokoli přirozeného predátora.⁵¹ Hlavní potíž, tedy krom samotné faktické náročnosti s ulovením mývala či psíka, spočívá v tom, že oprávnění k jejich usmrcení, stejně jako je tomu u dalších zavlečených druhů, mají toliko příslušníci mysliveckých stráží. Tím se faktická snaha o jejich potlačení v praxi ještě více komplikuje.⁵² Některé nepůvodní druhy, především pak z rostlinné říše, jsou naopak dnes poměrně běžně využívané k hospodaření. Například červené duby (*Quercus rubra*) či douglasky (*Pseudotsuga*) nejsou pro náš ekosystém nijak zásadně nebezpečné, ba naopak. S ohledem na měnící se klima představují celkem vhodnou, přirozeně odolnou alternativu k některým původním druhům stromů.⁵³

Druhá polovina 19. a počátek 20. století se nesly ve znamení prvních cílevědomých záměrů, směřujících k ochraně životního prostředí, které se projevovaly především zakládáním rozličných rezervací.⁵⁴ Mezi dnes nejznámější pravděpodobně patří šumavská rezervace pralesního typu Boubín, založená knížetem Janem Adolfem Schwarzenbergem v roce 1858.⁵⁵ První norma cílící výslovně na komplexní ochranu živočichů na našem území, byl *Zákon zemský pro království české, daný o ochraně několika druhů zvířat zemědělní užitečných*.

⁵⁰ AOPK ČR. Invazivní druhy. AOPK ČR [online]. Copyright © 2020 [cit. 14.10.2020]. Dostupné z: <https://invaznidruhy.nature.cz>.

⁵¹ GÖRNER, Tomáš. *Nyctereutes procyonoides*. AOPK ČR [online]. Copyright © AOPK ČR 2020 [cit. 14.10.2020]. Dostupné z: https://portal.nature.cz/publik_syst/nd_nalez-public.php?idTaxon=34371.
GÖRNER, Tomáš. *Procyon lotor*. AOPK ČR [online]. Copyright © AOPK ČR 2020 [cit. 14.10.2020]. Dostupné z: https://portal.nature.cz/publik_syst/nd_nalez-public.php?idTaxon=34375.

⁵² Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 14, odst. 1, písm. f).

⁵³ MLÍKOVSKÝ, Jirí a Petr STÝBLO, ed. *Nepůvodní druhy fauny a flóry České republiky*. Praha: ČSOP, 2006. ISBN 80-86770-17-6. str. 6, 155-156.

⁵⁴ ČERVENÝ, Jaroslav. *Myslivost: Ottova encyklopedie*. 2., upr. vyd. Praha: Ottovo nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7360-895-8. str. 52.

⁵⁵ Obec Horní Vltavice. Boubínský prales. Horní Vltavice [online]. [cit. 15.10.2020]. Dostupné z: https://www.sumavanet.cz/ki/hv/fr.asp?tab=ki_hv&id=1022&burl=&pt=TUMZ.

Pozadu nezůstávala ani myslivecká legislativa, jež upravovala nově doby a způsoby lovu i hájení zvěře, tvořená nejen zákony, ale také na ně navazujícími vyhláškami.⁵⁶ Ve 40. letech 20. století bylo právo myslivosti chápáno jako reálné, vázající se na pozemkové vlastnictví, přičemž se ve své podstatě jednalo jen o právo lovit a následně si ulovený kus přivlastnit. Minimální výměra honiteb, uznaných ve správním řízení příslušným mysliveckým úřadem, byla podstatně menší, než dnes – 115 ha pro honitby vlastní, 250 ha pro společenstevní. Zároveň mohlo dojít k určení vyšších minimálních výměr k tomu zmocněným Ministerstvem zemědělství. Vůbec poprvé zavádí vládním nařízením č. 127/1941 Sb. pro získání loveckého lístku povinnost prokázat příslušnou kvalifikaci. Zákon č. 225/1947 Sb., o myslivosti, účinný od roku 1948, nově přináší nejen definici práva, ale také myslivosti jako takové. Tu považuje za součást zemědělství a lesnictví, ale i kulturní hodnotu. Definice práva myslivosti se oproti předchozí úpravě rozšiřuje ještě o chov zvěře, včetně její ochrany. Nově byl zaveden *strážce myslivosti*, tzv. myslivecký hajný, požívající statut veřejného činitele.⁵⁷

Poměrně brzy u nás došlo též k rozvoji myslivecké spolkové činnosti. Prvním takovým uskupením, sdružujícím však toliko myslivce z povolání, byla Myslivecká bratrská pokladna (také známá pod názvem Lovecké bratrstvo), založená roku 1699 v Hluboké nad Vltavou.⁵⁸ Takzvaní volnočasoví myslivci se mohli začít sdružovat až o téměř 170 let později, konkrétně od roku 1868 v nově ustaveném Pražském lesnickém spolku Hubertus. Od té doby vzniklo ještě mnoho rozličných sdružení, spolků a klubů, čas ovšem ukázal, že nejednotná organizace je v prosazování zájmů spíše na škodu. Roku 1923 proto v České Třebové vzniká organizace s celostátní působností – Československá myslivecká jednota. Ta byla vlastně spojením tehdejších pěti největších spolků,⁵⁹ ke kterým se později přidávaly další. Navzdory nejrůznějším transformacím a změnám názvu přetrvala až do roku 1992, kdy byl její název prozatím finálně změněn na dnešní Českomoravskou mysliveckou jednotu (ČMMJ).⁶⁰

⁵⁶ Například honební, potažmo myslivecké zákony z let 1866, 1883, 1895, 1912, 1929 a 1947.

ČERVENÝ, Jaroslav. *Myslivost: Ottova encyklopedie. 2.*, upr. vyd. Praha: Ottovo nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7360-895-8. str. 52-53.

⁵⁷ ČECHURA, Vladimír, Rudolf NOVÁK a Zdeněk VESELÝ. *Myslivost a právo*. Praha: Orac, 2000. Iuris Context. ISBN 80-86199-12-6. str. 12-16.

⁵⁸ ČMMJ. Historie ČMMJ | ČMMJ. *Českomoravská myslivecká jednota* [online]. Copyright © 2019 Českomoravská myslivecká jednota, z.s. [cit. 13.10.2020]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/historie-cmmj/>.

⁵⁹ Dalšími byly: Ústřední spolek pro ochranu honby a chov loveckých psů v Čechách, Spolek přátel myslivosti v Tišnově, Lovecko-kynologický spolek pro Moravu a Slezsko, Lovecký klub v Českých Budějovicích a Zváz polovníckých ochranných združení.

⁶⁰ ČERVENÝ, Jaroslav. *Myslivost: Ottova encyklopedie. 2.*, upr. vyd. Praha: Ottovo nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7360-895-8. str. 54.

V současné době je ČMMJ se zhruba 60 000 oficiálně uváděnými členy největší, byť ne jedinou, mysliveckou organizací u nás.⁶¹ Nutno však podotknout, že členská základna se rok od roku spíše zmenšuje a členský příspěvek za rok 2020 v řádném termínu uhradilo jen necelých 50 000 myslivců.⁶² I přesto je ČMMJ pravděpodobně pátým největším spolkem u nás.⁶³ Dle mého názoru však neumí dobře využít své nejen početní, ale i tradiční síly pro řádné prosazování zájmů myslivosti a svých členů. Za celé dlouhé roky nebylo její vedení schopné dosáhnout ani zlepšení mediálního obrazu myslivců u tuzemské veřejnosti. Může se zdát, že je to v porovnání s ostatními problémy marginálie, opak je ale pravdou. Domnívám se, že pokud by byl například mediální obraz myslivosti alespoň o něco lepší, snáze by získala důvěru veřejnosti a v případě potřeby i podporu. Dnes však český myslivec bohužel symbolizuje spíše vděčný prvek svérázného národního humoru, jak ho ostatně čas od času prezentuje tuzemská filmová či seriálová scéna.

Shrnutí první kapitoly

Lovectví má dlouhou historii, během níž prošlo poměrně bouřlivým vývojem. Od holé potřeby zajistit si potravu a jiný materiál pro přežití, přes šlechtickou kratochvíli podpořenou nutností chránit panský majetek před škodami působenými zvěří, až po dnešní podobu myslivosti, v níž se náznaky ochrany přírody začínají objevovat teprve v posledních desetiletích.

Podobným, i když nepoměrně kratším vývojem prochází i definice myslivosti, kterých dnes nalezneme celou řadu, předně normativní, judikaturní či literární, nemluvě o negativním vnímání laickou veřejností, v jejíž očích se celá myslivost často smrskává do pouhého lovu. Žádná z nich – obzvláště pak ne ta zákonná – nereflektuje to, čím myslivost skutečně již v některých jiných zemích je a čím by pro udržitelnou ochranu životního prostředí u nás také bezpodmínečně měla být. Zásadní problém shledávám v umělé snaze definovat myslivost jako jakousi samostatnou činnost člověka v přírodě, což ovšem není praktické a ve svém důsledku ani dost dobře možné.

⁶¹ ČMMJ. Co je ČMMJ | ČMMJ. *Českomoravská myslivecká jednota* [online]. Copyright © 2019

Českomoravská myslivecká jednota, z.s. [cit. 13.10.2020]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/co-je-cmmj/>.

⁶² E-mailová korespondence z prosince 2020 s Mgr. Petrem Dvořákem, vedoucím oddělení státní správy lesů myslivosti a rybářství Ministerstva zemědělství.

⁶³ Před ČMMJ se co do početnosti členské základny řadí Český rybářský svaz, IČ: 00443191 (cca 250 000 členů*) Česká obec sokolská, IČ: 00409537 (cca 160 000 členů*), Český zahrádkářský svaz, IČ: 00443182 (cca 134 000 členů*) a Moravský rybářský svaz, IČ: 00434159 (cca 70 000 členů*)

*údaje o počtech členů vychází z informací dostupných na oficiálních webových stránkách jednotlivých spolků a z příslušných listin založených v obchodním rejstříku (dostupný z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik>).

Podle shora podrobněji popsané teorie antropocénu ovlivňuje lidská činnost veškerý život na naší planetě tak moc, že již není možné nechat jakoukoli část zcela bez zásahu, případně vytrženou z ostatního dění. V tomto duchu by i myslivost měla být vnímána jako spojující nástroj pro péči o životní prostředí, především pak faunu, u nás natolik zasáženou intenzivním zemědělským a lesnickým hospodařením, že není absolutně myslitelné ponechat divokou zvěř jejímu osudu.

2. Postavení myslivosti při ochraně životního prostředí

Přes vysvětlení pojmu a pohled do historie se nyní dostávám k samotné podstatě této práce. Jak již bylo shora naznačeno, lov by měl být chápán jen jako docela malá část celé myslivecké problematiky. Myslivost sama o sobě má představovat především soubor širokých znalostí o zvěři, jejím přirozeném biotopu, vhodné ochraně a péči. Na to samozřejmě navazuje praktické aplikování těchto poznatků, včetně provádění přiměřených opatření v přírodě.⁶⁴ Je nezbytné klást důraz především na podporu biodiverzity, druhové rozmanitosti a ekologické stability. Cílem uživatelů honiteb by tak v první řadě měla být snaha o zvýšení přírodní hodnoty pomocí rekonstrukce krajinných prvků. Ty z našeho prostředí postupně zmizely především v důsledku intenzivního zemědělského a lesního hospodaření, ale také rok od roku stále více sílícího tlaku na rekreační využití přírody.⁶⁵

Ostatně jen honitba, přirozeně poskytující zvěři dostatečný kryt spolu s vyváženou potravní možností, může být z živočišného hlediska rozmanitá a bohatá. Krom toho vhodná kombinace zavedených krajinných opatření z dlouhodobého pohledu výrazně snižuje škody, které jinak zvěř působí na polních plodinách či lesních výsadbách, ale také může posloužit jako prevence škod na zvěři, vzniklých nejen v důsledku intenzivního zemědělství. Svůj díl viny nese i moderní lesnictví, bazírující na výnosech z hospodářských dřevin, kdy především hustě vysázené smrkové monokultury zapříčinily nedostatečnou druhovou pestrost lesů. Není se tedy čemu divit, když zvěř působí škody okusem a loupáním borky.⁶⁶ Krajinná opatření představují tak větší, či menší investice, které se však z dlouhodobého hlediska vyplácí.⁶⁷ Rozčlenění především polních honiteb pomocí biokoridorů, biopásů, remízků nebo obnovených historických polních cest má v neposlední řadě všeobecně vítaný estetický význam.

Při úvahách, „*co by se mělo*“ nebo „*co by bylo dobré pro...*“ však nesmíme zapomínat na jednu podstatnou věc. Navzdory skutečnosti, že myslivost u nás lze studovat v rámci univerzitních oborů,⁶⁸ představuje v drtivé většině případů stále jen volnočasovou aktivitu. Ta

⁶⁴ ŽALMAN, Josef. *Základy myslivosti*. 2. vydání. V Brně: Novina, 1945. ISBN: nevedeno. str. 5-7.

⁶⁵ MARADA, Petr. *Zvyšování přírodní hodnoty polních honiteb: analýza polních honiteb včetně zdravotního stavu zvěře, postupy při obnově a péči o krajinné prvky, dotace na realizaci jednotlivých opatření*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3885-7.

⁶⁶ BLÜCHEL, Kurt. *Lov: historie, zbraně, zvěř*. Praha: Slovart, 2004. ISBN 80-7209-257-x. str. 501.

⁶⁷ MACHÁLEK, Antonín, Jan CUKOR, Martin ERNST, František HAVRÁNEK, Petr MARADA, Jan MIKULKA, Josef ŠIMON a Jan ŠTROBACH. *Prevence a snižování škod působených zvěří a na zvěři při zemědělském hospodaření: certifikovaná metodika*. Strnady: Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, 2019. Lesnický průvodce. ISBN 978-80-7417-188-8. str. 83.

⁶⁸ Například bakalářský obor: *Myslivost a péče o životní prostředí zvěře*. Fakulta lesnická a dřevařská ČZU v Praze [online]. Copyright © 2019 Česká zemědělská univerzita v Praze [cit. 09.01.2021]. Dostupné

je sama o sobě nejen finančně, ale především časově poměrně náročná. Většina myslivců je vlastně nucena ve svém volném čase, navíc za vlastní finanční prostředky, suplovat povinnosti státu. Ústava praví, že je to právě stát, kdo, krom jiných úkolů, dbá o ochranu přírodního bohatství.⁶⁹ Historický vývoj sice zajistil určitou formu státní správy myslivosti, faktická práce ale zůstala na laických zájemcích. V minulosti jim jako odměna – krom trofejí a loveckých zážitků – zůstala poměrně hodnotná věc v podobě vysoce ceněného masa a kožešin z úlovků, které mohli buď sami zužitkovat, nebo prodat. Není tak daleko doba 60. až 70. let minulého století, kdy se například za lišku obecnou (*Vulpes vulpes*) vyplácelo zástřelné do výše 150 korun,⁷⁰ což bylo při tehdejších průměrném platu, pohybujícím se zhruba mezi třinácti sty až dvěma a půl tisíci korunami,⁷¹ pro mnoho lidí nemalé přilepšení. Dnes, v době poznamenané africkým morem prasat, ale i koronavirovou krizí, klesla cena zvěřiny na minimum. Celospolečenský zájem o kůže a kožešiny také již několik let značně upadá, proto nemůže být o těchto benefitech řeč.⁷²

Jediné pozitivum nastalé situace je, že se velmi zredukoval počet případů pytláctví. Tento delikt se po celou dobu své existence v trestním zákoně vyznačoval vysokou latencí. Významné zásahy do stavu zvěře byly zaznamenány až po roce 1990, kdy nastal rozvoj soukromého podnikání i v oblasti pohostinství. Do té doby pytláci příliš neškodili, neboť ulovenou zvěřinu konzumovali převážně sami. Jakmile však nacházeli odbyt ve stravovacích zařízeních, začaly se vytvářet organizované skupiny lovců-pytláků. Vybaveny v té době zakázanými noktovizory spolu s další technikou, bez ohledu na dobu hájení a okolnost, zda ten který kus je z hlediska pravidel myslivosti odstřelový, lovili značné množství zejména vysoké a srnčí zvěře. S poklesem odbytu ovšem pro tyto pachatele ztratila taková činnost ekonomický smysl.⁷³

Myslivci proto v současné době stále častěji, nutno podotknout, že celkem oprávněně, namítají, že na ně stát vyvíjí přehnaný tlak. Zatímco se jejich možnosti neustále zmenšují, povinností a restrikcí naopak mnohonásobně přibývá. Není poté divu, že některé k budování

z: <https://www.fld.czu.cz/cs/r-6825-studium/r-6832-co-muzete-studovat/r-14168-bakalarske-studium/r-16738-myslivost-a-pece-o-zivotni-prostredi-zvere>.

⁶⁹ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb, Ústava České republiky, článek 7.

⁷⁰ MATOUCH, Oldřich. Praxe v honitbě - Vzteklna lišek a její tlumení v ČR. *Svět myslivosti*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce. 2000. 1(6). ISSN 1212-8422. str. 9-11.

⁷¹ ČSÚ. Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v civilním sektoru národního hospodářství podle ekonomické činnosti (sekce OKEČ) a sfěr, 1955 – 1992. *Český statistický úřad | ČSÚ* [online]. [cit. 15.10.2020]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/35067255/1100251539.pdf/afd4b303-aa1d-42f6-a1e8-8bab1b3f58ae?version=1.1>.

⁷² KASINA, Jiří. Jak dále se zvěřinou?. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2020. 68 (5). ISSN 0323-214X. str. 56-59.

⁷³ E-mailová korespondence z února 2021 s JUDr. Jiřím Terynglem, advokátem a mnohaletým myslivcem.

pro-krajinných opatření nemotivuje ani možnost získat podporu v podobě dotací, *nota bene* když je žádost o jejich přidělení často administrativně i časově poměrně složitá.

Ani spolupráce mezi českými myslivci a ochránci přírody v praxi příliš nefunguje. I když vypadají některé cíle, například v podobě udržení druhové rozmanitosti, vlastně stejné, vize o způsobu jejich dosažení se obvykle diametrálně rozcházejí.⁷⁴ Pokud dojde v některé honitbě k rozhodnutí zlepšit stavy drobné zvěře, třeba silně ohrožené koroptve polní (*Perdix perdix*), což je ukázkou cíle, nad kterým panuje obecná shoda mezi ochránci a myslivci, i když koroptev nepředstavuje lovnou zvěř, nabízí se celkem dvě cesty.⁷⁵ Ta první, levnější, ovšem bez dlouhodobého pozitivního dopadu, spočívá toliko v pravidelném vypouštění uměle odchovaných jedinců. Efekt je sice okamžitý, ale takto odchovaná a vypuštěná mláďata jsou často zvyklá na lidskou péči, neumí se sama o sebe postarat. Krom toho obvykle postrádají jakýkoli přirozený strach z predátorů, kterým následně slouží jako velmi snadná kořist.

Druhá cesta – výrazně složitější – obnáší hned několik kroků. V první řadě nutnost kontinuálně vytvářet vhodné prostředí pomocí promyšlené sítě krajinných prvků. Současně podporovat zbytky stávající populace vypouštěním nových jedinců, ovšem za předpokladu dodržování procedur, díky kterým se i uměle odchovaná mláďata snáze adaptují na život ve volné přírodě. Dejme tomu, že až do tohoto momentu stále můžeme mluvit o shodě mezi zástupci myslivců a ochránců. Kámen úrazu přichází s posledním krokem. Drobná zvěř se, krom jiného, potýká i s ohromným predačním tlakem. Aby však došlo k efektivnímu a dlouhodobějšímu růstu stavů drobné zvěře, bylo by ve vybraných lokalitách třeba přistoupit k rozumné redukci jejich predátorů, nejen šelem, ale především dravců. Většina dravých ptáků, včetně běžného káněte lesního (*Buteo buteo*) nebo motáka pochopa (*Circus aeruginosus*), u nás však požívá poměrně vysokého stupně ochrany. Zákonodárce sice počítal s umožněním výjimky z těchto pravidel, v praxi toho však doposud nebylo využito.⁷⁶ Důsledkem, ke kterému se ale z pochopitelných důvodů nikdo nahlas nehlásí, bývají nelegální praktiky v podobě

⁷⁴ ČERVENÝ, Jaroslav. *Myslivost: Ottova encyklopedie. 2.*, upr. vyd. Praha: Ottovo nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7360-895-8. str. 76.

⁷⁵ Koroptvicky.cz. O projektu. *Koroptvicky.cz* [online]. Copyright © 2020 eStranky.cz [cit. 15.10.2020]. Dostupné z: <https://www.koroptvicky.cz/clanky/o-projektu/>.

⁷⁶ Příkladem je honitba Vinaře, která byla již v minulosti prohlášena za oblast chovu koroptve polní. Stavy koroptví, ale i dalších druhů drobné zvěře se zde díky dlouhodobě prováděným krajinným opatřením a také dobrovolnému upuštění uživatele honitby od jejich lovu, daří držet v nadprůměrné výši. Bohužel některé nově aplikované krajinné prvky mají neblahý vedlejší efekt v podobě nebývale velkých počtů káňat, krahujců, jestřábů i poštolek, které se do tamní oblasti stahují z okolní, intenzivně obhospodařované zemědělské krajiny. Ani přes veškerou vynaloženou snahu se však doposud nepodařilo prosadit u příslušného orgánu ochrany přírody udělení výjimky k mírné, kontrolované regulaci počtů těchto dravců.*

*Zdroj: *Rozhodnutí Městského úřadu Čáslav, odbor životního prostředí ze dne 21.10.2019, č.j.: ŽP 28324/2019 a rozhodnutí Krajského úřadu Středočeského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství ze dne 5.8.2019, č.j.: 096998/2019/KUSK.*

kladení otrávených návnad. Hlavním problémem nepochybně zůstává, že jejich osud nemůže strůjce následně dost dobře kontrolovat. Fatální následky v podobě otravy zástupců vysoce ohrožených druhů volně žijících živočichů, či domácích mazlíčků, nejsou ničím neobvyklým.⁷⁷

I přes rozličná úskalí a problémy v současné myslivecké praxi a legislativě je možné, při vynaložení určitého úsilí, pro ochranu životního prostředí mnohé učinit. Situaci asi nejlépe vystihují slova Petra Marady, jehož projekty byly nesčetněkrát oceněny, nedávno mimo jiné jednou z nejprestižnějších evropských cen v této oblasti – *Rural Inspiration Awards 2020*.⁷⁸ „Nikdy nebyla pro myslivce, ekology a osvědčené zemědělce tak příhodná doba, jakou máme dnes. Ještě nikdy totiž nebylo možné na investice do péče o přírodu a krajinu získat tolik národních a evropských finančních prostředků, jako je tomu v posledních letech.“⁷⁹

2.1. Honitba jako základní článek

Právo myslivosti je prováděno a myslivost provozována jen v rámci uznaných honiteb, nebo obor, které jsou v podstatě druhem honitby s určitými specifiky.⁸⁰ Případně ještě bažantnic, jež jsou dnes ale – na rozdíl od minulé právní úpravy – toliko vymezené části honiteb.⁸¹ Aktuálně účinný zákon pak definuje honitbu jako: „*soubor souvislých honebních pozemků jednoho nebo více vlastníků vymezený v rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti, v němž lze provádět právo myslivosti podle tohoto zákona*“.⁸² Zákon dále dělí honitby na vlastní a společenstevní podle toho, kým jsou souvislé honební pozemky vlastněny.⁸³ V části věnované povinnostem uživatelů zákon pracuje s pojmy rozdělovacími honitby na *lesní* a *polní*, ovšem definiční znaky těchto dvou typů již nikde dál nenajdeme.⁸⁴ Při praktickém rozlišování vzniká nutnost vycházet z faktického stavu, zda je honitba z valné části tvořena spíše zemědělským půdním fondem nebo pozemky určenými k plnění funkce lesa. V praxi se velmi často setkáme i s tzv. *smíšeným* typem, tvořeným oběma druhy pozemků v přibližně stejném zastoupení. Tento pojem ale zákon o myslivosti nezná vůbec. Norma dále pracuje s klasifikačními znaky

⁷⁷ Karbofuran.cz. *Karbofuran.cz* [online]. Copyright © 2006. [cit. 15.10.2020]. Dostupné z: <https://www.karbofuran.cz/index.php?m>.

⁷⁸ ENDR. *Rural Inspiration Awards 2020: meet the winners!*. *The European Network for Rural Development (ENRD) | Connecting Rural Europe ...* [online]. [cit. 15.10.2020]. Dostupné z: https://enrd.ec.europa.eu/news-events/news/rural-inspiration-awards-2020-meet-winners_en.

⁷⁹ Úvod Dr. Ing. Petra Marady do Kurzu pro výkon obecných zemědělských činností, dne 24.10.2010, Mendelova univerzita v Brně.

⁸⁰ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 2 písm. j).

⁸¹ Srov. zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 2 písm. k) vs. zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, § 5, § 8.

⁸² Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 2 písm. i).

⁸³ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 18, odst. 2 a 3.

⁸⁴ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 11, odst. 1.

honiteb v podobě tzv. jakostních tříd,⁸⁵ odrážejících stupně úživnosti pro bažanta obecného (*Phasianus colchicus*) a zajíce polního (*Lepus europaeus*), přičemž podrobnosti stanoví vyhláška.⁸⁶

Upravena je dále minimální výměra – stejně jako v předešlém zákoně činí 500 ha.⁸⁷ Krom toho jsou stanovena další pravidla, zahrnující obecné zásady pro vytváření honiteb, především co se týče jejich tvaru i hranic. Hranice nemusí nikterak respektovat ohrazení katastrálních území ani správních obvodů a měly by být, pokud možno, především dobře znatelné v terénu.⁸⁸ To nutně neznamená reálné vytyčení například pomocí hraničních kamenů nebo mezníků, ale naopak jen určení relativně trvalých, přirozených, zrakem snadno seznatelných předmětů, jako jsou například stromořadí, elektrické vedení, cesty, silnice, vodní toky, horské hřebeny a podobně. Naproti tomu z hlediska prevence škod je třeba vyvarovat se kopírování rozhraní pole-les. Hranice dokonce nemusí respektovat ani jednotlivé pozemkové parcely, jak tomu bylo ještě před novelou č. 59/2003 Sb.. Častým jevem bývá, že část pozemku na hranicích náleží k jedné honitbě, druhá k sousední.⁸⁹

Současná právní úprava má – dle názoru autora jediného aktuálně dostupného komentáře – za cíl utvářet honitby takřkajíc „pro zvěř“.⁹⁰ Měly by tedy být respektovány především zájmy zvěře a jejího chovu. Osobně se však domnívám, že právě toto explicitní vyjádření v aktuálním znění zákona o myslivosti nalézt nelze, navíc ani není dost dobře dovoditelné. Z hlediska zájmu zvěře totiž není například výměra podstatným ukazatelem. Většina volně žijících živočichů je sice teritoriálně založená, ale přirozená teritoria samozřejmě řídí úplně jiné ukazatele, než uměle vzniklé hranice honiteb. Prostor, ve kterém se jednotlivé druhy pohybují, je ovlivněn mnoha faktory, především dostupným krytem, přístupem k vodě, dostatečnou potravní nabídkou, ale i ročním obdobím či potřebou páření. Je tak docela dobře možné představit si vhodnou lokalitu o daleko menší rozloze než 500 ha, jako nalézt podstatně rozsáhlejší honitbu, která ale ani tak nebude svou přirozenou strukturou volně žijícím živočichům vyhovovat. Za dobrý příklad poslouží u nás hojně zastoupená černá zvěř, schopná především v noci urazit desítky kilometrů.⁹¹ V době dozrávání kukuřice, či jiné, pro ni zajímavé zemědělské plodiny,

⁸⁵ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 2 písm. l).

⁸⁶ Vyhláška č. 491/2002 Sb., o způsobu stanovení minimálních a normovaných stavů zvěře a o zařazování honiteb nebo jejich částí do jakostních tříd, § 6.

⁸⁷ Srov. zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 17, odst. 7) vs. zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, § 6.

⁸⁸ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 17.

⁸⁹ PETR, Bohuslav. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-781-2. str. 69-70.

⁹⁰ PETR, Bohuslav. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-781-2. str. 69.

⁹¹ ČERVENÝ, Jaroslav. *Myslivost: Ottova encyklopedie*. 2., upr. vyd. Praha: Ottovo nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7360-895-8. str. 322.

však naprostou většinu času stráví ukrytá právě na polích s touto komoditou, neboť krom případné absence vody, nemá jakoukoli potřebu se přesouvat, přinejmenším do doby sklizně. To samé platí obecně též o zimním období, kdy sledování divokých prasat (*Sus scrofa*) pomocí GPS potvrdilo, jejich usídlování v blízkosti krmelišť – tedy zdroje potravy. Pokud nejsou rušena, šetří energii a zbytečně jí nevydávají na nepotřebné přesuny.⁹² Oproti tomu mufloní zvěř, žijící celoročně v tlupách čítajících zhruba od patnácti až do několika desítek jedinců, více méně pravidelně trasuje svůj okruh, zpravidla zahrnující plochu více honiteb.⁹³ Toto přirozené chování muflonů (*Ovis musimon*) může působit nemalé problémy, jako se tomu stalo i na Chrudimsku, kde situace vyústila v soudní při.

Žalobce, který byl nájemcem honitby spravované žalovanými Lesy České republiky, s.p., se před soudem domáhal určení neplatnosti výpovědi. Výpověď byla ze strany žalovaného podána proto, že během pravidelného sčítání zvěře byl několikrát napočítán vyšší počet muflonů, než je normovaných 9 kusů na předmětnou honitbu. Nutno podotknout, že v nájemní smlouvě bylo opravdu jako jeden z důvodů pro předčasnou výpověď uvedeno překročení normovaných, nebo naopak nedodržení minimálních stavů zvěře. Žalobce rozumně uváděl na svou stranu hned několik argumentů. V první řadě předmětnou smlouvu uzavřel na základě vyhraného výběrového řízení, přičemž nájemní smlouvy s Lesy ČR jsou připravovány výhradně tímto subjektem a není prakticky možné do nich jakkoli zasahovat. Zadruhé sčítání zvěře je samo o sobě velice nepřesné. V praxi probíhá tak, že myslivci chodí určitý den po terénu – v daném místě obzvláště nepřehledném (horské lesy) – a zaznamenávají pouhým okem viděnou zvěř. Nahlášené stavy jsou obvykle vyšší, než je možno daný den spatřit a zpravidla se vykázaný počet *mutatis mutandis* opisuje ze stavu předchozích let.

Krom toho mufloni mají nezměrný migrační potenciál a jak je obecně známo z minulých let, ani v předmětné honitbě se trvale nezdržují. Nelze tak zabránit jejich občasnému výskytu ve větším počtu a zároveň ani zajistit, aby předmětnou honitbu obývali celoročně. Krom toho žalobce každoročně i přesto odlovil nebyvale velké množství mufloní zvěře. Protože považuje žalovaného za dostatečně znalého předmětné problematiky, domnívá se, že podaná výpověď byla spíše účelová.⁹⁴ Konečně mufloní zvěř není dost dobře možné udržovat v předmětném

⁹² red. Divoká prasata ujdou v noci jen pár stovek metrů, ukazuje unikátní výzkum na Šumavě. *Ekolist.cz* [online]. [cit. 15.10.2020]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/divoka-prasata-ujdou-v-noci-jen-par-stovek-metru-ukazuje-unikatni-vyzkum-na-sumave>.

⁹³ ŽALMAN, Josef. *Základy myslivosti*. 2. vydání. V Brně: Novina, 1945. ISBN: neuvedeno. str. 57.

⁹⁴ Soudní spor spis. zn. 10C 39/2012 vedený před Okresním soudem v Chrudimi a navazující odvolací řízení spis. zn. 22Co 189/2017 vedené před Krajským soudem v Hradci králové – pobočka v Pardubicích.

místě, ale ani kdekoli jinde v otevřeném terénu, na přesných stavech, zvláště také proto, že její lov neprobíhá celoročně, neboť je po část roku hájena.⁹⁵

V předmětném sporu byl vypracován i znalecký posudek, přičemž znalec se přiklonil k názoru žalobce. Krom toho dodal, že při sčítání dochází k vyrušení zvěře, která se pak může přesunout do vedlejší honitby, kde je znovu zaznamenána v rámci tamního sčítání. Pokud pak orgán státní správy vychází jen z těchto čísel, musí být nutně odtržen od reality. Znalec sám naopak šetřením na místě, pozorováním stop a okusů na mladých porostech nedošel k závěru, že by v dané honitbě byly zvláště zvýšené počty muflonů. Dále dodal, že pokud je i přesto třeba regulovat jejich stavy z důvodu velkých škod, musí se tak dít v celé lokalitě Železných hor, ne jen v jedné honitbě, zvláště tak malé výměry. Žalovaný s žalobcem nesouhlasil. Považoval předmětné smluvní ustanovení včetně podané výpovědi za legitimní. Krom toho uvedl, že během soudního řízení již stejně uběhla sjednaná desetiletá nájemní doba a žalobce tak pozbyl naléhavý právní zájem na rozsouzení dané věci. I když soud připustil, že sčítání zvěře může být v tomto případě obtížné, nedal nakonec žalobci za pravdu. Odkázal především na § 3 odst. 2 zákona o myslivosti, dle kterého má uživatel honitby povinnost udržovat zvěř mezi určenými minimálními a normovanými stavy. V té souvislosti upozornil také na vyhlášku č. 491/2002 Sb., o způsobu stanovení minimálních a normovaných stavů zvěře a o zařazování honiteb nebo jejich částí do jakostních tříd. Rozsudek byl následně potvrzen odvolacím soudem.⁹⁶

Další nevýhodou zákona č. 449/2001 Sb., který vyvrací shora zmíněný argument komentáře, týkajícího se tvorby honiteb v zájmu zvěře, je spojení myslivosti s vlastnictvím pozemků. Jedná se právě o původní záměr, aby do tvorby honiteb mohli výrazně zasahovat vlastníci. Tento předpoklad zůstal nenaplněn. Vlastníci totiž často nemají k půdě vztah třeba proto, že žijí jinde a předmětnou nemovitost zdědili, restituovali nebo koupili jen jako formu investice. Právo spojené s účastí na honebním společenstvu jim tak může být spíše na obtíž a prakticky ho nevyužívají. Jedno z úskalí vzniklých v průběhu let, kdy v rámci restitucí docházelo k návratu pozemků původním vlastníkům – v době kolapsu bývalého režimu často již v pokročilém věku – představuje vznik mnohačetného spoluvlastnictví osob, které se staly jejich dědici. Ti se mnohdy navzájem ani neznají. V takovém případě objektivně své (spolu)vlastnické právo nemohou reálně uplatnit. Brání tomu ustanovení § 26 odst. 5 zákona o myslivosti, stanovující, že spoluvlastníci honebních pozemků, které jsou součástí

⁹⁵ ČMMJ. Doby lovu | ČMMJ. *Českomoravská myslivecká jednota* [online]. Copyright © 2019 Českomoravská myslivecká jednota, z.s. [cit. 19.10.2020]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/doby-lovu/>.

⁹⁶ Soudní spor spis. zn. 10C 39/2012 vedený před Okresním soudem v Chrudimi a navazující odvolací řízení spis. zn. 22Co 189/2017 vedené před Krajským soudem v Hradci králové – pobočka v Pardubicích.

společenstevní honitby, musí uzavřít dohodu, kdo z nich bude vykonávat práva člena honebního společenstva, případně mohou určit společného zmocněnce. Pokud k takové dohodě nebo určení zmocněnce nedojde, nemůže na valné hromadě společenstva hlasovat nikdo z nich. Nejsou výjimkou ani případy, kdy např. družstevní lesy, vzniklé z prvorepublikových selských lesů, mají takových spoluvlastníků několik set. Potom stačí veto jednoho z nich a velká část vlastníků je z rozhodování zcela *vyblovována*. Příkladem budiž honitba Selské lesy Hředle, kde se více než 200 ha lesa ve vlastnictví několika set spoluvlastníků tahového hlasování prakticky nikdy neúčastní.⁹⁷

Podle komentáře se spoluvlastníci „...*mohou dohodnout o výkonu společného práva jen jedním z nich nebo jedním společným zmocněncem za všechny spoluvlastníky. Po uzavření této dohody či po vystavení plné moci nemůže žádný další spoluvlastník uplatňovat práva člena, ani například pouhou účastí (bez hlasovacího práva) na valné hromadě. Spory mezi spoluvlastníky z uplatňování práva člena podle tohoto odstavce řeší soudy*“.⁹⁸ Je zřejmé, že při rychlosti soudního projednávání věcí není prakticky možné nahradit souhlas jednoho nebo více spoluvlastníků soudním rozhodnutím natolik včas, aby to mělo význam pro účast na valné hromadě. Navíc nájemné z honitby činí pro (spolu)vlastníky korunové, maximálně stokorunové příjmy ročně. Právní úprava umožňuje tzv. „honbu za plnými mocemi“ zejména v letech, kdy končí doba nájemní smlouvy k honitbě. To dává možnost skupině, která sežene relativně malý počet hlasů (15-20%) honitbu zcela ovládnout. Že těmto skupinám nejde přednostně o ochranu přírody, biotopu a zvěře není třeba dodávat.

Při vzniku honiteb poté může snadno dojít k nevhodnému ovlivnění názoru takovýchto vlastníků, způsobeného vnitřním mocenským bojem jedinců, kteří mají na výsledku nějaký vlastní zájem. Předmětná honitba a především na jejím území žijící zvěř tím často může značně utrpět.⁹⁹ Kdyby byl tedy účinný zákon o myslivosti a v něm upravená tvorba honiteb, se všemi svými důsledky, skutečně především *pro zvěř*, stála by za zvážení myšlenka opustit některé tradiční instituty. Například nový model tvorby honiteb by zcela pominul současný prvek pozemkového vlastnictví. Jako náhradní variantu znovu rozčlenil celé území České republiky na jednotlivé honitby, tentokrát však čistě z pohledu krajinného a v zájmu chovu zvěře. Je ovšem zřejmé, že takový model zůstává politicky obtížně průchodný. Již v současné době bylo nutno čelit snahám o snížení výměr honiteb na 150, dokonce až na 50 ha. To by vedlo pouze

⁹⁷ E-mailová korespondence z února 2021 s JUDr. Jiřím Terynglem, advokátem a mnohaletým myslivcem.

⁹⁸ PETR, Bohuslav. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-781-2. str. 111.

⁹⁹ Rozhovor s JUDr. Jiřím Sehnalem, advokátem (ČAK 00583) a myslivcem, ze dne 19.10.2020.

k tomu, že si uživatel takovéto honitby stoupne mezi lány a padne všechno, co mu přijde na dostřel. V podstatě z kteréhokoli místa velmi malé honitby „dosáhne“ lovec s výkonnou kulovou zbraní na hranice.

Upřednostňování individuálního vlastnického práva bylo pochopitelné po letech socialistického vlastnictví. Nicméně v této adoraci individuálního vlastnictví se poněkud opomíjí čl. 11 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Ústavní soud k tomu v nálezu II. ÚS 482/02 uvádí: „*Ustanovení čl. 11 odst. 1 Listiny zaručuje každému právo vlastnit majetek a přiznává vlastnickému právu všech vlastníků stejný zákonný obsah a ochranu. Listina však nestanoví, že by vlastnické právo bylo absolutně neomezené. (...) ustanovení čl. 11 odst. 3 omezení vlastnického práva zjevně připouští. (...) zákonodárce může vlastnické právo zákonem omezit z důvodů ochrany práv druhých a ochrany obecných zájmů, zejména lidského zdraví, přírody a životního prostředí. S ohledem na povinnost šetřit podstatu a smysl vlastnického práva (čl. 4 odst. 4 Listiny) přitom nesmí být vlastnické právo takto omezeno ve větší než přiměřené míře. Tato interpretace je v souladu též s ochranou vlastnictví podle čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. (...) Podle tohoto ustanovení Evropský soud pro lidská práva stručně řečeno posuzuje, zda omezení užívání majetku (vlastnického práva) sleduje legitimní cíl, zda je v souladu s vnitrostátním právem a zda je přiměřené ve vztahu ke sledovanému legitimnímu cíli.*“¹⁰⁰

Jsem přesvědčena, že shora zmíněná tvorba honiteb, účelově zachovávající přirozený biotop zvěře a omezující negativní vliv člověka na biosféru tak, jak o tom svědčí v úvodu zmíněné recentní geologické období *antropocénu*, představuje onen legitimní cíl, který by měl zvítězit. Jinak může snadno dojít k tomu, že recentní období bude posledním obdobím člověka jako živočišného druhu. Stejně tak lze nepochybně opustit dnes již poněkud zastaralou metodu sčítání zvěře, která je opravdu v podstatě jen „*přesný součet nepřesných čísel*“.¹⁰¹ Místo toho dbát, aby se při mysliveckém plánování státní správa pružněji řídila praktickou problematikou jednotlivých lokalit.

Důležité je zdůraznit, že do výměry honitby jsou započítávány jen pozemky tzv. honební.¹⁰² Zákon dělí pozemky na honební a nehonební tím stylem, že určuje taxativní výčet nehonebních a za honební následně označuje všechny ostatní.¹⁰³ K vysvětlení jednotlivých

¹⁰⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 8. dubna 2004, sp. zn. II.ÚS 482/02.

¹⁰¹ Svět myslivosti. Sčítání zvěře je přesný součet nepřesných čísel (Žďárský deník). *Zprávy z oboru myslivost | Svět myslivosti - myslivecký portál a časopis* [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z: <http://www.svetmyslivosti.cz/monitor-tisku/7300-scitani-zvere-je-presny-soucet-nepresnych-cisel-zdarsky-denik>.

¹⁰² Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 17, odst. 2.

¹⁰³ Srov. zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 2, písm. e) vs. zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 2, písm. f).

užitých pojmů slouží poté další právní normy, jako například o katastru nemovitostí (zák. č. 256/2013 Sb.), o ochraně zemědělského půdního fondu (zák. č. 334/1992 Sb.), o pozemních komunikacích (zák. č. 13/1997 Sb.) či stavební předpisy (zák. č. 183/2006 Sb.) a další. Mohlo by se tedy zdát, že při rozlišování honebních a nehonebních pozemků nemohou vznikat v zásadě žádné pochybnosti. Ve skutečnosti ale vyvstaly otazníky kolem části ustanovení § 2, písm. e), zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, dle kterého se nehonebními pozemky, krom jiných, rozumí „... ,*dále pozemky zastavěné, sady, zahrady a školky řádně ohrazené*“. Otázkou bylo, zda podmínka řádného ohrazení má být vztahována toliko ke školkám, nebo i k předně jmenovaným sadům a zahradám. Pro někoho možná překvapivě, jde především v problematice sadů o poměrně zásadní věc a to hned z několika důvodů.

V rámci ekologického zemědělství a rostoucího tlaku na tzv. *greening*,¹⁰⁴ počítá naše agrárnictví krom klasických intenzivních sadů i se sady tzv. krajinnými. Tyto jsou osázeny jen poměrně malým množstvím ovocných polokmenů nebo vysokokmenů (minimálně 50 kusů na hektar), ideálně starých krajových odrůd, vysázených v širokých sponech (cca 8 až 12m). Cílem takovýchto míst „*není produkce ovoce, ale zachování krajinné odrůdové rozmanitosti, kulturního dědictví, zemědělského rázu krajiny nebo prvků venkovského krajinného urbanizmu*“.¹⁰⁵ Krajinnými sady tak z podstaty věci nejsou oploceny a jednotlivé stromy mívají individuální ochranu, krom jiného i z toho důvodu, aby do nich měla přístup volně žijící zvěř, které poskytují bohatou potravu a díky nesekaným mezopásům též kryt. Pokud bychom za nehonební považovali všechny sady, nejen ty řádně oplocené, jinak řečeno intenzivní, postrádá zavádění shora popsaných krajinných svůj základní smysl. Primárně proto, že zvěř v místě se vyskytující nemůže být legálně lovena.¹⁰⁶ Dále založením takového sadu dochází ke snížení výměry předmětné honitby, protože sadové pozemky se rázem stávají nehonebními. Současně škody, které v takových sadech zvěř svou přítomností dozejistě způsobí, půjdou toliko k tíži majitele.¹⁰⁷ Ten by si *pro futuro* pravděpodobně zakládání takovýchto sadů důkladně rozmyslel. Tím spíš, že finanční podpora na tyto sady stále klesá a blíží se pomalu, ale jistě, výši příspěvku za ponechání půdy ladem.

Vzhledem ke skutečnosti, že komentář, ani důvodová zpráva danou problematiku podrobněji nerozvíjí, byl před časem v této souvislosti vznesen dotaz na Ústav pro jazyk český

¹⁰⁴ SZIF. Platba pro zemědělce dodávající zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (Greening). SZIF [online]. Copyright © 2013 Státní zemědělský intervenční fond. [cit. 19.10.2020]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/greening>.

¹⁰⁵ VEJVODOVÁ, Anna. *Sady: informační materiál pro zemědělce*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2016. ISBN 978-80-7434-307-0. str. 10.

¹⁰⁶ Výjimkou je dohledávka zvěře dle podmínek upravených zákonem č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 43.

¹⁰⁷ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 54, odst. 1.

Akademie věd České republiky, v.i.i.. Tamní jazykovědkyně dospěla k závěru, že vyjádření je poněkud nepřesné a z jazykového hlediska v zásadě interpretovatelné dvěma možnými způsoby. Přívlastek shodný „*řádně ohrazené*“ může být teoreticky vztahován k celému několikanásobnému podmětu, ale také rozvíjet toliko výraz poslední – „*sady*“. Rozbor se ovšem zaobíral i zbytkovou konstrukcí předmětné věty a proto došel k závěru, že: „...*formulace stojí mezi přívlastkem zastavěné, vztahující se k předešlému členu (pozemky), a mezi přívlastkem oplocené, vztahující se k členu následujícímu (pozemky sloužící k farmovému chovu zvířete), zdá se pravděpodobnější interpretace, že se přívlastek řádně ohrazené vztahuje ke všem třem členům, tedy jak k výrazu školky, tak k výrazům sady a zahrady.*“¹⁰⁸ Jinými slovy, z jazykového, ale i praktického hlediska by bylo vhodné za nehonební pozemky považovat pouze oplocené sady, nikoli všechny zcela bez výjimky. Jeden z možných argumentů *a simili* na podporu výkladu, že krajnotvorné sady bez oplocení mají být považovány spíše za honební, nabízí i sám zákon. Co se letišť týče, označuje za nehonební jen ta se zpevněnou plochou. Ostatní, bez pevného povrchu, mezi nehonební pozemky zařazena nejsou. Pravděpodobně proto, že obvykle nebývají užívána tak často, provoz na nich je výrazně menší a nezasahují tím pádem tolik do života volně žijící zvířete, tedy ani do výkonu myslivosti.¹⁰⁹

Problematika výkladu § 2, písm. e) byla doposud předmětem dvou soudních sporů, přičemž oba soudy zastaly k věci opačný, než výše uvedený názor. Poprvé se v roce 2004 obrátil na Krajský soud v Ostravě vlastník pozemků zařazených rozhodnutím orgánu státní správy myslivosti do honitby s tím, že termín „*řádně ohrazené*“ se dotýká jen školek a za nehonební pozemky je tak nutné považovat i neoplocené zahrady a sady. Krajský soud tehdy uznal nejednoznačnost předmětného ustanovení a zároveň upozornil, že nelze hledět pouze na gramatický či jazykový výklad, protože zákon o myslivosti ani na jiných místech tak docela nerespektuje užití přívlastku ve správném pořadí k podstatnému jménu. Soud následně dle smyslu celého ustanovení, kterým mělo být vyloučení pozemků z podstaty věci nevhodných pro tvorbu honitby, došel k závěru, že pokud na zastavěných pozemcích vylučuje výkon myslivosti přímo předmětná stavba, „*pak se přívlastek „řádně ohrazené“ zjevně nevztahuje ke všem pozemkům vyčteným před tímto přívlastkem, ale toliko k tomu jedinému druhu pozemku, u něhož je uveden bezprostředně, a tím jsou školky.*“¹¹⁰ Tento právní názor v následujících

¹⁰⁸ Odpověď na jazykový dotaz Ústavem pro jazyk český Akademie věd České republiky, v.i.i., oddělení jazykové kultury – jazyková poradna, ze dne 8.3.2017, č.j.: 20/17.

¹⁰⁹ PETR, Bohuslav. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-781-2. str. 10.

¹¹⁰ Soudní spor spis. zn. 22 Ca 442/2004 vedený před Krajským soudem v Ostravě.

letech překvapivě dobře posloužil například též při tvorbě metodických doporučení.¹¹¹ Krajský soud v Ostravě v době svého rozhodování očividně nevzal v úvahu formu a význam extenzivních krajnotvorných sadů, jednoznačně nemajících – jak již bylo shora nastíněno – za cíl jakkoli bránit výkonu práva myslivosti. Co hůř, ani státní správa myslivosti, která má velmi blízko orgánům zemědělským a měla by tedy být více znalá věci, se za celé roky k problematice nepostavila jinak.

Nešťastný rozsudek posloužil za podklad civilnímu řízení z roku 2015 o náhradě škody, vedenému před Okresním soudem v Kutné Hoře. Žalobce, ekologický zemědělský mikropodnik, se zde domáhal náhrady od tamního uživatele honitby, mysliveckého spolku. Jednalo se o škody způsobené zvěří na stromech a keřích, jež byly vysázeny na tři souvislé pozemky jako solitérní dřeviny s cílem vytvoření budoucího krajnotvorného sadu. Výsadbu před poškozením, způsobeným vytloukáním a okusem, bohužel dostatečně neochránily ani doporučené odpuzující nátěry, včetně instalovaných plastových chráničů. Zajímavostí sporu je, že v době vzniku škody i následného uplatňování náhrad byly předmětné pozemky v katastru nemovitostí ještě stále vedeny jako orná půda, nikoli sad. Osázení proběhlo na základě schváleného dotačního projektu výsadby solitérních stromů, tedy opět nikoli sadu. K prohlášení za sad přistoupil vlastník výrazně později, až během následujícího roku, po splnění všech podmínek. Krom toho dle nařízení vlády č. 307/2014 Sb. se ovocným sadem rozumí „zemědělsky obhospodařovaná půda s trvalou kulturou, která je rovnoměrně a souvisle osázena ovocnými stromy, o minimální hustotě 100 životaschopných jedinců na 1 hektar dílu půdního bloku nebo ovocnými keři o minimální hustotě 800 životaschopných jedinců na 1 hektar dílu půdního bloku. Jako ovocné stromy nelze uznat podnože nebo množitelské porosty. Do plochy této zemědělsky obhospodařované půdy se započítává související manipulační prostor, který nesmí přesahovat 12 metrů na začátku a na konci řad a šířku jednoho meziřadí, v nejvyšší započitatelné šířce 8 metrů, podél řad po obou stranách ovocného sadu a tvoří součást cesty. Maximální přípustná šíře meziřadí je u ovocných stromů 12 metrů, u ovocných keřů 5 metrů“.¹¹² Tato kritéria ale na daných pozemcích taktéž nebyla splněna a to proto, že projektovaná a následně realizovaná výsadba neobsahovala předepsaný počet ovocných stromů na hektar. Prvostupňový i odvolací soud však spor uzavřely s tím, že fakticky šlo stejně o nehonební pozemky a to prakticky hned od momentu, kdy došlo k výsadbě dřevin, neboť

¹¹¹ Například metodické doporučení Krajského úřadu Královohradeckého kraje č. 1/2010: Nehonební pozemky – výkon práva myslivosti na nich, ze dne 1.6.2010.

¹¹² Nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle užívatelských vztahů, § 3, odst. 8.

následující vývoj, tak jako tak, prokázal záměr vytvořit sad. K výkladu (ne)potřebnosti oplocení pak bylo stručně odkázáno na dříve nastíněný a toho času více jak dekádu starý správní rozsudek Krajského soudu v Ostravě.¹¹³

Ze shora popsaného je dobře patrné, že současná právní úprava honiteb a honebních pozemků má hned několik nedostatků. Jde vesměs o převzaté tradiční způsoby. Při vniku aktuálního zákona byl poměrně velký tlak spíše na zakonzervování dosavadního stavu, než na zavádění jakýchkoli rozumných pro-krajinných opatření s alespoň minimálním pozitivním dopadem na zájmy zvěře. Dnes ale tato norma dostatečně nereflektuje aktuální situaci a není ani schopná reagovat na palčivé problémy, s nimiž se v současné době potýkáme. Bylo by tedy vhodné zvážit – spíše než jen dílčí změny a *opravování neopravitelného* – zavedení celého, kompletně nového pojetí.

2.2. Zvěř jako přírodní bohatství

Zákon o myslivosti č. 449/2001 Sb., na rozdíl od svého předchůdce,¹¹⁴ přináší definici zvěře, chápané jako „*obnovitelné přírodní bohatství představované populacemi druhů volně žijících živočichů uvedených v písmenech c) a d)*“.¹¹⁵ Pod písmenem c) citovaného paragrafu následuje taxativní výčet druhů v českém jazyce i latině, které s ohledem na jiné národní předpisy¹¹⁶ nebo mezinárodní úmluvy¹¹⁷ lovit, až na výjimky, nelze. Písmeno d) obsahuje taktéž taxativní seznam, tentokrát naopak zvěře obhospodařovatelné lovem, včetně příslušných dob lovu. Další podmínky poté upravuje vyhláška Ministerstva zemědělství č. 245/2002 Sb., o době

¹¹³ Soudní spor spis. zn. 5C 183/2016 vedený před Okresním soudem v Kutné Hoře a navazující odvolací řízení spis. zn. 28Co 315/2017 vedené před Krajským soudem v Praze.

¹¹⁴ ČECHURA, Vladimír, Rudolf NOVÁK a Zdeněk VESELÝ. *Myslivost a právo*. Praha: Orac, 2000. Iuris Context. ISBN 80-86199-12-6. str. 86.

¹¹⁵ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 2, písm. b).

¹¹⁶ Předně zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, včetně vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny.

¹¹⁷ Na mezinárodní úrovni se jedná především o úmluvy uveřejněné pod čísly 396/1990 Sb. (o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva), 159/1991 Sb. (o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví), 572/1992 Sb. (o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin), 127/1994 Sb. (o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů), 134/1999 Sb. (o biologické rozmanitosti) a 107/2001 Sb.m.s. (o ochraně evropských planě rostoucích rostlin, volně žijících živočichů a přírodních stanovišť). Z legislativy Evropské unie jde primárně o směrnice Rady 79/409/EHS (ze dne 2. dubna 1979 o ochraně volně žijících ptáků) a 92/43/EHS (ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin), dále pak o nařízení Rady (EHS) č. 3254/91 (ze dne 4. listopadu 1991 o zákazu používání nášlapných pastí ve Společenství a dovozu kožešin a zboží z určitých volně žijících živočichů ze země, kde jsou tyto živočichové odchyťováni pomocí nášlapných pastí nebo jiných metod odchyty, které nesplňují mezinárodní normy humánního odchyty do pastí) a nařízení Rady (ES) č. 338/97 (ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi).

lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu.¹¹⁸ Za povšimnutí stojí změna názvosloví, kdy současná úprava dělí zvěř na savce a ptáky, čímž nahrazuje tradiční rozdělení na srstnatou a pernatou.¹¹⁹ Zákon také opustil výslovné dělení na užitkovou a škodnou zvěř, pravděpodobně vlivem myšlenky, že každý živočich má pro vybalancovanou přírodu nějaký význam. Zároveň ale předmětné výčty nepokrývají všechny zástupce naší fauny. Zavlečené živočichy, částečně jmenované v § 14, odst. 1, písm. f) zákona o myslivosti, někdy označované neodborným pojmem *nezvěř*, však považuje právní úprava za nežádoucí a neposkytuje jim ochranu spojenou se statutem zvěře. Takovíto živočichové pak sice mohou být v zásadě usmrcováni i za použití jinak zakázaných způsobů lovu, ale jen mysliveckou stráží či hospodářem.¹²⁰ Na praktický rozpor tohoto omezení s celoevropským nákladným bojem v potlačení nepůvodních druhů jsem podrobněji upozorňovala již výše.¹²¹

Zvěř, která není ulovená, zároveň nikomu nepatří – nejde tedy o věc veřejnou či společnou. Současně nepředstavuje ani klasické římskoprávní pojetí věci ničí, *res nullius*, přecházející do vlastnictví každého, kdo se jí zmocní jako první. V daném případě vzniká vlastnictví jen osobám, jež jsou k takovému prvnímu uchopení zákonem zmocněny v době, kdy není zvěř hájena a způsobem, který zákon stanoví.

Na tomto místě si dovolím menší exkurs týkající se způsobu lovu se zbraní. Zákon o myslivosti jej vymezuje jednak pozitivně, stanovením podmínek, které musejí být dodrženy (zvěř není hájena a jde o dobu, kdy je lov povolen, např. u srnčí zvěře maximálně hodinu před východem a hodinu po západu slunce, jinak jen ve dne). Dále pak negativně, kdy uvádí zakázané způsoby lovu.¹²² Zákonem č. 13/2021 Sb. s účinností od 30. 1. 2021 byl zrušen § 4 písm. c) zák. č. 119/2002 Sb., o zbraních a střelivu. Toto ustanovení původně zakazovalo používat ke zbráním noktovizory, tlumiče a laserové zaměřovače. V současné době tedy jde o povolené doplňky, kdy například tzv. noční vidění umožňuje střílet černou zvěř za tmy, bez čekání na jasný úplněk. To bylo sice v podstatě možné i doposud, ovšem jen na výjimku – registrovaný noktovizor. Důležitou změnou však je možnost používat tlumiče výstřelu. Obavy z rapidního nárůstu případů pytláctví myslím nejsou na místě a to z důvodů již dříve zmíněných. O posun k lepšímu se ovšem jedná z hlediska odstranění tzv. hlukového smogu.

¹¹⁸ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 42.

¹¹⁹ Srov. zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 2, písm. c) a d) vs. zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, § 19.

¹²⁰ PETR, Bohuslav. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-781-2. str. 9, 58.

¹²¹ Directorate-General for Environment. First EU list of invasive alien species. *European Commission* [online]. [cit. 23.10.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/environment/efe/news/first-eu-list-invasive-alien-species-2016-08-04_en.

¹²² Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 45, odst. 1.

V dnešní době si jen málo uvědomujeme, jak je v přírodě, především přičiněním člověka, hlučno. Dokud Erbenův *Vitoušek oral u panského dvora se svými strakatými volečky*, bylo možno od nich očekávat maximálně táhlé zabučení, které se do přílišné dálky neneslo.¹²³ Oproti tomu například moderní, vysoce výkonné zemědělské stroje jsou zařízení velmi hlučná. V tomto světle i zdánlivá drobnost, jako ztlumení hluku výstřelu z kulovnice, nesoucí se kolikrát na vzdálenost několika kilometrů, představuje důležité přispění ke klidu zvěře v přírodě. Ta je beztoho nadměrně stresovaná například dnes tak populárními čtyřkolkami a motorkami, nebo extrémním hlukem domácích ohňostrojů, odpalovaných při kdejaké příležitosti. Jde tedy možná o detail, ale současně také o krok správným směrem.

Jiné, než povolené způsoby lovu by naopak byly považovány za čin protiprávní, konkrétně za trestný čin pytláctví dle § 304 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.¹²⁴ Přestože není zákonem výslovně stanoveno, komu zvěř jakožto přírodní bohatství náleží a jedná se o specifickou formu věci ničí, i když ne, jak již bylo vysvětleno, v pravém slova smyslu, veškerá péče a případná odpovědnost za škody způsobené zvěří náleží uživatelům honiteb. Část šestá zákona o myslivosti upravuje problematiku nejen škod způsobených zvěří, ale také užíváním honitby a případně škod způsobených na zvěři. Uživatel honitby má objektivní odpovědnost jak za škody vzniklé na honebních pozemcích provozem myslivosti, tedy i v případech, kdy samotné poškození plodin a porostů způsobí například lovecký host, tak za škody způsobené přirozeným chováním zvěře.¹²⁵ V praxi se bude primárně jednat o poškození polních plodin a lesních porostů, způsobené především okusem, vytloukáním, drbáním, rytím či zálehy.

Volně žijící zvěř působí případné škody v podstatě ze své přirozenosti, současně s tím je věcí ničí, avšak zároveň představuje přírodní bohatství. Její pohyb, řízený mnoha faktory, ale rozhodně nerespektuje hranice uměle vytvořených honiteb. Povinnost uživatelů honiteb hradit téměř veškeré škody způsobené zvěří se proto jeví jako velice přísná. Uživatelé na sebe vlastně přejímají odpovědnost za důsledky, které dopředu nelze výrazně ovlivnit a už vůbec ne odhadnout.¹²⁶ Zákon sice dává jakousi povinnost vlastníkům a nájemcům honebních pozemků, popřípadě samotným uživatelům honiteb činit „...*přiměřená opatření k zabránění škod působených zvěří, přičemž však nesmí být zvěř zraňována.*“¹²⁷ Poměrně vágní ustanovení ale v praxi mnoho neznamena. Problém se týká především velkoplošného

¹²³ ERBEN, Karel Jaromír. *Prostonárodní české písně a říkadla*. Praha: J. Pospíšil, 1864. ISBN: neuvedeno.

¹²⁴ Dz 449/2001, Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o myslivosti (vydán pod č. 449/2001 Sb. dne 31. 12. 2001), zvláštní část, k § 1 a 2 – předmět a účel úpravy a základní pojmy.

¹²⁵ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 52, odst. 1, písm. a), b).

¹²⁶ PETR, Bohuslav. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-781-2. str. 9, 211.

¹²⁷ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 53.

zemědělského hospodaření. Například nasetí lánů kukuřice na hranici s lesem rozhodně nemůže nikdo považovat za počínání předcházející škodám ze strany vlastníka, či spíše pachtýře předmětných pozemků. Kukuřice je lákavou komoditou nejen pro černou zvěř, přičemž k její sklizni dochází dle agrotechnických lhůt později, než u jiných plodin, obvykle až v průběhu října.¹²⁸ Lze předpokládat, že zvěř se z okolních lesů a tou dobou sklizených polí automaticky hromadně přesune právě do kukuřičných lánů, poskytujících dobrý kryt spolu s hojnou potravou. Při průměrné velikosti půdního bloku 40 až 50 hektarů je pak pro myslivce naprosto nemožné polní úrodu jakkoli uchránit.¹²⁹

Na druhou stranu třeba upozornit, že soudy řešily i případ, kdy zemědělský subjekt učinil opatření, mající za cíl zabránit poškození polních porostů zvěří, přesto však jisté škody vznikly. Náhrada od uživatele honitby ale nebyla přiznána. V jednom konkrétním případě se jednalo o poměrně malý zemědělský půdní blok, velikosti asi 10 hektarů, přičemž zhruba 80% bylo oseto kukuřicí. Zbývajících 20% rozlohy pokrývala svazenka vratičolistá (*Phacelia tanacetifolia*), tedy rostlina dosahující nižšího vzrůstu, díky čemuž je zvěř lépe vidět a může být lovena. Přestože část s kukuřicí byla nad to obehnána pachovým ohradníkem, došlo ke značnému poškození porostu černou zvěří. Náhrada nakonec nebyla soudem přiznána, protože sklizeň proběhla až v polovině prosince, tedy asi o měsíc později, než stanoví agrotechnické lhůty. Podle § 54, odst. 1 zákona o myslivosti se krom jiného nehradí zvěří způsobené škody na plodinách, které nebyly sklizeny v agrotechnických lhůtách. Žalobci nepomohlo ani odborné vyjádření, které upozornilo, že tyto lhůty jsou toliko metodickým pokynem Ministerstva zemědělství. Reálné potřeby se mohou vlivem mnoha faktorů – počasí, složení půdy a vlastností konkrétních odrůd – poměrně lišit.¹³⁰ V praxi naopak není výjimkou sklízet kukuřici třeba až v prosinci po zámrazu, zejména v případech deštivého podzimu, kdy rozměklá půda nedovoluje dřívější vjezd těžké zemědělské techniky.

V zájmu ochrany přírody, respektive vybraných chráněných živočichů, konkrétně bobra evropského (*Castor fiber L.*), vydry říční (*Lutra lutra L.*), losa evropského (*Alces alces L.*), medvěda hnědého (*Ursus arctos L.*), rysa ostrovida (*Lynx lynx L.*), vlka (*Canis lupus L.*) a v posledních třech letech ve vztahu k rybám též kormorána velkého (*Phalacrocorax carbo L.*),

¹²⁸ Kiwi.mendelu.cz. Agrotechnické lhůty setí (S-sowing) a sklizně (H-harvest) hlavních polních plodin v ČR. [Kiwi.mendelu.cz](http://user.mendelu.cz/xvaltyni/systemy/projekt/files/03-op-soubory/Terminy-seti-a-sklizne.pdf) [online]. Copyright © [cit. 23.10.2020]. Dostupné z: <http://user.mendelu.cz/xvaltyni/systemy/projekt/files/03-op-soubory/Terminy-seti-a-sklizne.pdf>.

¹²⁹ BRANT, Václav a kol.. Půdní blok a jeho parametry ve vztahu k obhospodařování (1) - Obecné principy. *Profesionální informace pro agronomy - Agromanual.cz* [online]. Copyright © 2020 [cit. 23.10.2020]. Dostupné z: <https://www.agromanual.cz/cz/clanky/technologie/pudni-blok-a-jeho-parametry-ve-vztahu-k-obhospodarovani-1-obecne-principy>.

¹³⁰ Soudní spor spis. zn. 11C 131/2018 vedený před Okresním soudem v Kutné Hoře.

zjednodušeně řečeno druhů, u nichž nemůže docházet k regulaci početních stavů lovem, přejímá na sebe odpovědnost a hrazení případných škod stát.¹³¹ Předmětné ustanovení je poněkud nesystematicky zařazeno pod paragraf věnovaný nehrazeným škodám, přestože k úhradě dochází, ovšem ne ze strany uživatele honitby.¹³² Podrobnosti pak stanoví zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy. Obdobné ustanovení obsahovala i předchozí právní úprava, která zároveň zmocňovala některá ministerstva k vydání podrobnějšího obecně závazného právního předpisu, k čemuž ovšem nikdy nedošlo.¹³³ Nejvyšší soud zaujal k této skutečnosti stanovisko, dle kterého se stát nezabývá své odpovědnosti za škody jen proto, že nebyl vydán předmětný ministerský předpis. Před květnem 2000 tak tyto náhrady řešila příslušná ustanovení občanského zákoníku.¹³⁴

V porovnání s poměrně podrobnou úpravou škod způsobených zvěří, jejich uplatňování, náhrad a s tím souvisejících opatření, věnuje zákon výrazně menší prostor úpravě škod působených naopak na zvěři. Konkrétně jediný paragraf.¹³⁵ Odpovědnost je zde konstruována jako subjektivní, výčet možných forem škod na zvěři uvádí jen demonstrativní a náhrada přísluší uživatelům jednotlivých honiteb.¹³⁶ Zajímavostí výčtu zůstává uvedení příkladů nejen ve formě destruktivních činů, jako ničení a poškozování biotopu nebo pytláctví, ale také svým způsobem konstruktivního jednání v podobě neoprávněného vypouštění živočichů, jež by mohli narušit přirozený vývoj a rovnováhu. Obecně je nejsložitějším problémem v praxi pachatele vůbec dostihnout. Dokázat, že došlo k porušení právní povinnosti, případně prokázat příčinnou souvislost mezi jednáním a neblahým následkem na zvěři.

Za v zásadě prokazatelný příklad každoročně se opakujících škod především na spárkaté zvěři, s níž ale v praxi vlastně nelze mnoho počít a ani jakákoli forma reparace není myslitelná, poslouží velkoplošné pěstování brukve řepky olejky (*Brassica napus*). Problém spočívá v tom, že ozimá řepka se na polích zelená právě v době omezené potravní nabídky, tedy v zimních měsících.¹³⁷ Kombinace její přirozeně sladké chuti spolu s faktem, že srnčí je od

¹³¹ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 54, odst. 3.

¹³² PETR, Bohuslav. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-781-2. str. 9, 220.

¹³³ Srov. zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, § 34, odst. 3.

¹³⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1753/2002.

¹³⁵ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 56.

¹³⁶ PETR, Bohuslav. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-781-2. str. 9, 229.

¹³⁷ PAČES, Dalibor. Řepka zabíjí srny. Otrávená zvířata jsou nezvykle krotká (5plus2.cz). *Zprávy o lesnictví, dřevařství a myslivosti | Silvarium - lesnický, dřevařský a myslivecký zpravodajský web*. [online]. [cit. 24.10.2020]. Dostupné z: <http://www.silvarium.cz/zpravy-z-oboru-myslivost/repka-zabiji-srny-otravena-zvirata-jsou-nezvykle-krotka-5plus2-cz>.

přírody především spásáč způsobuje, že zvěř prakticky odmítá příkrmování senem či jádrem a přežívá tak obvykle pouze na řepkové monodietě. Nízký obsah vlákniny v kombinaci s jedovatou kyselinou erukovou, toxiny vzniklémi rozkladem glukosinalátů, případně také vysokými hodnotami obsažených dusičnanů, způsobuje citlivé srnčí zvěři silné průjmy.¹³⁸

Otravu řepkou lze poznat velmi snadno. Typickými příznaky jsou průjem, výrazně znečištěné zrcátko¹³⁹ a zadní běhy, dále nápadné nafouknutí, zjevná podvýživa, ztráta přirozené plachosti a projevy nevratného oslepnutí. To vše nakonec nevyhnutelně vede k bolestivé smrti.¹⁴⁰ Pitvy u uhynulých kusů prokázaly v trávicím traktu nebývale vysoký podíl řepkových listů, od 80% až do 100%, mizivé tukové zásoby, poškození jater, včetně výrazné chudokrevnosti.¹⁴¹ K zabránění přístupu srnčí zvěře na řepková pole jsou občas využívány takzvané pachové ohradníky nebo plašiče. Z vlastní zkušenosti vím, že cena takového opatření je relativně vysoká, zato účinnost naopak poměrně nízká. Zvěř se na nový neobvyklý pach či zvuk celkem rychle adaptuje a přestane se bát. Možným řešením by bylo pěstovat starší odrůdy řepky, které jsou méně chutné, ale zároveň ne tak výnosné.¹⁴² Reálný prevenční účinek má tedy jen vhodný příkrm s přirozeně vysokým obsahem vlákniny, který by měl být s ohledem na spásací pud podáván spíše v podobě mysliveckých odváděcích políček, než zásypů či krmelců.

Statisticky však víc kusů srnčí zvěře každoročně uhyne v důsledku mechanických působení, ať již při srážce s motorovým vozidlem, nebo během zemědělských prací. Kvalifikované odhady uvádí, že každoročně dojde k usmrcení až 50 000 srnčat, kterážto mají v mladém věku přirozeně zakódováno v případě nebezpečí zůstat nehybně přikrčená na místě, nikam neutíkat. Doba kladení srnčích mláďat se shoduje s obdobím jarních senosečí. V důsledku stále větší a výkonnější zemědělské techniky není v možnostech řidiče mládě spatřit a včas střetu zabránit.¹⁴³

¹³⁸ mce. Řepka zabiják je v zimě pro srny jedinou zelení, kterou mohou spásat. *iDNES.cz | MAGAZÍNY | Hobby* [online]. [cit. 24.10.2020]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hobby/zahrada/srny-otrava-repkou.A130404_125922_hobby-mazlicci_mce.

¹³⁹ Tzv. *zrcátko* je myslivecký termín pro bíle ochlupenou část kolem řitního otvoru u srnčí zvěře.

¹⁴⁰ Veterina Kralupy. Otrava srnčí zvěře řepkou. *Veterinární ordinace Kralupy* [online]. [cit. 24.10.2020]. Dostupné z: <https://www.vetkralupy.cz/aktuality/23-otrava-srn-ci-zvere-repkou.html>.

¹⁴¹ VODŇANSKÝ, Miroslav. Jak skutečně působí řepka ozimá na srnčí zvěř. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2002. 50 (2). ISSN 0323-214X. str. 10-11.

¹⁴² hch. První zelené rostliny nosí smrt - na otravu řepkou hynou stovky srn. *Ekolist.cz* [online]. [cit. 25.10.2020]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/prvni-zelene-rostliny-nosi-smrt-na-otravu-repkou-hynou-stovky-srn>.

¹⁴³ MACHÁLEK, Antonín, Jan CUKOR, Martin ERNST, František HAVRÁNEK, Petr MARADA, Jan MIKULKA, Josef ŠIMON a Jan ŠTROBACH. *Prevence a snižování škod působených zvěří a na zvěři při zemědělském hospodaření: certifikovaná metodika*. Strnady: Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, 2019. Lesnický průvodce. ISBN 978-80-7417-188-8. str. 9-10.

Zákon sice obsahuje ustanovení, jež dává vlastníkům, případně nájemcům honebních pozemků relativně konkrétní povinnosti, které by měly bránit vzniku případných škod na zvěři, v praxi ale opět dochází k jejich častému nedodržování. V podstatě jde především o včasnou oznamovací povinnost rozličných zemědělských prací, aplikace chemických postřiků, postupu při sklizni tzv. „od středu k okrajům“ nevyjímaje.¹⁴⁴ Problém nastává již při samotném oznamování v dostatečném předstihu. Pravděpodobně záměrně zákonodárce neuvedl žádný přesný časový údaj. Především s ohledem na počasí totiž může dojít k náhlým změnám v plánech zemědělských prací. To ovšem znamená, že myslivcům, častokrát ekonomicky činným, oznamují zemědělci polní práce jen pár hodin předem. V pracovních dnech tak jen stěží nahonem svolají dostatečný počet lidí, aby například prošli louku před sečí a zvěř vyhnali.¹⁴⁵ Samostatnou kapitolou zůstává, že k ohlášení prací často dochází až *ex post* nebo vůbec. V takovém případě jde o přestupek a myslivci by se měli obrátit na příslušný orgán státní správy myslivosti, který může povinné pokutovat.¹⁴⁶

Co se týče informovanosti k aplikaci chemických postřiků, není bohužel normována povinnost sdělit uživateli honitby, jaká látka bude konkrétně použita. Běžně tedy myslivci nemají přehled o dodržování předepsaného množství užitých chemikálií, případných zdravotních rizicích, natož, zda byly dodrženy pokyny výrobce, například že předmětná látka nesmí být aplikována za větrného počasí. V té souvislosti uvedu případ z podzimu 2017. Při aplikaci neznámého postřiku došlo během přípravy směsi zaměstnanci zemědělského subjektu k rozlití značného množství chemikálie na zatravněnou polní cestu, v katastru nemovitostí vedenou jako ostatní komunikace, jež bezprostředně přiléhala k ošetřovanému půdnímu bloku. Na této cestě byl od jara pravidelně pozorován párek ohrožených koroptví polních i s kuřaty, obývající její travnato-křoviskový lem. Rozlitá látka však zakrátko způsobila vyhubení veškerého zeleného porostu a tím i zánik přirozeného biotopu koroptví, které se na daném místě od incidentu přestaly vyskytovat. Česká inspekce životního prostředí v té věci obdržela podnět včetně fotodokumentace a podnikla po několika týdnech krátké místní šetření. Protože její pracovníci ten den na místě samém nepozorovali přítomnost koroptví, vyrozuměli ve vší stručnosti oznamovatele, že neshledávají podnět důvodným.¹⁴⁷ Není mi třeba jakkoli hlouběji rozebírat neprofesionální přístup inspekce, jež měl do ochrany přírody opravdu daleko.

¹⁴⁴ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 10, odst. 3.

¹⁴⁵ PETR, Bohuslav. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-781-2. str. 9, 42.

¹⁴⁶ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 63, § 64, § 64a.

¹⁴⁷ Vyrozumění České inspekce životního prostředí, Oblastní inspektorát Praha, Oddělení ochrany přírody, ze dne 1.12.2017, zn. ČÍŽP/41/2017/5941.

Stavy například srnčí zvěře od 50. let minulého století obecně vzato stále stoupají, což je možné vidět i na zvyšujících se číslech každoročně odlovených kusů.¹⁴⁸ Přesto není možné považovat úhyny, jdoucí každoročně do až desetitísiců kusů,¹⁴⁹ způsobené nejen srážkami s motorovými vozidly, ale též nevhodným velkoplošným hospodařením, za žádoucí. Důvodem je krom jiného fakt, že neblahé projevy intenzivního zemědělství mají fatální vliv také na počty drobné zvěře. Té naopak z volné krajiny výrazně ubylo, respektive každoročně stále ubývá.¹⁵⁰ I dříve typických krajinných odlišností mezi městským a venkovským prostorem je výrazně méně. Spolu s tím se vytrácí také krajové zvláštnosti, kdy země získává do jisté míry jakýsi podivný unifikovaný ráz.¹⁵¹ Exponenciálně rostoucí křivka spárkaté zvěře tak pravděpodobně neznačí, že by se snad srnám a srncům v naší krajině dařilo rok od roku lépe, ale naopak s největší pravděpodobností představuje jeden z projevů výrazně narušeného ekosystému.

Škodám působeným jak zvěří, tak na zvěři, je možné – alespoň z části – celkem účinně předcházet, respektive současná situace by se dala zlepšit. Samozřejmě jen stěží zcela zabráníme volně žijícím druhům, aby oproti své přirozenosti přestaly spásat, okusovat, vytloukat či rýt, tím poškozovat polní plodiny nebo lesní porosty. Stejně tak nelze výrazně redukovat srážky se zvěří na silnicích, nebo úplně zabránit ztrátám v důsledku použití zemědělské a lesnické techniky. Z pohledu certifikované metodiky Ministerstva zemědělství jsou vítána především dlouhodobá opatření, jejichž hlavním cílem je diverzifikovat krajinu, včetně rozšíření její přirozené úživnosti. Namísto rozorávání mezí a polních cest by tak mělo docházet k jejich obnově. Z dlouhodobého hlediska jsou žádoucí tzv. nárazníkové zóny mezi lesními a polními honitbami, biocentra, biokoridory,¹⁵² biopásy,¹⁵³ odváděcí políčka pro zvěř,¹⁵⁴ případně úprava hranic honiteb s důrazem na chov zvěře, oproti preferencím vlastníků

¹⁴⁸ KAHUDA, Josef. Údaje o odstřelu vypovídají o výskytu zvěře. *Statistika&My | Magazin Českého statistického úřadu* [online]. Copyright © Český statistický úřad [cit. 27.10.2020]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2019/09/30/udaje-o-odstrelu-vypovidaji-o-vyskytu-zvere/>.

¹⁴⁹ LOTOCKÝ, Miroslav a Kamil TUREK. Myslivecká statistika 2019/2020. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2020. 68 (10). ISSN 0323-214X. str. 8-17.

¹⁵⁰ KAHUDA, Josef. Údaje o odstřelu vypovídají o výskytu zvěře. *Statistika&My | Magazin Českého statistického úřadu* [online]. Copyright © Český statistický úřad [cit. 27.10.2020]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2019/09/30/udaje-o-odstrelu-vypovidaji-o-vyskytu-zvere/>.

¹⁵¹ REICHHOLF, Josef. *Životní prostředí: ekologie lidských sídel*. Praha: Ikar, 1999. Průvodce přírodou (Ikar). ISBN 80-7202-503-1. str. 61.

¹⁵² Biocentrum je v podstatě rozsáhlejší biotop, či jejich soubor, sloužící trvalému působení nějakého ekosystému, ať již v jeho přirozené či pozměněné podobě. Biokoridory pak slouží jako zelená infrastruktura umožňující živočichům pohyb napříč biocentry.*

*Zdroj: Státní pozemkový úřad. Biotop, biocentrum a biokoridor. *Žít krajinou*. [online]. Copyright © SPU 2001. [cit. 27.10.2020]. Dostupné z: <http://zitkrajinou.cz/krajina/biotop-biocentrum-biokoridor/>.

¹⁵³ Biopás je dotačně podporované agroenvironmentální opatření, jehož bližší specifika stanovuje především v § 21 nařízení vlády č. 75/2015 Sb. o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření.

¹⁵⁴ Políčko pro zvěř je finančně podporované opatření v honitbách. Pozemek je oset tak, aby sloužil zvěři jako pastva a kryt v průběhu roku, především během zimy. Podrobnosti upřesňuje nařízení vlády č. 30/2014 Sb.

honebních pozemků. Z krátkodobého pohledu je doporučováno především pachové či akusticko-optické plašení, využití manuálního nebo termovizního monitoringu především porostů píce před sečí, pěstování meziplodin a mezipásů.¹⁵⁵

Jde však o pouhá doporučení, což, jak se s postupem času zdá, není dostatečný nástroj pro změnu. Podle průzkumu v rámci spotřebitelského a daňového šetření 89% občanů EU uvedlo ochranu životního prostředí mezi základními požadavky na zemědělství. Fakticky je ale výsledkem dnešního intenzifikovaného hospodaření, zaměřeného hlavně na vysoké výnosy za co nejmenší náklady, spíše jeho soustavné poškozování. To mimo jiné ukazuje i rapidní úbytek polních ptáků.¹⁵⁶ Zvěř je sice zákonem o myslivosti vzletně označována za obnovitelné přírodní bohatství, žalostně nízké stavy drobné zvěře a naopak často přemnožené větší druhy spíše naznačují, že se k ní jako k bohatství nechováme. Pokud tento přístup v dohledné době nezačneme výrazně měnit, bude za nějaký čas na jakékoli vybalancování již tak rozhozeného ekosystému pozdě.

Myslivci se dále starají též o zdravotní stav zvěře, byť opět jen z laického pohledu. Tato činnost má v zásadě dvě roviny. V první řadě, na základě mysliveckého plánování a pozorování, jsou v rámci průběžného odlovu redukovány slabší, případně očividně nemocné kusy. Smyslem má být i zachování rovnováhy, popřípadě vybalancování poměru pohlaví, což lze ovšem aplikovat jen u druhů, jejichž pohlavní znaky jsou na pohled dobře zpozorovatelné. Zdravotní stav považuje zákon za jeden z důvodů pro dovolení mimořádného odlovu mimo stanovenou dobu lovu konkrétního druhu zvěře.¹⁵⁷ Příslušné ustanovení je ovšem poněkud nepraktické, protože i v případě tzv. sanitárního odlovu vyžaduje předem vydání příslušného povolení ve správním řízení. Z hlediska myslivecké etiky, ohledu na trpící zraněné zvíře či zájmu ochrany zbylé populace u pozorovatelných onemocnění, se však jako vhodnější jeví postižený kus bezodkladně eliminovat. Následným krokem je situaci důkladně zdokumentovat a neprodleně o ní spravit příslušný orgán státní správy myslivosti, případně zažádat o výjimku dodatečně.¹⁵⁸

o stanovení závazných pravidel poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích a na vybrané myslivecké činnosti.

¹⁵⁵ MACHÁLEK, Antonín, Jan CUKOR, Martin ERNST, František HAVRÁNEK, Petr MARADA, Jan MIKULKA, Josef ŠIMON a Jan ŠTROBACH. *Prevence a snižování škod působených zvěří a na zvěři při zemědělském hospodaření: certifikovaná metodika*. Strnady: Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, 2019. Lesnický průvodce. ISBN 978-80-7417-188-8. str. 11-81.

¹⁵⁶ MARADA, Petr. *Zvyšování přírodní hodnoty polních honiteb: analýza polních honiteb včetně zdravotního stavu zvěře, postupy při obnově a péči o krajinné prvky, dotace na realizaci jednotlivých opatření*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3885-7. str. 33-35.

¹⁵⁷ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 40.

¹⁵⁸ PETR, Bohuslav. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-781-2., str. 165-166.

Pod podmínky sanitárního odlovu dle § 40 zákona o myslivosti je teoreticky možné podřadit i *ránu z milosti* pro zvíře, trpící nějakým závažným akutním poraněním. Poměrně častým příkladem vysoce závažného zranění je přeražená páteř u srnčí zvěře po srážce s automobilem. Je-li v takovém případě třeba vyčkat svolení příslušného orgánu, mohlo by současně dojít k rozporu se zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týraní.¹⁵⁹ Jako logická alternativa se samo nabízí, aby v zásadě každý, kdo je toho v danou chvíli schopen, poraněné zvíře na místě utratil ve smyslu veterinárního zákona.¹⁶⁰ Tedy není-li přežívání s ohledem na míru utrpení myslitelné (a to ani po veterinárním ošetření) a nezpůsobí-li zvolená forma usmrcení zvířeti zároveň ještě větší soužení. Současně však není v žádném případě možné zvěřinu si ponechat. Stále platí povinnost následného oznámení orgánu státní správy myslivosti, popřípadě příslušnému mysliveckému hospodáři.¹⁶¹

Druhá rovina se týká ošetření, posouzení a vyhodnocení zdravotní kondice již ulovené zvěře s ohledem na evropské i národní standardy.¹⁶² Cílem je zabránit šíření a spotřebě nekvalitní zvěřiny. Aby bylo maso z volně žijící ulovené zvěře prvotřídní, je třeba zvolit nejen bezbolestný a efektivní způsob lovu, ale též zajistit rychlé zpracování, zahrnující základní zdravotní, potažmo hygienickou kontrolu. Protože není dost dobře možné vyšetřit profesionálem, tedy veterinárním lékařem, každý jednotlivý kus, jež má být nakonec zkonsumován, byl zaveden institut tzv. proškolených osob. Výhodou je možnost vyšetřit tělo včetně vnitřních orgánů v zásadě bezprostředně po ulovení. Zjišťování podléhá i případné nápadně nestandardní chování dotčeného kusu před jeho usmrcením.¹⁶³ Pokud nejsou odborně proškolenou osobou zjištěny žádné odchylky, nastává možnost předat maso do výkupu, jiných míst zpracovávajících zvěřinu či přímo koncovému spotřebiteli. Vykupuje se pouze tělo bez orgánů a hlavy s případnou trofejí, díky čemuž nedochází dotčení loveckého práva.¹⁶⁴ Jsou-li

¹⁵⁹ Zákon č. 246/1992 Sb., § 5b, odst. 1: „*Pokud je přežívání nemocného, vyčerpaného nebo zraněného zvířete spojeno s jeho nepřiměřeným utrpením, provede se jeho porážka nebo utracení na místě, kde k nemoci, vyčerpání nebo zranění zvířete došlo, a to za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem.*“

¹⁶⁰ Zákon č. 166/1999 Sb., § 3, odst. 1, písm. x: „*Pro účely tohoto zákona se rozumí utracením usmrcení zvířete, nejde-li o porážku, a to způsobem, který není v rozporu s předpisy na ochranu zvířat proti týraní,*“

¹⁶¹ TERYNGEL, Jiří. Zaráz, dohledání a krajní nouze. Doposud nepublikovaný rukopis pro časopis *Myslivost. Stráž myslivosti*. ISSN 0323-214X.

¹⁶² Především nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004 (ze dne 29. dubna 2004, kterým se stanoví zvláštní hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu) a zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon.

¹⁶³ Školení osob k vyšetření těla ulovené volně žijící zvěře ve dnech 19.-20.6.2014, Veterinární a farmaceutická univerzita Brno.

¹⁶⁴ Lovecké právo je tradiční nárok na vnitřnosti a případně i rukou oddělitelný tuk spárkaté zvěře, náležející tomu, kdo ošetřil a vyrušil zvěřinu, zpravidla loveckému průvodci či přímo střelci.*

*Zdroj: Svět myslivosti. Komu patří srna? Musel rozhodnout soud (Olomoucký deník). *Zprávy z oboru myslivosti | Svět Myslivosti - myslivecký portál a časopis* [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z: <http://www.svetmyslivosti.cz/monitor-tisku/766-komu-patri-srna-musel-rozhodnout-soud-olomoucky-denik>.

naopak nějaké změny zjištěny, není úkolem proškolené osoby stanovovat diagnózu, ale předat předmětný kus úřednímu veterinárnímu lékaři za účelem posouzení vhodnosti konzumace lidmi.¹⁶⁵

Nevýhodu však představuje finanční a časová náročnost proškolení takové osoby. Krom toho je na myslivce kladen další nárok, spojený s nemalou odpovědností. Proškolené osoby jsou v tomto případě stále jen laici, kteří absolvovali teoretické dvoudenní školení, zakončené písemným testem. Myslivci jsou dnes tedy primárně těmi, kdo mají pečovat o přírodní bohatství v podobě zvěře. Ve skutečnosti ovšem zůstávají fyzickými osobami, na něž stát delegoval mnohé povinnosti, restrikce a zodpovědnost i když se stále všichni svorně tváříme, že myslivost je vlastně jakési *hobby*. Přestože veškeré s myslivostí a především péčí o zvěř spojené povinnosti sledují vesměs bohulibé cíle, uvědomme si, že většina ze zhruba 90 000 držitelů platných loveckých lístků¹⁶⁶ vykonává tuto finančně a časově náročnou aktivitu ve svém volnu, vedle běžného zaměstnání. Krom dobrého pocitu jim to ale stěží něco přináší, o administrativní náročnosti, kontrolách a hrozících pokutách ani nemluvě.

2.3. Státní správa myslivosti

Státní správa myslivosti má dle současné právní úpravy na většině území třístupňovou podobu. Jde o přenesenou působnost vykonávanou obecními úřady obcí s rozšířenou působností a krajskými úřady, respektive Magistrátem hlavního města Prahy na jejím území. Ústředním orgánem je pak Ministerstvo zemědělství, potažmo Ministerstvo životního prostředí co se týče národních parků.¹⁶⁷ Přestože předmětné ustanovení užívá krom správného označení obecního úřadu obce s rozšířenou působností i termín pověřený obecní úřad, jde o totéž.¹⁶⁸ Výjimku z této soustavy mají pozemky určené k obraně státu (nejen vojenské újezdy, ale i jiné nemovitosti určené zvláštním předpisem),¹⁶⁹ kde ve vztahu k myslivosti vykonává správu jen Ministerstvo zemědělství. Na území národních parků je zase činnost rozdělena mezi jednotlivé správy národních parků a Ministerstvo životního prostředí.¹⁷⁰ Pokud jde o místní působnost, platí obecně správní řád. Příslušnost, týká-li se například honebních pozemků, určuje místo,

¹⁶⁵ FOREJTEK, Pavel. *Správné ošetření a zdravotní posouzení ulovené zvěře: příručka pro mysliveckou praxi*. Brno: Středoevropský institut ekologie zvěře, 2009. ISBN 978-80-7305-055-9. str. 7-14.

¹⁶⁶ UHUL. VÝKAZ MYSL 1-01 - SUMÁŘE Období: 2018 - 2018 Uživatelský výběr: HONITBA: jen resort MZe. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem [online]. Copyright © 2020. [cit. 21.10.2020]. Dostupné z: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/mysl_statistika/Mysl101_2018.pdf.

¹⁶⁷ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 57, odst. 1, 2, 3, 4.

¹⁶⁸ PETR, Bohuslav. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-781-2. str. 234.

¹⁶⁹ Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, § 29.

¹⁷⁰ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 57, odst. 5.

kde se dané nemovitosti nachází. V případě osob je pro změnu řízena místem jejich trvalého pobytu, případně výkonu činnosti či podnikání.¹⁷¹ Oproti tomu u honiteb rozhoduje obecní úřad obce s rozšířenou působností, v jejímž obvodu leží nejrozsáhlejší část předmětné honitby.¹⁷² Zákon o myslivosti v posledním odstavci § 57 také ukládá ministru zemědělství zřídit poradní sbor – Mysliveckou radu. Tento třináctičlenný orgán, zřizovaný tzv. zřizovací listinou, se řídí svým jednacím řádem, ovšem fakticky nemá žádné rozhodovací pravomoci.¹⁷³

Zákon také výslovně rozděluje jednotlivé okruhy působnosti mezi Ministerstvo zemědělství, kraje a obce. Co se ministerstva týče, uvedl zákonodárce taxativní výčet činností ze správního i mimo správní řízení. Jednotlivá práva a povinnosti obvykle obsahují též odkaz na jiné ustanovení z hmotněprávní části, pravděpodobně proto, aby nebylo nutné předmětný bod více rozebírat.¹⁷⁴ Výjimkou je ustanovení o tzv. vyšších odborných mysliveckých zkouškách, jejichž podrobnější popis včetně odkazu na vyhlášku¹⁷⁵ obsahuje přímo paragraf věnovaný působnosti ministerstva. Zajímavé je, že předmětné ustanovení výslovně uvádí, které osoby s ohledem na své předchozí vzdělání tuto zkoušku neskládají, ale zároveň nesdílují, kdo by se naopak předmětné zkoušce podrobit měl.¹⁷⁶ Formálně obdobně je pojata i působnost krajů – taxativní výčet v přenesené působnosti rozhodovaných a vykonávaných činností, ať již ve správním řízení či mimo něj, s odkazy na příslušná ustanovení hmotného práva.¹⁷⁷ Za povšimnutí stojí část věnovaná rozhodování o poskytování finančních příspěvků a na to navazující kontrole dodržení podmínek jejich udílení, kteréžto byly ještě do dubna 2015 v pravomoci obecních úřadů obcí s rozšířenou působností.¹⁷⁸

Naproti tomu činnost obcí je v tomto směru pojata zcela opačně. Zákonodárce zvolil cestu tzv. zbytkové působnosti, kdy obecní úřady obcí s rozšířenou působností vykonávají ze státní správy myslivosti vše, co nebylo podle předchozích ustanovení svěřeno ministerstvu anebo krajům.¹⁷⁹ Zvolené rozdělení pravomocí mezi kraji a obcemi by mělo reflektovat fakt, že některé činnosti, například v oblasti chovu zvěře, fakticky přesahují územní působnost obcí.

¹⁷¹ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, § 11.

¹⁷² Srov. zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 29, odst. 1.

¹⁷³ eAGRI Lesy. Myslivecká rada. *eAGRI* [online]. Copyright © 2009 [cit. 31.10.2020]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/lesy/myslivost/myslivecka-rada/>.

¹⁷⁴ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 58.

¹⁷⁵ Vyhláška č. 244/2002 Sb., vyhláška Ministerstva zemědělství, kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

¹⁷⁶ PETR, Bohuslav. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-781-2. str. 239-240.

¹⁷⁷ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 59.

¹⁷⁸ PETR, Bohuslav. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-781-2. str. 241.

¹⁷⁹ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 60.

Krom toho se jeví jako vhodné omezit v některých věcech sílu případného lokálního vlivu.¹⁸⁰ Přesto ale neplatí toto ustanovení zcela. Ukládání opatření vzešlých z výkonu dozoru zákon svěřuje jak ministerstvu, tak krajům, přestože nejmarkantnější část provádějí právě obce. U dozoru samotného, ve smyslu kontrolního řádu, je hlavní důraz kladen na dozorování zákonnosti mysliveckého hospodaření uživatelů honiteb, ochranu myslivosti a zásady chovu zvěře. Případně uložená nápravná opatření mají formu správního rozhodnutí.¹⁸¹

Jedním z úkolů státní správy zůstává i podpora mysliveckého hospodaření a to formou poskytnutých služeb nebo finančních příspěvků na rozmanité činnosti. Především v souvislosti s péčí o volně žijící zvěř, podporou při chovu a výcviku loveckých psů i dravců, krajinných opatření v podobě ozeleňování, ale také ve vztahu ke kulturním akcím, propagaci, šíření myslivecké osvěty a dalšího. Krom přímé podpory ve finanční podobě je pro spolky počítáno i s nepřímou podporou, kdy jsou při výběrovém řízení pro nájem honiteb tvořených státními pozemky upřednostňovány myslivecké spolky se sídly v předmětných honitbách.¹⁸²

Ve většině obcí s rozšířenou působností se myslivosti obvykle reálně věnují maximálně jeden až dva pracovníci, kteří problematice alespoň z části rozumí. Krom toho často vedle myslivosti spravují další oblasti na úseku životního prostředí. Jakákoliv hlubší invence do myslivecké problematiky v rámci daného regionu tak obvykle z časových důvodů nepřichází v úvahu. Ještě složitější situace nastane, když úřední osobu z řízení vyloučí podjatost z důvodu osobního zájmu na výsledku řízení.¹⁸³ Reálně nejde o nijak zvlášť neobvyklou situaci. V zásadě stačí, aby dotyčný úředník aktivně provozoval myslivost v předmětné, někdy dokonce jen sousední honitbě, které se vedené řízení týká. Protože ale v rámci úřadů, jak již bylo zmíněno, obvykle není více pracovníků s mysliveckou specializací, stává se, že jednotlivé úkony řízení ve skutečnosti vedou a rozhodnutí vydávají vyloučení pracovníci, i když jsou následně *pro forma* podepisovány někým jiným.¹⁸⁴

Praktická – a dovolím si tvrdit, že fakticky možná podstatnější – část spravování myslivosti se odehrává mimo půdu úřadů a ministerstev. Dalo by se říci *in terénu*. Každý uživatel honitby musí příslušnému orgánu do 15 dnů od právní moci rozhodnutí o uznání honitby nebo uzavření nájemní smlouvy navrhnout vhodného kandidáta na funkci

¹⁸⁰ Dz 449/2001, Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o myslivosti (vydán pod č. 449/2001 Sb. dne 31. 12. 2001), zvláštní část, k § 47 až 51 – působnost orgánů státní správy myslivosti a dozor.

¹⁸¹ PETR, Bohuslav. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-781-2., str. 242, 247-248.

¹⁸² Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 62.

¹⁸³ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, § 14.

¹⁸⁴ Rozhovor s JUDr. Jiřím Sehnalem, advokátem (ČAK 00583) a myslivcem, ze dne 19.10.2020.

mysliveckého hospodáře.¹⁸⁵ Mezi ustanoveným hospodářem a uživatelem honitby pak zůstává členský, pracovně právní, či obdobný vztah i přes skutečnost, že jmenování a odvolávání provádí orgán státní správy myslivosti.¹⁸⁶ Mohlo by se zdát, že myslivecký hospodář ztělesňuje hlavní osobu zodpovědnou za způsob mysliveckého hospodaření v dané honitbě, avšak opak je pravdou. Odpovědnými před orgány i držitelem honitby zůstávají za všech okolností statutární zástupci uživatele. Není ovšem vyloučeno, aby se fakticky jednalo o tutéž osobu. Hospodář není v důsledku podřízeným držitele honitby a už vůbec ne jakýmsi externím pracovníkem orgánu státní správy *pro bono*. Jde čistě o výsledek dřívější potřeby (zavedeno již zákonem č. 225/1947 Sb.) vytvořit funkci odborně znalých osob, které by měly myslivecké hospodaření na starost.¹⁸⁷

Co se týče předpokladů a nároků na výkon funkce mysliveckého hospodáře, hovoří zákon poměrně exaktně. Neměly by tedy vznikat pochybnosti o vhodnosti kandidáta. Přesto však v roce 2019 došlo ze strany pracovníka Odboru životního prostředí a zemědělství, Městského úřadu Kolín k opakovanému pochybení. Na základě nesprávného úředního postupu soustavně docházelo k nezákonnému přezkušování osob navržených uživateli honiteb do funkcí mysliveckých hospodářů. Kandidáti byli na úřadě podrobováni písemnému testu, sestavenému přímo dotyčnou úřední osobou. Pokud neuspěli nebo takovou formu přezkoušení odmítli zcela, bylo vydáno rozhodnutí o neustanovení do funkce. Tento nezákonný postup byl následně obhajován s odkazem na § 35, odst. 7 ve spojení s § 12 odst. 3 a § 13 zák. č. 249/2001 Sb., o myslivosti. Podle předmětných ustanovení, zjednodušeně řečeno, při ustanovování a odvolávání mysliveckých hospodářů postupuje orgán obdobně jako u myslivecké stráže. Jedním z předpokladů, podle předmětného paragrafu zákona a také dle § 1 vyhlášky č. 244/2002 Sb., pro výkon funkce myslivecké stráže, je skutečně povinnost prokázat znalost práv a povinností v písemném testu. Osoby navržené do funkce mysliveckého hospodáře, na rozdíl od mysliveckých strážců, musí předně složit zkoušku z myslivosti na vysoké, střední odborné nebo vyšší odborné škole, kde myslivost patří přímo mezi obory či alespoň povinné předměty. Variantu představuje složení vyšší odborné myslivecké zkoušky anebo zkoušky pro mysliveckého hospodáře, jejichž rozsah stanoví zákon předem. K prokázání svých znalostí poté navržené osoby předkládají příslušnému úřadu potvrzení o jejím složení, které má formu veřejné listiny. Ze strany úřední osoby by mohlo dojít snad jedině ke zpochybnění pravosti

¹⁸⁵ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 35.

¹⁸⁶ Dz 449/2001, Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o myslivosti (vydán pod č. 449/2001 Sb. dne 31. 12. 2001), zvláštní část, k § 23 – myslivecký hospodář.

¹⁸⁷ PETR, Bohuslav. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-781-2. str. 147-149.

tohoto osvědčení, ale i tato situace by se řešila jinak, než předložením upraveného testu, původně sestaveného pro docela jinou příležitost.¹⁸⁸

Postup pracovníka Městského úřadu Kolín byl nejen v rozporu s normami upravujícími přímo myslivost, ale také zásadou enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí, vyjádřenou například v § 2 odst. 1 a 2 zák. č. 500/2004 Sb., správní řád, a čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky. K nápravě celé záležitosti došlo až na základě podnětu Ministerstva zemědělství, které vyzvalo k postupu podle § 129 odst. 1 zák. č. 128/2000 Sb., o obcích Krajský úřad pro Středočeský kraj, jakožto příslušný správní orgán ke kontrole činnosti Městského úřadu Kolín v rámci přenesené působnosti na úseku myslivosti, a k provádění dozoru dle příslušných ustanovení zákona č. 225/2012 Sb., kontrolní řád. Ministerstvo též vyslovilo domněnku, zda předmětným nezákonným postupem nedošlo ke spáchání trestného činu. K šetření orgány činnými v trestním řízení však nakonec nikým žádný podnět podán nebyl.¹⁸⁹

Práva a povinnosti mysliveckých hospodářů vyjmenovává zákon taxativně.¹⁹⁰ Práva se váží především na tvorbu plánu mysliveckého hospodaření či zastupování uživatele honitby při jednáních s plánováním souvisejících. Zmocnění pro toto zástupčí oprávnění vyplývá přímo ze zákona a není proto třeba dalšího zplnomocnění. Hlavní nevýhodou práv ve vztahu ke třetím osobám, například možnost požádat o předložení loveckého lístku nebo povinného pojištění, je v důsledku jejich *bezzubost*. Nedojde-li k uposlechnutí požadavku na předložení dokumentů sice následuje výzva k opuštění honitby, oznámení příslušnému orgánu státní správy myslivosti, potažmo bloková pokuta v zanedbatelné výši 1000 Kč. To ale nelze označit za účinné donucovací nástroje. U povinností hospodářů naopak pro případ jejich nedodržení chybí v zákoně příslušná sankce docela a jako jediný trest za takový správní delikt se nabízí odvolání z funkce příslušným správním orgánem. Některá oprávnění a povinnosti může hospodář dočasně převést na jinou osobu, přičemž příslušné ustanovení obsahuje chybu a jako jedinou výjimku zákonodárce pravděpodobně zamýšlel nemožnost převést právo k usmrcování toulavých psů, koček, jiných zdivočelých domácích či farmových zvířat a dalších škůdců.¹⁹¹ Zajímavostí je absence požadavku minimální doby držení loveckého lístku kandidáta na mysliveckého hospodáře, zatímco pro případnou delegaci některých povinností či oprávnění je po dané osobě vyžadováno držení loveckého lístku po dobu posledních 5 let. Oba nedostatky

¹⁸⁸ Spis Městského úřadu Kolín, odbor životního prostředí, oddělení zemědělství, ve věci ustanovení mysliveckého hospodáře v honitbě Radovesnice II, zn. OZPZ 13123/2019 a spis Krajského úřadu Středočeského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství, zn. SZ_138815/2019/KUSK/2.

¹⁸⁹ Spis Ministerstva zemědělství, odbor státní správy lesů, myslivosti a rybářství, zn. 36RM8047/2019-16231.

¹⁹⁰ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 35, odst. 4, 5.

¹⁹¹ ONDRÝSEK, Roman. K problematice vybraných práv a povinností při výkonu funkce mysliveckého hospodáře. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2016. 64 (7). ISSN 0323-214X. str. 22-23.

nebyly doposud během poměrně četných novelizací, ani přijetím vyhlášky č. 244/2002 Sb. odstraněny.¹⁹²

Myslivecké strážci věnuje zákon celou druhou hlavu. Opět se jedná o povinnost uživatele honitby navrhnout příslušnému orgánu správy myslivosti vhodného kandidáta pro každých započatých 500 ha výměry honitby s tím, že tak musí být učiněno nejpozději do 30 dnů od uzavření nájemní smlouvy, nabytí právní moci rozhodnutí o uznání honitby případně od vyrozumění o zrušení ustanovení předchozí osoby konající tuto funkci.¹⁹³ Nestane-li se tak, může orgán ustanovit stráž sám dle svého uvážení, což v praxi přináší jisté obtíže, jde-li například o osobu, jež má s uživatelem honitby jen pramálo společného.¹⁹⁴ Nároky na kandidáty pro funkci mysliveckých strážců, jsou podobné těm, které zákon předvídá u mysliveckých hospodářů.¹⁹⁵ Hlavní rozdíly najdeme v podstatě tři: skládání slibu, nároky na fyzickou a zdravotní zdatnost a konečně i jiný způsob prokázání znalostí, kdy podrobnosti stanovuje vyhláška. Fyzická a zdravotní způsobilost obnáší především absenci překážek volného pohybu v přírodě, včetně schopnosti snášet zvýšenou zátěž. Vyloučeny jsou též osoby trpící závažnějšími poruchami sluchu, zraku, či duševními onemocněními, které by se s funkcí myslivecké stráže vylučovaly. Posudky v tomto ohledu vydává tzv. posuzující lékař. Ověření dostatečné znalosti práv a povinností u potencionálních mysliveckých strážců probíhá na základě písemného testu, sestavovaného z minimálně 20 otázek a vyhodnocovaného orgánem státní správy myslivosti. Zároveň však nejde o žádnou z forem zkoušky z myslivosti.¹⁹⁶

Zdaleka nejzásadnější je ovšem statusově rozdílné postavení, kdy se myslivecká stráž s ohledem na § 127, odst. 1 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, považuje za úřední osobu, zatímco myslivecký hospodář nikoli. S tím souvisí fakt, že na rozdíl od hospodářů, hrozí strážcům za případné neplnění povinností, nebo překračování pravomocí, mnohem závažnější tresty, než je prosté odvolání z funkce. Modelová situace: během honu dojde nešťastnou náhodou k ulovení daněly, avšak dančí zvěř nesmí být lovena v rámci společných lovů. Myslivecká stráž pod naléháním ostatních účastníků, kteří se pomýleného střelce zastávají, přestupek neohlásí, ale orgán státní správy myslivosti se o situaci stejně nakonec dozví. Prokáže-li následné šetření, že myslivecká stráž sobě nebo jinému zatajením takového

¹⁹² PETR, Bohuslav. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-781-2. str. 149-152.

¹⁹³ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 12, odst. 1.

¹⁹⁴ PETR, Bohuslav. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-781-2. str. 50.

¹⁹⁵ Srov. zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, § 12, odst. 3 vs. zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, § 25, odst. 1.

¹⁹⁶ Vyhláška č. 244/2002 Sb., vyhláška Ministerstva zemědělství, kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 1.

prohřešku opatřila neoprávněný prospěch, došlo dokonce ke spáchání trestného činu. V sázce pak není pouze ztráta funkce, ostuda, ale v krajním případě trest odnětí svobody, pochopitelně následovaný odebráním loveckého lístku a zbrojního průkazu.¹⁹⁷

Přiznání statutu úřední osoby členům myslivecké stráže sice přináší určité výhody, jakými je zvýšená váženost i ochrana pro případ incidentu (násilí proti úřední osobě je trestným činem dle § 325 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník), ale zároveň mnohem větší odpovědnost.¹⁹⁸ Opět bez nároku na jakoukoli odměnu. Praxe ale poukázala na otázku, kdy je myslivec, vykonávající současně v dané honitbě i funkci myslivecké stráže, úřední osobou. Respektive zda jakýkoli vstup takovéto osoby do honitby automaticky znamená, že požívá pokaždé všechna práva, povinnosti, ochranu a odpovědnost k funkci se pojící. To i pro případ, že původně přišla za jiným, klidně toliko rekreačním účelem. Danou otázkou se ve vztahu k pravomoci myslivecké stráže za určitých podmínek usmrtit toulavého psa zaobíral také Nejvyšší soud a to hned dvakrát.

V rozhodnutí z roku 2015 šlo o případ myslivce, který při večerní čekané zastřelil psa pronásledujícího srnce. Věc byla kvalifikována jako zneužití pravomoci úřední osoby a poškozování cizí věci. Sporná otázka, zda je možné spáchat poškozování cizí věci na zvířeti, byla uzavřena s tím, že: „*ustanovení § 494 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, se zde neuplatní, neboť § 134 tr. zákoníku s ním není v kolizi, poněvadž neztotožňuje věc v právním smyslu a živé zvíře, ale pouze stanoví, že příslušná ustanovení trestního zákoníku je nutno vztáhnout i na živá zvířata*“. Pokud jde o samotného myslivce a mysliveckou stráž v jedné osobě, je již ze shora uvedené kvalifikace patrné, že nebylo v zásadě pochyb o postavení dotyčného během jeho jednání jakožto úřední osoby. Přestože do honitby původně vůbec nepřišel za účelem výkonu jakýchkoli povinností či pravomocí, plynoucích z této funkce, ale čistě soukromých loveckých důvodů.¹⁹⁹

O čtyři roky později však zastal v obdobném případě jiný senát Nejvyššího soudu poněkud odlišný – a zdaleka ne tak přísný – názor. I v této věci se jednalo o usmrcení psa myslivcem, který byl současně v dané honitbě mysliveckou stráží. Dotyčný pobýval v honitbě opět toliko za účelem lovu srnce, tedy výkonu prostého práva myslivosti. Prvostupňový i odvolací soud zastaly názor, že zákon o myslivosti nikterak neupravuje „pracovní dobu“ myslivecké stráže. Proto se tito myslivci ocitají v postavení úředních osob během jakéhokoli

¹⁹⁷ VALENTA, Petr. Pozor na Mysliveckou stráž!. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2019. 67 (3). ISSN 0323-214X. str. 34-35.

¹⁹⁸ TERYNGEL, Jiří. Myslivecká stráž je úřední osobou, kdykoli je v honitbě. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2020. 68 (2). ISSN 0323-214X. str. 28-31.

¹⁹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2015, sp. zn. 6 Tdo 1014/2015, [R 25/2016 tr.].

pobytu v rámci svých honiteb a to po dobu celých deseti let, na které jsou příslušným orgánem ustanoveni do funkcí. Nejvyšší soud se s tímto názorem neztotožnil, protože podle tak extenzivního výkladu by pověřená osoba byla v roli myslivecké stráže i kdyby do honitby přišla například jen jako houbař nebo výletník s rodinou. V posuzované věci obviněný ve vztahu k poškozenému majiteli zastřeleného psa z pozice myslivecké stráže nevystupoval. Dokonce u sebe toho dne ani neměl svůj služební odznak a průkaz, kteréžto jsou zákonem o myslivosti k činnosti stráže vyžadovány.

Nejvyšší soud proto uzavírá s tím, že: „*pokud se tedy obviněný nacházel v honitbě za jiným účelem, nespojeným s výkonem myslivecké stráže, tedy kdy zároveň nevykonával žádnou z povinností stanovených zákonem o myslivosti a nepoužíval k tomu žádné z možných oprávnění rovněž stanovených tímto zákonem, nebylo možno v jeho jednání spatřovat plnění úkolů státu nebo společnosti za současného použití k tomu svěřených pravomocí, a tudíž nemohl naplnit uvedené zákonné podmínky ve směru, aby na jeho osobu bylo z pohledu trestního práva možno nahlížet jako na úřední osobu ve smyslu § 127 odst. 1 písm. i), odst. 2 tr. zákoníku*“.²⁰⁰ Toto rozhodnutí se však nedočkalo uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a tak vlastně stále platí, že pokud osoba současně ustanovená za mysliveckou stráž v nějaké honitbě do této vstoupí, nese odpovědnost za jakoukoli vykonanou činnost z této funkce plynoucí, i když byl původní důvod pobytu v dané honitbě zcela jiný.²⁰¹

Faktem zůstává, že kdyby v podobné situaci psa usmrtil řadový myslivec, půjde maximálně o poškození cizí věci. Pokud by tedy funkce myslivecké stráže netrvala v zásadě nonstop, musely by orgány činné v trestním řízení v rámci šetření prokazovat, že dotyčný střelec jednal na základě pravomocí s touto funkcí spojených. Nejednalo by se *a priori* o trestnou činnost úředních osob. Na osoby ve funkci myslivecké stráže a vlastně i mysliveckých hospodářů tak zákonodárce klade poměrně velký tlak, znalostní nároky a odpovědnost. Stráž je na tom však kvůli na první pohled zvýhodňujícímu statusu úřední osoby, co do postihů za případná provinění, výrazně hůř. Ani jedna z funkcí ale není povoláním. Ti, kdo ji vykonávají tak obvykle činní *pro bono* ve smyslu pojetí myslivecké stráže jako veřejné funkce a nikoli povolání dle Listiny základních práv a svobod. Tak se v roce 2017 vyjádřil i Ústavní soud ČR. Podle nálezu pléna Ústavního soudu nespadá myslivecká stráž pod právo na svobodnou volbu povolání tak, jak ho chápe článek 21 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, ale naopak jako veřejnou funkci dle odstavce čtvrtého stejného článku Listiny. I když je podmínka bezúhonnosti

²⁰⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10.7.2019, sp. zn. 4 Tdo 628/2019, [NS 3806/2019].

²⁰¹ TERYNGEL, Jiří. Myslivecká stráž je úřední osobou, kdykoli je v honitbě. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2020. 68 (2). ISSN 0323-214X. str. 28-31.

jakožto jednoho z požadavků, který na funkci stráže klade zákon o myslivosti poměrně přísná, není s ohledem na cíl zachování důvěryhodnosti veřejné moci nepřiměřená.²⁰²

Závěrem mohu konstatovat pouze fakt, že státní správa na úseku myslivosti je z podstaty věci jen velmi málo výkonná. To zapříčinila personální a odborná poddimenzovanost především na úrovni obcí s rozšířenou působností, značně nedokonalý právní předpis a naprostá odtrženost jednotlivých úředníků od skutečného dění v honitbách, které spravují. Stejně tak osoby, které by v tomto měly státní správě myslivosti být ku pomoci, tedy myslivečtí hospodáři na úseku plánování a myslivecká stráž na úseku faktického dozoru či kontroly, nemají ve skutečnosti pro efektivní činnost potřebné pravomoci. Díky svému propojení s uživateli honiteb ani reálný zájem na jejich případném prosazování. Ponechávám stranou, že z výkonu těchto funkcí obvykle finančně, ani jinak neprofitují. Krom toho členové stráže jsou ve svém, již tak poněkud nevděčném postavení, potencionálně terčem nepřiměřeně vysokých sankcí za případné, byť i neúmyslné prohřešky.

Shrnutí druhé kapitoly

Přestože myslivost tvoří celá řada dílčích problematik, řadím úpravu honiteb, zvěř a (státní) správu mezi stěžejní pilíře. Současné pojetí honiteb představuje typickou ukázkou střetu dobře myšleného záměru se spíše nevyhovující realitou. Tím myslím stanovení minimální výměry a poměrně neurčitých pravidel co do průběhu hranic. Úprava nejen že není zárukou tvorby honiteb s prioritním důrazem na zájmy zvěře, ale ani nereflektuje přirozená teritoria a chování divokých zvířat.

Stejně tak péče o zvěř a objektivní odpovědnost za škody je v naprostém nepoměru k mizivým povinnostem poškozených osob. Zásada péče řádného hospodáře a jakákoli prevenční snaha jakoby zde ani neplatila. Stejně tak přehnaná ochrana některých druhů ve vztahu k jiným, jako například u dravců a koroptví, neskýtá skutečný nástroj pro deklarovanou druhovou rozmanitost. Přitom podpora uměle odchovaných a vypuštěných jedinců se nikdy neshledá s úspěchem, pokud předně nedojde především k trvalému zlepšení jejich přirozeného biotopu.

Od reality často odtržená a početně i znalostně poddimenzovaná státní správa situaci moc nepřispívá. Pokud se pak také soudní moc rigidně řídí toliko psanými normami, aniž by domyslela hlubší důsledky svých rozhodnutí nebo se alespoň zamyslela nad možným sledovaným záměrem zákonodárce, není téměř možné v takovém prostředí cokoli smysluplného

²⁰² Nález pléna Ústavního soudu ze dne 19. prosince 2017, sp. zn. Pl. ÚS 8/16.

vytvářet. Nelze přehlížet ani fakt, že myslivec je často vnímán jen jako hobbista (kterým do jisté míry skutečně obvykle je), ale zároveň na něho stát klade celou řadu stále rozsáhlejších povinností, provázených nebývale přísnými postihy a odpovědností.

3. Úvaha *de lege ferenda*

K přiblížení některých hlavních problémů české myslivosti došlo již dříve v rámci této práce. Nešlo ovšem zdaleka o všechny, neboť by to nebylo dost dobře možné a vlastně ani účelné. K nastínění některých dalších však ještě přistoupím na následujících stránkách. Tím se pomalu dostávám i k otázce možných variant případného řešení. Byl vysvětlen pojem myslivost, jaký by měl být její hlavní cíl ve vztahu k ochraně přírodního bohatství v podobě zvěře a hospodaření v honitbách. Ty jsou dnes spíše umělým rozdělením přirozených biotopů podle částečně předem daného klíče. Za zamýšlení proto stojí, zda vůbec lze myslivost změnit tak, aby byla opravdovým nástrojem ochrany životního prostředí. Co vše by v tom případě muselo být jinak, než je tomu v současné době. Zda dosáhnout cíle postupnými dílčími změnami, nebo lze kýženého efektu docílit pouze rázným *revolučním* krokem.

3.1. Proč současný stav (ne)vyhovuje

Začnu tou stručnější odpovědí – proč *vyhovuje*, respektive komu vyhovuje. Při utváření dnešní podoby myslivosti v naší republice, bylo hlavním cílem v podstatě zakonzervovat tehdejší stav. V době vzniku současného zákona řešil zákonodárce především vztah tvorby honiteb s vlastnictvím a nájmem pozemků. Zároveň došlo k opuštění definice provazující myslivost s národním hospodářstvím na úseku zemědělství a lesnictví.²⁰³ Co ale při procesu vzniku současných norem zcela chybělo, o čem ostatně nehovoří ani důvodová zpráva, je důraz na ochranu životního prostředí, obnovu družstevním hospodařením poškozeného ekosystému, speciální podporu ohrožených druhů, především drobné zvěře, a vyrovnání s mnohými dalšími, již tehdy známými problémy. Nastala naprostá absence jakékoli vize, co s myslivostí dál. Kam ji posunout, aby lépe reflektovala potřeby moderního lovu v rovnováze s péčí o přírodu a krajinu. Vize, kterou – pokud nikdo jiný – měla předložit Českomoravská myslivecká jednota, žel nepředložila. Dokonce s ní nepřichází ani teď, kdy je na pořadu nová rozsáhlejší novela zákona o myslivosti. Přestože ČMMJ představuje jeden z největších spolků České republiky, potýká se stále s množstvím svých vnitřních problémů. Tento doposud spíše neutěšený stav interních vztahů a organizace neblaze ovlivňuje její fungování navenek.²⁰⁴

²⁰³ Dz 449/2001, Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o myslivosti (vydán pod č. 449/2001 Sb. dne 31. 12. 2001), obecná část.

²⁰⁴ WAIC, Vlastimil. Projev předsedy ČMMJ na Sboru zástupců | ČMMJ. *Českomoravská myslivecká jednota* [online]. Copyright © 2019 Českomoravská myslivecká jednota, z.s. [cit. 09.01.2021]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/projev-predsedy-cmmj-na-sboru-zastupcu/>.

Na počátku 90. let myslivci zásadně nezvládli vypořádání s minulostí. Jejich vedení tehdy zkoušelo eliminovat hrozbu, kterou spatřovali především ve změně vlastnických poměrů k lesní a zemědělské půdě. Hlavní snahou tedy bylo krátkozraké udržení dosavadních poměrů. Zdá se, že právě proto zcela promarnili jedinečnou historickou příležitost k zásadní transformaci. Dnešní situace je v podstatě nepřekvapivým výsledkem shora popsaných faktorů, z nichž nevýrazněji vyčnívá absence skutečné vůle k jakékoli změně. Vesměs spíše stárnoucí generace českých myslivců zůstává povětšinou spokojená, ukolébána představou, že viditelná podstata jejich koníčku již dlouhá léta *funguje*, jak byli zvyklí. Přestože někteří z nich občas připouští jisté problémy, nezbývá jim energie na víc, než hovory o starých dobrých časech.

Nepřehlédnutelné potíže, z nichž některé byly zmíněny v předešlých kapitolách, ukazují na nevyhovující stav nejen české myslivosti, ale i jiných činností člověka ve vztahu k přírodě a krajině. Žijeme v době, která je výsledkem procesu, jež asi nejlépe vystihují slova Christiana Willarse,²⁰⁵ i když tehdy směřovala obecně k formování mladého československého státu a společnosti. Podle něho procházíme v našem vývoji stále se opakujícími fázemi, kdy nejprve dojde ke zformování velkolepé, avšak nedůsledně naplňované myšlenky. Následuje konfrontace původních plánů s realitou, neprodleně vystřídaná opětovným formování nové velkolepé myšlenky, ovšem za podstatně horších výchozích podmínek.²⁰⁶ Příkladem za všechny může být i poslední pokus rozdělit velké půdní bloky. Mohl by vzniknout dojem, že jde o problematiku čistě zemědělskou. Faktem ale zůstává, že větší diverzifikace zemědělské krajiny se sice v první řadě dotkne hlavně agrárnictví, ovšem kýžený pozitivní efekt očekává i mnoho jiných oblastí. Predikováno je snížení erozního ohrožení půdy, snadnější zadržování vody nebo celkové zlepšení ekosystému volně žijících druhů, což se potencionálně v pozitivním směru dotkne též myslivosti.

Není tajemstvím, že v rámci Evropské unie má Česká republika v porovnání s ostatními státy zdaleka největší půdní bloky a také největší zemědělské podniky co do rozlohy průměrně obhospodařované půdy.²⁰⁷ Ministerstvo zemědělství na to konto představilo záměr zmenšit

²⁰⁵ Skutečným jménem Oswald Kostrba-Skalický (1922-2001), autor několika odborných historických publikací (za nejvýznamnější: *Die böhmische Zitadelle* (1965), *Bewaffnete Ohnmacht* (1979), *Pathologie einer Beziehung* (1976) a *Die tschechische Konservativen – Mentalität und Politik* (1975)) a pravidelný přispěvatel exilových časopisů (např. *Svědectví*), který pracoval krom jiného řadu let pro rádio Svobodná Evropa.

²⁰⁶ PITHART, Petr a Jan VENCLÍK, ed. *Proměny střední Evropy: sborník studentských textů*. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2017. ISBN 978-80-87975-74-9. str. 65-69.

²⁰⁷ KOCIÁNOVÁ, Martina. Kupředu do minulosti: Máme největší lány v EU, půda nezadrží vodu a je mrtvá, shodují se odborníci. *Český rozhlas Dvojka* [online]. Copyright © 1997 [cit. 12.11.2020]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/mame-nejvetsi-lany-v-eu-puda-nezadrzi-vodu-a-je-mrtva-shoduji-se-odbornici-7482212>.

KOCIÁNOVÁ, Martina. Kupředu do minulosti: Zemědělská půda u nás je jen držákem na rostliny. Aby byla úroda, musíme chemicky hnojit, tvrdí odborníci. *Český rozhlas Dvojka* [online]. Copyright © 1997 [cit.

souvislé plochy oseté jednou plodinou. Dle ministra Tomana je cílem tohoto opatření „...zlepšovat stav zemědělské půdy, a tím i životního prostředí. Pokud zemědělci přestanou pěstovat monokultury na rozsáhlých, ničím nepřerušovaných polích, zlepšíme i schopnost krajiny zadržovat vodu,“.²⁰⁸ Jenže v první fázi opatření ovlivní výhradně oblasti ohrožené erozí. Krom toho nově stanovená maximální velikost bloku – 30 hektarů – stále téměř třetinově převyšuje průměrnou velikost celé jedné farmy ve zbylých členských státech.²⁰⁹ Nemluvě o absenci jakéhokoli náznaku úvahy vedoucí k nastolení povinnosti provázat osevní plány. Tím by nedocházelo k situaci, že sice na menších blocích, ale přesto bezprostředně vedle sebe, bude pěstována stejná plodina. Jinými slovy, původně velkolepá myšlenka rozčlenit nebývale rozsáhlé půdní bloky sice v praxi nějakou změnu přinese, ale zdaleka nebude naplněna tak, aby měla výrazně kladný efekt.

Konečně ani národní dotační politika nenahrává členitější krajině. Nejenže se velké a ničím nerušené bloky snáze obhospodařují, ale základní zemědělské dotace jsou přidělovány tzv. *na plochu* (jednotná platba na plochu SAPS).²¹⁰ To zjednodušeně znamená, že čím víc hektarů má zemědělec ke konkrétnímu datu vedených v aplikaci Registru půdy, známém pod zkratkou LPIS,²¹¹ tím více peněz každoročně obdrží. Co a jak pěstuje, nehraje roli. V rámci registru dochází k pravidelnému leteckému snímkování. Díky dostupným moderním technologiím je poměrně snadné zjistit, jak ve skutečnosti konkrétní půdní bloky vypadají, přestože původní zákres probíhá podle údajů v katastru nemovitostí. Je-li na pozemcích více soliterních dřevin, než normy připouští, nebo jsou-li lemovány jinou zelení, tvořící například mez, dojde k vykreslení těchto částí z bloku a krácení dotace. Na první pohled to působí jen jako pár desítek metrů. Po sečtení se ovšem častokrát jedná i o desítky hektarů, na které není poskytnuta plošná dotace. Namísto podpory za údržbu a obnovu krajinných prvků jsou zemědělci vlastně trestáni. Není proto s podivem, že jejich ideálním cílem jsou spíše holé, širé

12.01.2021]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/zemedelska-puda-u-nas-je-jen-drzakem-na-rostliny-aby-byla-uroda-musime-chemicky-7481993>.

²⁰⁸ BÍLÝ, Vojtěch. Česká pole se zásadně změní. Podle nových pravidel už nebude možné pěstovat jednu plodinu na ploše větší než 30 hektarů. eAGRI [online]. Copyright © 2009 [cit. 12.11.2020]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2019_ceska-pole-se-zasadne-zmeni-podle-novych.html.

²⁰⁹ ALTEROVÁ, Libuše. Naše farmy patří k největším v unii. *Zemědělec | Zemědělský zpravodajský portál* [online]. [cit. 12.11.2020]. Dostupné z: <https://www.zemedelec.cz/nase-farmy-patri-k-nejvetsim-v-unii/>.

²¹⁰ SZIF. Jednotná platba na plochu (SAPS). Státní zemědělský intervenční fond [online]. Copyright © 2013 Státní zemědělský intervenční fond, všechna práva vyhrazena. [cit. 12.11.2020]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/saps>.

²¹¹ eAGRI. Registr půdy - LPIS (Portál farmáře). eAGRI [online]. Copyright © 2009 [cit. 12.11.2020]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/farmar/LPIS/>.

lány.²¹² Přitom intenzivní zemědělství, provázené mechanizací ohromných rozměrů, rostoucí spotřebou agrochemie a naopak úbytkem prvků krajinné diverzifikace, se považuje za jeden z hlavních faktorů negativně ovlivňujících stavy drobné zvěře.²¹³ Například u zajíců, přirozeně žijících na poměrně malém prostoru (akční rádius kolem 600 m), povahově celkem labilních a špatně snášejících změny prostředí, dochází během podzimních sklizní většiny pěstebních ploch v relativně krátkém časovém horizontu k prudkému nárůstu stresových hormonů. V prostředí s nedostatkem přirozených krajinných prvků rázem přicházejí, téměř ze dne na den, nejen o část potravní nabídky, ale také potřebný kryt.²¹⁴

Mezi další palčivé problémy patří již zmíněný úbytek drobné zvěře. Stavy některých druhů, například tetřívka obecného (*Tetrao tetrix*) či tetřeva hlušce (*Tetrao urugallus*), poklesly tak, že už není možné je jakkoli myslivecky obhospodařovat. Ani stavy bažanta obecného (*Phasianus colchicus*), zajíce polního (*Lepus europaeus*) nebo králíka divokého (*Oryctolagus cuniculus*), kteří se navíc letos musí potýkat i s nebývale silnou vlnou onemocnění myxomatózy,²¹⁵ nejsou od tohoto kritického momentu daleko. Přitom ještě v minulém století byly úspěchy naší myslivosti vystavěny právě na drobné zvěři. Hlavní příčinu můžeme opět hledat převážně v moderním intenzivním zemědělství. Velkoplošné pěstování především technických plodin, užívání syntetických látek ke hnojení převážně tzv. na list a hubení škůdců, způsobuje nedostatečnou potravní nabídku, včetně celkové devastace přirozeného biotopu. Popsaný styl hospodaření naproti tomu očividně svědčí spárkaté zvěři, jejíž počty stále stoupají a způsobuje značné škody jak v lesích, tak na polích. Nevyhovující způsob soudobého zemědělství ale není jediný důvod. Neblahý vliv na počty drobné zvěře má jistě též zmenšování jejich přirozeného prostoru v důsledku urbanizace, nové výstavby jak obytných, tak průmyslových budov a na to navazující dopravní infrastruktury.²¹⁶ V této souvislosti nedávný výzkum na severu Německa po čtyřech týdnech v otevřené krajině bez jakéhokoli krytu

²¹² Asociace soukromého zemědělství ČR. Holá krajina - ideální pro dotace. *Asociace soukromého zemědělství ČR* [online]. Copyright © 1998 [cit. 12.11.2020]. Dostupné z: <https://www.asz.cz/cs/zpravy-z-tisku/ekologicke-zemedelstvi/hola-krajina-idealni-pro-dotace.html>.

²¹³ HROMAS, Josef. *Dřeviny pro včely a zvěř*. Písek: Matice lesnická, 2000. ISBN 80-86271-07-2. str. 6-11.

²¹⁴ KUČERA, Oldřich. Jak posuzovat početní stav zajíců?. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, s.r.o., 2007. 55 (2). ISSN 0323-214X. str. 14-15.

²¹⁵ JEŽEK, Tomáš. Po Mladé Boleslavi běhají králíci „bez očí“, zdechliny odklízejí strážníci. *iDNES.cz | ZPRAVODAJSTVÍ | Praha a střední Čechy* [online]. [cit. 14.11.2020]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/praha/zpravy/mlada-boleslav-divoky-kralik-myxomatoza.A201111_202714_praha-zpravy_misl.

²¹⁶ ŠEPLAVÝ, Petr, Jaroslav RŮŽIČKA a Jiří PONDELIČEK. *Myslivost v České republice*. 3. aktualizované vydání. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2018. ISBN 978-80-7434-423-7. str. 22, 44-45.

prokázal desetinásobně vyšší úhyn mladých zajíců především vlivem predace, než v prostředí obohaceném alespoň o nějakou vegetaci.²¹⁷

Oproti časům minulým, se daří také zvěři černé. Její stavy bývaly v dávných dobách spíše nižší. S prvním výrazným početním nárůstem se musela vypořádat až Marie Terezie a následně i její syn Josef II., kteří kvůli ohromným škodám na polních porostech vydali patenty (z let 1766, 1770 a 1786), na základě kterých došlo téměř k úplné likvidaci divočáků na našem území. Po 2. světové válce znovu přišel pozvolný početní nárůst, pravděpodobně také díky uprchnuvším tlupám z oborních chovů. Připočteme-li zintenzivňování zemědělské výroby, poskytující divočákům ideální podmínky v podobě krytu a bohaté potravní nabídky, poměrnou složitost s jejich lovem (divoké prase žije hlavně v noci, je poměrně inteligentní a opatrné), není divu, že jejich počty od té doby stále rostou. To s sebou však nese řadu neblahých vedlejších projevů, především v podobě škod na polích. S ohledem na jejich všežravost jde nejspíš i o jeden z negativních faktorů, ovlivňujících již tak početně velmi ohroženou drobnou zvěř.²¹⁸ Namísto podpory zvýšeného odlovu ale zákonodárce postupně přicházel s novými normami, které lov naopak výrazně znesnadňovaly. Došlo například k omezení nočních lovů či velice efektivního odstřelu v průběhu sklizně. K tomu všemu někteří myslivci sami od sebe *šetřili* bachyně, zatímco jiní naopak bažili po co největším úlovku. Pokud ovšem vůdčí kus zvěře, v tomto případě nejsilnější bachyně, náhle uhyne neuváženým zásahem lovce, naruší se fungování a přirozený řád celé tlupy. To má za následek nekontrolované množení i velmi mladých kusů, rychlostí až tři vrhy za dva roky, což opět kontraproduktivně vede k další početní explozi.

Ve vztahu k početnímu rozpuku prasat divokých je dnes vhodnější použít čas minulý – tedy dařilo, než i do České republiky dorazil africký mor prasat (AMP). Choroba, poprvé zaznamenaná na východě Afriky počátkem 20. století u prasat bradavičnatých, se k nám prokazatelně dostala v létě 2017.²¹⁹ Téměř okamžitě byla přijímána opatření s cílem zamezit šíření nemoci napříč populací a to především ve Zlínském kraji, kde byla situace nejkritičtější. Státní veterinární správa, spolupracující s Ministerstvem zemědělství ČR, v rámci boje s nákazou přistoupila k poměrně zajímavému kroku – odstřelu divočáků, kdy na nejvíce rizikovém Zlínsku byla nasazena také Policie České republiky. Tento postup nezůstal

²¹⁷ Rš. Ze zahraničí: Příčiny smrti mladých zajíců. *Svět myslivosti: měsíčník pro myslivce a přátele přírody*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2020. 21 (12). ISSN 1212-8422. str. 6.

²¹⁸ HROMAS, Josef. Vývoj populací černé zvěře v České republice. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2003. 51 (2). ISSN 0323-214X. str. 6-7.

²¹⁹ HERZOG, Seven. Africký mor prasat - Fakta místo paniky. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2018. 66 (4). ISSN 0323-214X. str. 40-41.

bez odezvy. Otazníky visely především nad tím, jak je možné, že dochází k faktickému lovu zvěře osobami nesplňujícími podmínky zákona o myslivosti. Především nemajícími povolenky, lovecké lístky, zbrojní průkazy ani povinné pojištění. Ministerstvo zemědělství, přesněji ředitel odboru státní správy lesů, myslivosti a rybářství reagoval odkazem na § 56 odst. 1 písm. a) zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a označil situaci za opatření proti šíření nákazy v rámci krajní nouze.²²⁰

Z hlediska právní vědy bylo ale takové stanovisko nešťastné. Krajní nouze, primárně definovaná § 28 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník a bohatě specifikovaná judikaturou, existuje jen tehdy, je-li hrozící nebezpečí bezprostřední a přímé. Aby se ve zlínském případě jednalo o bezprostřední hrozbu nákazy AMP pro prasata domácí, muselo by každé ostřelovači usmrcené prase divoké touto chorobou trpět, což se ale bezpochyby nestalo. Krom toho není ani jisté, zda by každý nakažený kus černé zvěře představoval přímé riziko pro velkochovy či domácí chovy. Pokud jde o ochranu dalších prasat divokých před těmi potenciálně nakaženými, jsou tato ze své podstaty věci ničí. Proto jim lze poskytnout ochranu v krajní nouzi jen stěží. Dále, pokud by šlo o skutečnou krajní nouzi, mohl by zasáhnout a prase ulovit prakticky kdokoli, kdo má zbraň, nikoli jen příslušník policie, což bezpochyby nebyl ministerstvem zamýšlený postup. Z hlediska Policie ČR, jejíž střelci si *ulovené* kusy nesměli ponechat, ale všechny povinně odevzdat k odborné likvidaci, se tak jednalo o ničení věci představující s důvodným podezřením bezprostřední závažné ohrožení životního prostředí, potažmo majetku v souladu s § 37 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. K porušení zákona o myslivosti nedošlo, protože jak bylo shora vysvětleno, policisté usmrcováním divokých prasat nevykonávají lov, nejednají v krajní nouzi, ale ničí věci.²²¹

Krom toho venkovská krajina po celý rok, ve dne, v noci, čelí neustále sílícímu rekreačnímu tlaku. Součástí moderního městského života je stále víc touha utéci alespoň na čas někam ven. Ve výsledku ale dochází především v okolí velkoměst a turisticky atraktivních lokalitách k nezměrnému zatížení přírody. Není výjimkou potkávat na polních a lesních cestách v honitbách množství cyklistů, turistů, sběračů, běžců, výletníků, běžkařů, ale také osob křížujících volnou krajinu na zvířatech nebo dokonce rozličných motorových vozidlech, hlavně motorkách a čtyřkolkách. V poslední době navíc přibyly drony. Regulace jejich užívání se jeví

²²⁰ ŽIŽKA, Martin. Z našich honiteb: Vyjádření MZe k právní platnosti mimořádných veterinárních opatření a nasazení policejních ostřelovačů. *Svět myslivosti: měsíčník pro myslivce a přátele přírody*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2018. 19 (2). ISSN 1212-8422. str. 16.

²²¹ TERYNGEL, Jiří. K policejním ostřelovačům, AMP a stanovisku MZe. *Svět myslivosti: měsíčník pro myslivce a přátele přírody*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2018. (19) 3. ISSN 1212-8422. str. 18-20.

nezbytná nejen z hlediska ochrany přírody, ale i ochrany soukromí a práva na ochranu osobnosti. Nezřídka dochází k fotografování či natáčení cizích osob, aniž by k tomu měli majitelé dronů souhlas.

Takovéto chování, zvláště je-li provázeno hlasitými projevy, samozřejmě stresuje a ruší zvěř, ale kolikrát též myslivce na čekání. Především proti jmenovaným jezdcům v zásadě na čemkoli není snadná obrana, přestože jejich počínání obvykle nebývá legální. Obzvláště jezci na koních mají často z nějakého, ne tak docela jasného důvodu pocit, že mohou jezdit kdekoli a vlastně se tím – na rozdíl od motoristů – ničeho protiprávního nedopouští. Opak je pravdou. Z § 60 zák. č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích vyplývá pro jezdce na zvířatech možnost pohybu toliko po silnicích, komunikacích, případně speciálně označených stezkách. Pohyb mimo uvedená místa by byl tedy možný jen se souhlasem vlastníka předmětného pozemku.²²²

Problematické je i celkové vnímání myslivosti, potažmo myslivců širokou veřejností. Shora bylo již upozorněno na propastný rozdíl mezi českým vnímáním myslivců a ochránců přírody. Protimyslivecké tendence často vycházejí právě od laické veřejnosti. Ta pod tlakem některých ekologických hnutí považuje myslivost a lov za zcela zbytečnou činnost, přežitou památku z dob dávno minulých.²²³ Přestože o odbornosti a profesionalitě některých *nimrodů* čas od času sama hluboce pochybuje, chci nyní vyzdvihnout jeden nezvratný fakt. Aby se člověk v České republice stal praktikujícím myslivcem, musí podstoupit přinejmenším jednu poměrně komplexní zkoušku z myslivosti, které předchází povinná jednoletá praxe. Dále potřebuje povolenku k lovu, povinné pojištění a zbrojní průkaz, vydaný opět na základě teoretického testu, následovaného praktickou zkouškou.²²⁴ Naproti tomu k ekologii vede cesta nepoměrně kratší. Samozvaným ekologem může být kdokoli, přičemž potřebuje maximálně své vlastní rozhodnutí, respektive prohlášení. Díky dostupným sociálním sítím, tedy možnosti prezentovat svůj názor relativně velké skupině lidí, mají pak samozvaní ekologové v zásadě neomezené možnosti pro šíření svých více či méně relevantních myšlenek. Rozhodně tímto nechci nijak znevažovat všechny jednotlivce ani hnutí s ekologickým zaměřením. Spíš výslovně upozornit na místo, ve kterém tisícům českých myslivců, reprezentovaných zastřešující organizací ČMMJ, tak říkajíc ujíždí vlak. Neschopnost najít společnou řeč těchto dvou skupin, co se

²²² TERYNGEL, Jiří. Myslivci, čtyřkolkáři a jezdcí na koních v přetížené krajině. *Svět myslivosti: měsíčník pro myslivce a přátele přírody*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2017. (18) 11. ISSN 1212-8422. str. 28-29.

²²³ ŠEPLAVÝ, Petr, Jaroslav RŮŽIČKA a Jiří PONDĚLÍČEK. *Myslivost v České republice*. 3. aktualizované vydání. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2018. ISBN 978-80-7434-423-7. str. 22, 44-45.

²²⁴ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, Část pátá – Myslivecké hospodaření a lov, Hlava VI – Povolenka k lovu, lovecký lístek a povinné pojištění.

alespoň z části jednotného postupu při ochraně životního prostředí týče, považuji za alarmující. Soustředění energie toliko k podkopávání vzájemné autority nakonec přírodě ani zvěři nic dobrého nepřinese.

Aktuální bod sváru představuje například návrat vlků (*Canis lupus*) do české přírody. Z pohledu ochránců přírody má vlk nezastupitelnou funkci. Jako predátor spárkaté zvěře by mohl pomoci s vyřešením problému některých přemnožených volně žijících býložravců a škod, které působí. Pokud jde naopak o škody způsobené vlkem při napadání hospodářských zvířat, vyzdvihují ochránci *štedrou* dotační politiku, hradící nejen rozmanitá prevenční opatření, ale nakonec – s ohledem na zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy – i neblahé důsledky, pronikne-li vlčí smečka například k ovcím. Z pohledu ekologů musí farmáři jen lépe zabezpečit svá stáda a s obnovou přirozeného výskytu vlků se smířit.²²⁵ Myslivci jsou povětšinou s vřelým vítáním těchto šelem poněkud opatrnější. Přestože často souhlasí s názorem, že vlk do české krajiny v zásadě patří, jejich skepse pramení především ze zkušenosti. Podle těch, kteří se s ním ve volné přírodě již setkali, nejde v naší zemi o divokou populaci. Často popisované chování je oproti očekávání, včetně zkušeností z jiných zemí, kde divocí vlci žijí po mnoho let, překvapivě prosté přirozeného strachu z člověka i celkové obezřetnosti. Naopak je více přirovnáváno k chování psů. Krom toho v některých oblastech, například Broumova, se vlk vyskytl naprosto znenadání, aniž by předtím byl pozorován na trase z Německa, odkud údajně přišel.²²⁶

Podle genetických průzkumů bývá výskyt psí DNA v té vlčí poměrně častým úkazem. Nabízí se tak otázka, zda má cenu naše vlky chránit, pokud prokazatelně v mnohých případech nejde o původní divokou populaci. V té souvislosti představuje problém nejen praktické rozeznání křížence od geneticky čistého kusu bez možnosti testování, ale zároveň fakt, že spojením vlčích a psích povahových rysů může vzniknout tvor poměrně nebezpečný i člověku, kterého se takový kříženec nemusí přirozeně bát.²²⁷ Již nyní je jasné, že naše území obývá mnohem více vlků, než udávají oficiální čísla. Kolik jich myslivci či farmáři usmrtili a v tichosti odklidili můžeme pouze spekulovat, protože drtivá většina z nich pochopitelně své nezákonné počínání udrží v tajnosti. V dnešní době, kdy jsou na trhu dostupné termovizní zaměřovače a

²²⁵ PELC, František. František Pelc: Do naší krajiny patří vlk i ovce. *Ekolist.cz* [online]. [cit. 17.11.2020].

Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/publicistika/nazory-a-komentare/frantisekn-pelc-do-nasi-krajiny-patri-vlk-i-ovce>.

²²⁶ HAJNÝ, Lubomír. Vlci na Broumovsku pohledem mysliveckého hospodáře. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2019. 67 (8). ISSN 0323-214X. str. 38-44.

²²⁷ NOVÁK, Ondřej a Zuzana MARKOVÁ. Více než polovina vlků v Evropě má psí DNA. Jak to bude s jejich ochranou?. *iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. Copyright © 1997 [cit. 19.11.2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/veda-technologie/priroda/vlci-evropa-pes-geneticky-mutant_1804032015_pj.

tlumiče hluku výstřelu je více než pravděpodobné, že k takovým případům dochází. Osobně jsem přesvědčena, že není daleko doba, kdy se začnou objevovat otrávené návnady.

Za zvážení by stálo povolit regulovaný a tím pádem alespoň částečně kontrolovaný odlov velkých šelem, jako u našich slovenských sousedů. I když počet každoročně oficiálně (a nakonec pravděpodobně i neoficiálně) odstřelených vlků na Slovensku stoupá, sčítání a odhady zároveň potvrzují stále sílící populaci. Otázka, zda lovit či nelovit zůstává ovšem i tam předmětem neutuchajících dohadů mezi tamními ministerstvy životního prostředí a zemědělství.²²⁸ Momentální nálada spíše nahrává slovenskému Ministerstvu životního prostředí, které chce rozšířit seznam chráněných druhů o vlka, čímž současně dojde k zákazu jeho lovu.²²⁹

Nejen z této kapitoly, ale i dříve popsaného je myslím dostatečně jasné, s jakými problémy se v současnosti naše příroda a krajina ve vztahu k myslivosti potýká. Neuváděla jsem záměrně všechny, neboť to nebylo cílem mé práce. I pouze na základě uvedeného považuji situaci za poměrně vážnou. Jsem přesvědčena, že zásadní příčinou, nejen v posledně uvedené problematice vlků, ale i obecně celém oboru, je naprostá absence jakékoli koncepce. Chybí ucelená vize, dostatečně podrobná, konkrétní, obsahující nosné myšlenky, ale zároveň snadno reagující na aktuální vývoj a nově vznikající potřeby. Bohužel obdobného plánu se nedostávalo ani v minulosti, kdy mohl mít zásadní význam pro formování moderní české myslivosti. S politováním musím konstatovat, že aplikovatelný koncept mysliveckého hospodaření, jakožto podstatné součásti péče o životní prostředí, chybí vlastně dodnes.

3.2. Myslivost ve světle posledních novel

Již nějaký čas jsou na pořadu úvahy o nutnosti výraznější změny zákona o myslivosti, který byl v poslední době poměrně dlouho ponechán bez výraznějších změn. Přestože by si tato problematika nepochybně zasloužila zcela novou a komplexní právní úpravu, není k tak razantnímu kroku dostatečná vůle. Proto se musíme opět spokojit pouze s dílčími novelami. K dovršení již tak nešťastné situace jistě nepřispívá ani poněkud nestandardní krok, kdy jedna z již přijatých novel bude pravděpodobně zrušena další novelou ještě dřív, než ta původní vůbec stihne nabýt účinnosti.

²²⁸ BOBOK, Adrian. Odstřel vlků na Slovensku postavil proti sobě úřady a ochránce přírody. *Ekolist.cz* [online]. [cit. 18.11.2020]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/odstrel-vlku-na-slovensku-postavil-proti-sobe-urady-a-ekology>.

²²⁹ red. Ze zahraničí: Vlk na Slovensku: velký obrat, od 1. ledna 2021 má být chráněným živočichem, už ho nebude možné lovit!. *Svět myslivosti: měsíčník pro myslivce a přátele přírody*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2020. (21) 12. ISSN 1212-8422. str. 6.

V roce 2019 došlo k přijetí zákona č. 314/2019 Sb., který sice primárně mění lesní zákon (289/1995 Sb., o lesích), ale částí třetí s odloženou účinností také současný zákon o myslivosti. Předmětná úprava byla terčem silné kritiky prakticky od svého zrodu a to nejen ze strany myslivců, ochránců přírody a ekologů, ale dokonce i samotné státní správy myslivosti, respektive primárně pracovníků jejího nejnižšího článku. Zdánlivě drobné změny doznal například § 3, odst. 2, věta první, kdy uživatel honitby měl nově zajišťovat chov zvěře nejen v rozmezí minimálních a normovaných stavů, ale „...zároveň tak, aby nedocházelo k nadměrnému poškozování lesních ekosystémů zvěří.“²³⁰ Smysl této věty mi uniká zcela. Zaprvé z nejasných důvodů upřednostňuje lesní ekosystémy nad ostatními. Zadruhé ekosystém značí funkční celek živých i neživých složek.²³¹ Proto je jeho nedílnou součástí nade vše pochybnost také zvěř. Ze smyslu ustanovení by nejspíš uživatelé honiteb měli krom jiného bránit zvěři v *sebe*poškození. Zákonodárce měl tedy pravděpodobně na mysli poškození lesních *porostů*. Krom toho v zásadě jakékoli, byť malé množství zvěře bude kdykoli a kdekoli působit nějaké škody, předně na mladičkových sazenicích nově obnovovaných lesů. *Nadměrnost* je proto obzvláště v tomto případě spíše nezměrně relativním pojmem.

Hlavní zamýšlené změny se obecně týkaly převážně hospodaření s namnoze přemnoženou spárkatou zvěří. Cílem bylo zamezit vysokým škodám na obnovovaných lesních porostech a polních plodinách. Optimální odlov spárkaté zvěře měl co pět let stanovovat orgán státní správy myslivosti na základě jakéhosi *záhadného* posouzení stavu ekosystému. Přívlastek *záhadný* je opravdu na místě. Nebylo zcela jasné, jak má takové posouzení vypadat, ani kdo vlastně bude oprávněn k jeho provedení. Bližší podrobnosti by snad později stanovila příslušná vyhláška. V této souvislosti novela opět naráží na již jednou zmíněnou problematiku uměle vytvořených honiteb ve vztahu ke krajinným celkům a migraci zvěře. Nedává totiž prakticky žádný smysl hodnotit stav jakéhosi *ekosystémového výřezu* tvořeného jednou honitbou, pokud se tato nachází v rozsáhlejších, relativně uceleném, funkčně provázaném regionu, například podhůří, pohoří, poříčí, pojezeří a podobně. U druhů s větším akčním rádiem, jakými jsou ze spárkaté zvěře jeleni nebo již dříve zmínění mufloni, by bylo nesmírně obtížné určovat, kterého uživatele honitby se mají případné nařízené regulace dotýkat. Zvláště je-li trasa takové zvěře během roku v závislosti na různých, předem neznámých faktorech několikrát změněna. Bez komentáře nelze ponechat ani velmi limitované kapacitní a odbornostní možnosti jednotlivých orgánů státní správy myslivosti (hlavně jejich pracovníků), již nyní namnoze přečerpané, jak

²³⁰ Zákon č. 314/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů, Část třetí – Změna zákona o myslivosti (čl. 4-5), Čl. IV, bod 1.

²³¹ Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, § 3.

bylo ostatně dříve popsáno. Zamýšlené postupy by reálně znamenaly další nepoměrné zvýšení jejich agendy.²³² Shora uvedené důvody sice nejsou jedinými vadami přijaté novely, ale přesto dobře ukazují na nedostatečnou propracovanost všech důsledků zamýšlených změn. Nedostatky nemohla dost dobře zmírnit, natož pak zhojit, o dva roky odložená účinnost.²³³

Pravděpodobně pod tlakem kritiků a snad i po uvědomění si unáhlenosti svého prvotního kroku představilo Ministerstvo zemědělství hned v následujícím roce nový záměr. Jde o podstatně obsáhlejší návrh další, tentokrát pro změnu samostatné novely zákona o myslivosti. Ta alespoň nemá formu přílepku, respektive pozměňovacího návrhu, přičemž zcela ruší předešlé platné, ale zatím neúčinné změny přijaté s novelou zákona o lesích. Důvodová zpráva, předložená spolu se samotným návrhem novely vládou v červenci 2020 sněmovním tiskem 954, hned v úvodu upozorňuje na nepřiměřeně velké finanční náklady, které by vznikly v důsledku účinnosti posledně přijatého pozměňovacího návrhu zákona o myslivosti nejen státu, ale přímo jednotlivým uživatelům honiteb. Zpráva dále zdůrazňuje nutnost rychlého jednání ve vztahu k problémům v lesnictví, způsobeným především rozsáhlou kůrovcovou kalamitou. Neopomíjí ani záměrnou snahu snížit administrativní nároky a státní financování.²³⁴ Nosnou myšlenkou je značný tlak na snížení početních stavů některých druhů spárkaté zvěře, mající na svědomí největší poškozování prioritně chráněných zájmů, tedy polí a lesů. V té souvislosti budou povoleny některé doposud zakázané způsoby lovu. Dle vývoje škod, též s důrazem na lepší poměr pohlaví, smí následně orgán státní správy myslivosti více zasahovat do mysliveckého hospodaření. Organizačního zjednodušení i zlevnění má docílit především zavedení elektronického systému evidence myslivosti, nově obsahujícího elektronický a hlavně veřejnosti přístupný rejstřík honebních společenstev.²³⁵

Novela počítá s předefinováním pojmu myslivost, kdy je dobře patrná inspirace známým nálezem Ústavního soudu Pl.US 34/03 ze dne 13.12.20016. Definice primárně zdůrazňuje ochranu životního prostředí a voně žijící zvěře. Zároveň nově pojímá i jiné živočichy, kteří se reálně v přírodě vyskytují, byť doposud v podstatě opomíjeni zákonodárcem.

²³² ŠÍR, Jiří. Novela zákona o myslivosti. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2019. 67 (11). ISSN 0323-214X. str. 16-19.

²³³ Zákon č. 314/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů, Část čtvrtá – Účinnost (čl. 6), Čl. VI.

²³⁴ Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Důvodová zpráva*, Obecná část, 1. Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen.

²³⁵ Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Důvodová zpráva*, Obecná část, 2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen, 3. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy.

Výhledově může jít o první krok k uchopení mysliveckého hospodaření také s jinými druhy, než které zákon jmenuje jako zvěř. Na druhou stranu to pro myslivce bude potencionálně znamenat také nové povinnosti za škody způsobené dalšími živočichy. Podstatnou změnu představuje přiznání celospolečenského významu, který má myslivost pro ochranu přírody jako činnost ve veřejném zájmu.²³⁶ Stále ale chybí výslovné vytýčení alespoň základní koncepce a cílů, kterých má být v čase dosahováno.

Stanovení toliko minimálních stavů a k tomu absolutní zrušení normovaných na první pohled působí – v porovnání s cílem co nejvíce snižovat škody způsobené zvěří – kontraproduktivně a současně vyvolává dojem, že zákonodárce dává možnost dosahovat neomezeně vysokých počtů.²³⁷ Není to ovšem tak docela pravda. Regulátorem maximálních stavů by měla být výše způsobených škod. Nepřístupí-li uživatel honitby k dostatečné regulaci sám, vystavuje se pod sankcí zásahu orgánu státní správy myslivosti.²³⁸ Důvodová zpráva sice uvádí příklad jen v souvislosti s poškozením lesa, samotná novela ovšem navrhuje ve znění § 39 jako možné i jiné příčiny pro snížení stavů. Ba dokonce úplnou eliminaci daného druhu, který působí nepřiměřené škody – například ochranu přírody obecně, nebo zemědělské a jiné zájmy.

Na první pohled nepatrné změny § 11 mohou mít celkem podstatný přínos. Explicitní vyjádření, včetně jazykového zpřesnění jedné z povinností myslivců v podobě zakládání a následné péče o remízky i políčka, je nepochybně na místě. Již dříve v této práci bylo popsáno, že z hlediska péče řádného hospodáře má tvorba diverzifikované krajiny, přirozeného krytu, potravních zdrojů hlavně z dlouhodobého pohledu nezměrně větší význam, než umělé dokrmování. V této souvislosti vítám zrušení povinnosti evidovat u orgánů státní správy myslivosti počty zařízení sloužících k přikrmování, napájení a podobně. Nejenže se v praxi tyto počty a umístění často poměrně rozcházejí oproti předkládaným výkazům, ale zároveň v zásadě není důvod zahlcovat státní správu nepodstatnými informacemi, které – pokud přeci jen vyvstane potřeba – lze snadno získat v aktuální podobě místním šetřením.²³⁹ Stejně tak zavedení povinnosti vést rejstřík honebních společenstev v elektronickém formátu je vítanou

²³⁶ Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Platné znění novelizovaných částí zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti*, § 2, písm. a).

²³⁷ SLAVINGER, Milan. K novele zákona o myslivosti. . *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2020. 68 (6). ISSN 0323-214X. str. 29.

²³⁸ Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Důvodová zpráva*, Zvláštní část, K bodům 3, 4 a 5.

²³⁹ Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Důvodová zpráva*, Zvláštní část, K bodu 6, K bodu 7.

změnou, již lze vytknout snad jen to, že přichází až po tolika letech.²⁴⁰ Rejstřík byl sice veřejně přístupný i dříve, obvykle ale bez možnosti dálkového přístupu a v zásadě pouze na základě žádosti podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, což hlavně z časových důvodů fatické získání aktuálních informací komplikovalo.²⁴¹

Novela na druhou stranu v této souvislosti nijak neřeší praktický problém, který se dnes, možná překvapivě, vyskytuje poměrně často. Některé orgány státní správy myslivosti do rejstříku honebních společenstev zapisují téměř cokoliv, co jim je doručeno. Bez ohledu na rozpor například se stanovami předmětného společenstva, ale občas dokonce i právními předpisy. Ukázkou je nedávný postup Městského úřadu Čáslav, kde došlo k zápisu do rejstříku honebních společenstev na základě nezákonně svolané valné hromady. K nápravě nepostačilo ani odvolání k příslušnému krajskému úřadu. Zasáhnout nakonec muselo až Ministerstvo zemědělství. To vyslovilo názor, dle něhož má správní orgán povinnost podání tohoto typu kontrolovat a pro případ vykazující očividné nedostatky, zápis neprovést. Stejně tak musí příslušný orgán posoudit, zda nezákonnost svolání valné hromady – v tomto konkrétním případě nedodržení stanovami jednoznačně určené lhůty pro vyvěšení pozvánky na úřední desce – mohlo mít, respektive mělo dopad na průběh i následné rozhodování valné hromady.²⁴²

V návaznosti na elektronizaci české státní správy myslivosti je počítáno se zavedením nového elektronického *Informačního systému evidence myslivosti*, spravovaného Ministerstvem zemědělství.²⁴³ Současně novela poměrně explicitně stanovuje, jaké konkrétní informace a rozhodnutí mají být do systému zanášeny, která část je, či naopak není veřejnosti přístupná. Jde o zásadní rozdíl oproti dosavadní úpravě. Ta v tomto směru nechávala do jisté míry volnou ruku jednotlivým úřadům, což v důsledku vede k odlišnému postupu napříč správou v téže záležitosti.²⁴⁴ Hlavní výhodou tak bude nejen přehlednější organizace, ale též snazší dostupnost relevantních, aktuálních informací o honitbách a jejich využití, honebních společenstvech, mysliveckém plánování, lovu, nálezech případných úhynů, loveckých lístcích, škod zvěří či plombách. Tyto údaje budou přístupné jak vlastníkům honebních pozemků,

²⁴⁰ Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Platné znění novelizovaných částí zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti*, § 28, odst. 6.

²⁴¹ Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Důvodová zpráva*, Zvláštní část, K bodu 9.

²⁴² Rozhodnutí Ministerstva zemědělství, Odbor státní správy lesů, myslivosti a rybářství, ze dne 24.11.2020, č.j.: 62766/2020-MZE-16231.

²⁴³ Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Důvodová zpráva*, Zvláštní část, K bodu 20.

²⁴⁴ Srov. zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 34 vs. Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Platné znění novelizovaných částí zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti*, § 34.

uživatelům honiteb, tak široké veřejnosti, která již nebude muset využívat jiných nástrojů. Těmi aktuálně jsou především zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a zákon č. 123/1998 Sb., o svobodném přístupu k informacím o životním prostředí. Mezi neveřejné informace navrhovaná úprava naopak řadí krom jiného i kontakty na myslivecké hospodáře.²⁴⁵ To je sice z hlediska ochrany osobních údajů pochopitelné, ale zároveň znemožňující široké veřejnosti snadným způsobem uživatelům honiteb nahlásit nálezy úhynů, pytláckých pastí, srážky automobilů se zvěří či jiné závady.

V systému by také měla být dostupná mapa jednotlivých honiteb včetně přesného zakreslení hranic.²⁴⁶ V současné době jedinou volně přístupnou mapovou aplikaci honiteb provozuje Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem. Bohužel hranice v ní značené nejsou přesnými, tedy ani právně závaznými údaji.²⁴⁷ Přesnější zákresy a sestavy dalších podstatných údajů pro konkrétní honitby (například seznamy honebních pozemků spolu s jejich vlastníky) je dnes možné obdržet obvykle jen v analogové formě od příslušného orgánu státní správy myslivosti. Případně objednat elektronickou verzi u soukromých subjektů, což ovšem s ohledem na nutnost zanást veškeré údaje do aplikace ručně představuje finančně poměrně nákladnou službu.²⁴⁸

Nejzásadnější změnou bude pravděpodobně opuštění každoročního sčítání zvěře, jehož hlavní úskalí vedoucí ke značně nepřesným a neprokazatelným výsledkům byla popsána již dříve v této práci. Nově bude myslivecké hospodaření řízeno faktickým stavem prostředí v jednotlivých honitbách. Zrušení normovaných hodnot má v podstatě za cíl dosažení takové druhové skladby a stavů zvěře, že předmětné území nebude vystavováno nadměrným škodám. Zpracování plánu samotného, obecně i koncepce hospodaření v jednotlivých honitbách, přechází zpět k držitelům, potažmo uživatelům honiteb, jakožto subjektům nejlépe znalým aktuálního dění v místě. Na orgánu státní správy zůstává kontrola faktického plnění včetně dodržování plánu.²⁴⁹

²⁴⁵ Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Platné znění novelizovaných částí zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti*, § 38.

²⁴⁶ Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Důvodová zpráva, Zvláštní část, K bodu 14.*

²⁴⁷ UHUL. Mapová aplikace HONITBY ČR. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem [online]. Copyright © 2020. [cit. 27.11.2020]. Dostupné z: <http://www.uhul.cz/mapy-a-data/362-portal-myslivosti/data-o-myslivosti/724-honitby-cr>.

²⁴⁸ Např. Myslivecký portál. *Myslivecký portál* [online]. Copyright © 2000 [cit. 20.12.2020]. Dostupné z: <http://www.mysliveckyportal.cz/cs/jak-na-honitby/>.

²⁴⁹ Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Platné znění novelizovaných částí zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti*, § 36 a *Důvodová zpráva, Zvláštní část, K bodu 18.*

Osobně považuji takovou změnu za poměrně odvážný krok. Jak známo, papír snese vše. S ohledem na již několikrát zmíněnou poddimenzovanost státní správy myslivosti nejsem přesvědčena o možnostech dostatečné supervize nad mnohdy odlišnou realitou, i když úřadům zároveň objektivně ubyde velmi rozsáhlá agenda spojená s rozhodováním o plánech mysliveckého hospodaření. Krom toho v některých honitbách je držitel s uživatelem honitby totožný. Jinými slovy, pokud nebude příslušnému orgánu hlásit škody (vzhledem ke skutečnosti, že by je vlastně uplatňoval sám proti sobě), může mít v honitbě díky zrušení normování jakkoli vysoké stavy. Volně žijící zvěř však, jak již bylo také dříve vysvětleno, nerespektuje hranice uměle vytvořených honiteb. Potencionálně přemnožené druhy z jedné lokality mohou následně působit nemalé škody i v širokém okolí, tedy v sousedních honitbách, jejichž uživatelé s tím jen pramálo zmohou.²⁵⁰ Nebudou-li pak škody působené v přezvěřené honitbě hlášeny, nevyužije orgán správy myslivosti dost dobře ani jeden z posledních nástrojů, který si státní moc zachovala pro zásah do mysliveckého hospodaření. Tím je již dříve popsané uložení snížení stavů či úplná eliminace chovu daného druhu.²⁵¹

Kompletní zrušení čeká současnou mysliveckou statistiku i papírové výkaznictví. Všechny potřebné údaje budou sbírány v zásadě on-line pomocí elektronického systému. Ostatně zůstává otázkou, co přesně se s pravidelně odevzdávanými hlášeními a výkazy doposud dělo. V minulosti bylo běžné, že při potřebě zpětně dohledat například pro jiné správní řízení některé statistické údaje, orgán příslušný k vedení daných statistik namísto nahlédnutí do svých vlastních záznamů, posílal opětovně dotazy mysliveckým hospodářům a uživatelům honiteb.²⁵² Na druhou stranu, revoluční elektronizace celého dosavadního informačně-evidenčního systému trpí dvěma poměrně zásadními nedostatky. Zaprvé nijak nereflektuje průměrný věk českých myslivců. Značná část z nich prostě a jednoduše nedisponuje dostatečnou schopností ovládat moderní elektronická zařízení, pomocí kterých by mohli dejme tomu nahrávat fotodokumentaci ulovené či nalezené zvěře do jakési – pro ně zcela abstraktní – aplikace. Jsem přesvědčena, že mnozí raději myslivost opustí zcela, než by na sebe vzali nové povinnosti, učili se například pracovat s chytrými telefony nebo jakýmkoli mobilním softwarem. Druhou, mnohem podstatnější vadou je absence přechodných ustanovení, která by se vypořádala s přerodem z analogové na digitální formu. Jinak řečeno, navrhovaná úprava zatím pravděpodobně počítá toliko s elektronickou evidencí rozhodnutí vydaných až po účinnosti této

²⁵⁰ Telefonický rozhovor s Mgr. Petrem Dvořákem, vedoucím oddělení státní správy lesů myslivosti a rybářství Ministerstva zemědělství, ze dne 28.11.2020.

²⁵¹ Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Platné znění novelizovaných částí zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti*, § 39.

²⁵² Např. správní spis Městského úřadu Čáslav, Odbor životního prostředí, č.j. MěÚ/22627/19/ŽD.

novely, aniž by jakkoli řešila nakládání s dosavadními dokumenty. Zda dojde k jejich postupnému převedení, nebo prostě v novém informačním systému nebudou. Tím by ale celá aplikace do značné míry přišla o svůj základní smysl.²⁵³

Druhou nejzásadnější změnou, kterou novela nabízí, budou nová pravidla samotného lovu. Pokud jde o povinnost uživatele honitby při výkonu práva myslivosti jen využívat lovecká plemena psů a nikoli i přímo vlastnit, jako tomu bylo doposud, jedná se spíše o zlegalizování již tak běžné praxe.²⁵⁴ Obvykle totiž lovecký pes patří například některému z členů tamního mysliveckého spolku nebo dokonce úplně jiné osobě, nikoli přímo uživateli honitby, kterým je častokrát právnická osoba. Snaha uvolnit některé doposud zakázané způsoby jak singulárních, tak společných lovů dobře ukazuje skutečný zájem na co nejefektivnějším snižování škod a tím pádem také stavů především spárkaté zvěře. K tomu budou předně sloužit noktovizory, tedy takzvaná noční vidění. S tím souvisí rozšíření možnosti krom dosavadních prasat divokých (*Sus scrofa*) a lišek obecných (*Vulpes vulpes*) nově lovit také další druhy zvěře i po západu slunce či v rámci společných lovů, tedy honů. Dále dojde ke zrušení zákazu lovu kolem slanisek v době nouze, protože sůl je z výživového hlediska vhodné předkládat celoročně, nikoli jen v zimních měsících. Teoreticky najde využití i jako vnadidlo. Naprosto zásadní krok spatřuji v uvolnění lovu při probíhající sklizni, kdy především u černé zvěře jde o jednu z vůbec nejefektivnějších metod. Poměrně razantní zmenšení se dotkne ochranného pásma kolem hranic honitby, ve kterém není možné lovit, umisťovat myslivecká zařízení ani přikrmovat. Ze současných celkem 400 metrů (200 metrů po každé straně hranice) zůstane polovina, přičemž uživatelé sousedních honiteb mohou dokonce uzavřít dohodu o ještě menších vzdálenostech. Opatření opět sleduje lepší možnosti při zmírňování případných škod a zefektivnění lovu v hraničním pásu.²⁵⁵

V otázce uplatňování samotných náhrad za škody způsobené zvěří dozná úprava výrazné změny, která se myslivcům především ve vztahu k zemědělství rozhodně líbit nebude. Původní lhůta pro uplatnění nároků trojnásobně vzroste z dnešních 20 na 60 dnů.²⁵⁶ V současnosti totiž bylo nutné škody na zemědělských plodinách hlásit průběžně, vždy právě

²⁵³ Telefonický rozhovor s Mgr. Petrem Dvořákem, vedoucím oddělení státní správy lesů myslivosti a rybářství Ministerstva zemědělství, ze dne 28.11.2020.

²⁵⁴ Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Platné znění novelizovaných částí zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti*, § 44.

²⁵⁵ Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Platné znění novelizovaných částí zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti*, § 45 a *Důvodová zpráva*, Zvláštní část, K bodu 23, K bodu 24, K bodu 26, K bodu 27, K bodu 28, K bodu 29, K bodu 30 a K bodu 31.

²⁵⁶ Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Platné znění novelizovaných částí zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti*, § 55, odst. 1.

nejpozději do dvaceti dnů od jejich vzniku, přestože k přesnému vyčíslení skutečné výše mohlo dojít později, například na základě výsledku sklizně. Zemědělci ovšem tuto poměrně krátkou lhůtu často neuhlídali a škody pravidelně hlásili až těsně před sklizní, případně po ní. Výpovědi svědků či záznamy z fotopastí však obvykle prokázaly, že k poškození polních porostů zvěří došlo podstatně dříve. Z důvodu nedodržení zákonné lhůty pro uplatnění, nemuselo být ze strany uživatelů honiteb nic hrazeno. Tato změna tak výrazně posiluje postavení poškozeného a snižuje případné nároky na zemědělské subjekty co do četnosti kontrol jimi obhospodařovaných polností.²⁵⁷ Zároveň novelizované ustanovení § 55 přichází v odstavci druhém s povinností poškozeného nejdéle 7 dní před sklizní obeznámit uživatele honitby o vzniklých škodách na polních porostech. Nestane-li se tak, nárok na náhradu bez dalšího zaniká. Díky včasnému ohlášení má mít povinný k náhradě dostatek času místo navštívit, ověřit skutečný stav, případně škody zdokumentovat.²⁵⁸ Řádně uplatněné škody musí uživatel honitby následně ve stanovené lhůtě zapsat do Informačního systému evidence myslivosti.²⁵⁹

V elektronické evidenci budou vedeny i údaje o ulovené či nalezené zvěři, které měly doposud podobu papírových výkazů.²⁶⁰ Jedná se v podstatě o kompromis mezi aktuálním, téměř neprůkazným systémem, a předešlou novelou zamýšleným postupem odevzdávání tzv. markantů²⁶¹ (charakteristických znaků – konkrétních částí těl ulovených zvířat). Ten by byl v praxi vysoce organizačně i ekonomicky náročný, především s ohledem na nutnost následné odborné likvidace státní správou shromažďovaného biologického materiálu, potažmo odpadu. U zamýšlené elektronické evidence, která má mít pro uživatele podobu mobilní aplikace, tato zátěž samozřejmě odpadne. Zanesené údaje by měly být poměrně aktuální, od doby lovu či nálezu s maximálním odstupem do 48 hodin. Nahrávání požadovaných informací bude umožněno všem osobám k tomu oprávněným uživatelem honitby, přičemž ale zároveň platí poměrně přísná absolutní objektivní odpovědnost samotného uživatele za veškeré vložené údaje.²⁶²

²⁵⁷ Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Důvodová zpráva, Zvláštní část, K bodům 40, 41 a 42.*

²⁵⁸ *Ibid.*

²⁵⁹ Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Platné znění novelizovaných částí zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 55a.*

²⁶⁰ Srov. Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Platné znění novelizovaných částí zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 49 vs. vyhláška č. 244/2002 Sb., vyhláška Ministerstva zemědělství, kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, Část pátá – Způsob kontroly ulovené zvěře.*

²⁶¹ Zákon č. 314/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů, Část třetí – Změna zákona o myslivosti (čl. 4-5), Čl. IV, bod 4.

²⁶² Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Důvodová zpráva, Zvláštní část, K bodům 37, 38 a 39.*

Přestože další podrobnosti stanoví až příslušná vyhláška, již nyní myslím nelze s jistotou říci, že ani díky poměrně podrobné fotodokumentaci nebude nijak zvlášť obtížné vykázat jeden ulovený či uhynulý kus vícekrát. Stačí jiné místo, světlo, úhel nebo fotoaparát a rázem bude zdokumentovaný kus vypadat úplně jinak. Přestože v dnešní době má mobilní telefon se zabudovaným fotoaparátem téměř každý, zdaleka ne všichni disponují tak pokročilým zařízením či technickými schopnostmi, aby bylo možné například za zhoršených světelných podmínek pořídit fotografie v dostatečném rozlišení. V případě kontroly a zjištění nevyhovujícího stavu jde ale stejně, navzdory objektivní nemožnosti ovlivnit shora popsané, veškerá odpovědnost jen za uživatelem honitby.

I když je na připravené novele vidět snaha o celkovou modernizaci myslivosti, zrušení některých zastaralých, dávno nevyhovujících institutů a teoretické zjednodušení celé státní správy pomocí elektronizace, stále postrádám tolik potřebné stanovení jasného konceptu. Chybí vůle znovu uchopit myslivost nejen jako poměrně samostatnou, minoritní lidskou činnost v přírodě, ale naopak spíše jako nástroj a jeden z prostředků k řízení celého úseku péče o životního prostředí, v němž je zvěř jedním z indikátorů jeho kvality. Namísto jakéhosi uceleného managementu, respektujícího zároveň potřeby a specifika jednotlivých lokalit, stát v tomto ohledu ještě více upouští od svých pravomocí, tím i povinností, vedoucích k zachování přírodního bohatství. Přenechání valné části rozhodování o druhové rozmanitosti, do jisté míry také početních stavech, může v některých honitbách vést k fatálním následkům. Zvláště podlehe-li tamní hospodaření tlaku lovecké trofejové turistiky či ziskuchtivosti. Odpovědnost, ruku v ruce s dalšími povinnostmi, je přehazována na bedra uživatelů honiteb, potažmo řadových myslivců, kteří se celkem oprávněně mohou cítit pod nepřiměřeně vysokým tlakem.

Myslivost již dávno zdaleka neznamena kratochvíli, ani koníček, jako spíše veřejnou službu a další specifickou formu *dobrovolného* zaměstnání, postrádajícího adekvátní ohodnocení. Dřívější péči o zvěř i krajinu vyvažovalo téměř výsostné právo lovit. Ulovené kusy byly cenné díky získanému masu, kožešinám nebo trofejím. Přinášely tak poměrně dobrou kompenzaci za vynaloženou celoroční práci, finance a čas. Dnes tomu tak již není. Myslivost je značně ekonomicky i časově náročná činnost, kterou zároveň není z pohledu státu snadné nijak nahradit. Stát by měl myslivce spíše podporovat a motivovat – jak finančně, tak fakticky – nebo přinejmenším alespoň zlepšit jejich vnímání u široké veřejnosti. Stejně žádoucí ovšem je, aby početní myslivci o své postavení více bojovali a se státní správou navázali spíše partnersky loajální, než nepřátelsky bojovný vztah.

3.3. Znovu a jinak – zaoceánská inspirace

Známe podstatné momenty z historie, víme, jaká je současná situace včetně nejpálčivějších problémů, dokonce můžeme na základě navrhovaných novel celkem dobře odhadnout budoucí vývoj pro příštích několik let. Nadešel ovšem čas opustit konvenční úvahy a zkusit navrhnout docela jiné, netradiční, na našem území poměrně revoluční pojetí české myslivosti, které by ale mohlo, po překonání prvotního odporu k jakýmkoli změnám, celkem obstojně fungovat. Následně popsany systém není jen abstraktní úvahou, ale vychází ze způsobů loveckého hospodaření v americkém státě Florida, kde se těší poměrně dobrým výsledkům.

Ve Spojených státech amerických obecně platí, že právo lovu patří v podstatě primárně státu, nikoli přímo samotným vlastníkům půdy. Stejně tak úprava lovu i rybolovu je v diki jednotlivých států. Odlišné postavení má migrující zvěř, například kachny a husy, která spadá pod federální legislativu. Stejně tak druhy vysoce ohrožené, u kterých může federální vláda dokonce úplně vyloučit lov navzdory úpravě v jednotlivých státech.²⁶³ Na Floridě je hlavní normou *Wildlife Code of State of Florida*.²⁶⁴ Správce veškerého dění souvisejícího s lovem, sladkovodním i námořním rybařením a ochranou divoké zvěře představuje *Florida Fish and Wildlife Conservation Commission* (dále jen FWC) s pěti regionálními kanceláři. Jde o agenturu floridské vlády, která má oprávnění nejen vydávat regulace či pravidla upravující lov, rybaření a ochranu životního prostředí, ale také od roku 2012 ve spolupráci s dalšími orgány, například z oblasti zemědělství nebo lesnictví, přímo vynucovat jejich dodržování.²⁶⁵ Celý stát je rozdělen na čtyři hlavní lovecké zóny, ve kterých se především kvůli geografickým odlišnostem liší doby lovu jednotlivých druhů. Obecně řečeno – na jihu začínají jednotlivé lovecké sezóny dříve, než na severu země.²⁶⁶ V rámci těchto zón pak fungují samostatné honitby, z nichž některé jsou veřejné (respektive státní), jiné privátní.

Ve veřejných honitbách vykonává hlavní dozor státní úředník, tzv. *wildlife officer*. Ten má na starost nejen kontrolu lovců při vstupu do honitby, ale následně i případných úlovků, správu celé svěřené oblasti, včetně dodržování všech nastolených pravidel. V soukromých honitbách jsou pak lovci samozřejmě také povinni dodržovat lovecké zákony a doby lovu

²⁶³ E-mailová korespondence z prosince 2020 s Davidem Haydonem, floridským rezidentem a dlouholetým lovcem na mezinárodní úrovni.

²⁶⁴ Florida Department of State. 68 FL ADC 68A-1.001 to 1.004. Florida Administrative Code & Florida Administrative Register [online]. [cit. 7.1.2020]. Dostupné z: <https://www.flrules.org/gateway/division.asp?orgNo=68A>.

²⁶⁵ FWC. Law Enforcement. *Florida Fish and Wildlife Conservation Commission | FWC* [online]. [cit. 7.1.2020]. Dostupné z: <https://myfwc.com/about/inside-fwc/le/>.

²⁶⁶ FWC's Division of Hunting and Game Management, Public Awareness Section. *Hunting Regulations, Florida 2020-2021*. Williamstown: 2020, J.F. Griffin Publishing LLC. ISBN: neuvědeno. str. 19-25.

jednotlivých druhů zvěře, přičemž *wildlife officers* disponují oprávněním kdykoli vstoupit na soukromou půdu za účelem kontroly dodržování těchto norem. Nad to mohou být v soukromých honitbách přímo vlastníkem či partnerskou dohodou stanovena pro lov další specifická pravidla, která ale samozřejmě nesmějí nijak odporovat státnímu, ani federálnímu zákonodárství.²⁶⁷ Rozdělení na soukromé a státní honitby reflektují i některé jiné oblasti, především co se zakázaných způsobů nebo doby lovu konkrétních druhů v jednotlivých státech týče. Podíváme-li se zpátky na Floridu, zjistíme, že obecná každodenní doba pro lov začíná, podobně jako u nás, půl hodiny před východem slunce a končí půl hodiny po jeho západu.²⁶⁸ Výjimkou je například lov divokých prasat, který může v soukromých honitbách probíhat prakticky nepřetržitě, využití nočního vidění nevyjímaje. Stejně tak oproti státním neplatí pro privátní honitby věkové a váhové limity lovených kusů, ani jinak omezená lovecká sezóna prasat.²⁶⁹

Pokud jde o samotné lovce, je zajímavá absence minimální věkové hranice, kdy z tohoto hlediska může lovit v podstatě každý. Platí, že osoby mladší šestnácti let musí být pod nepřetržitým dohledem rodiče či jiné dospělé osoby, disponující za tím účelem svolením zákonného zástupce dítěte.²⁷⁰ Jedná se dle mého názoru o skvělý způsob, jak by bylo možné k lovu – v našich končinách i myslivosti obecně – přilákat více mladých lidí. V České republice je totiž pro většinu zájemců možné s myslivostí včetně lovení oficiálně začít až v osmnácti letech. Respektive za určitých specifických podmínek již v šestnácti, kdy právě na tento věk je navázána možnost vydání loveckého lístku.²⁷¹ Pro studenty středních škol a učilišť, vyučujících myslivost, zároveň dřívější získání zbrojního průkazu příslušné skupiny C.²⁷² Za účelem podpory zájmu o přírodu, včetně například lovení, rybaření či lukostřelby, u floridských dětí, mládeže a rodin dokonce vznikla před asi deseti lety úspěšná celostátní iniciativa *Florida Youth Conservation Centers Network*. Ta propojuje rozličné soukromé i státní organizace, parky, kluby, centra a další, s cílem šířit osvětu v oblasti ochrany tamního životního prostředí.²⁷³ O popularitě lovu napříč generacemi nejen na Floridě dále svědčí i fakt, že největší americké

²⁶⁷ E-mailová korespondence z prosince 2020 s Davidem Haydonem, floridským rezidentem a dlouholetým lovcem na mezinárodní úrovni.

²⁶⁸ FWC's Division of Hunting and Game Management, Public Awareness Section. *Hunting Regulations, Florida 2020-2021*. Williamstown: 2020, J.F. Griffin Publishing LLC. ISBN: neuvedeno. str. 15-17.

²⁶⁹ E-mailová korespondence z prosince 2020 s Davidem Haydonem, floridským rezidentem a dlouholetým lovcem na mezinárodní úrovni.

²⁷⁰ FWC's Division of Hunting and Game Management, Public Awareness Section. *Hunting Regulations, Florida 2020-2021*. Williamstown: 2020, J.F. Griffin Publishing LLC. ISBN: neuvedeno. str. 14..

²⁷¹ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 47, odst. 3, písm. a).

²⁷² Zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, § 16, odst. 2, písm. c), § 19, odst. 2, 4.

²⁷³ FYCCN!. About Us. *Florida Youth Conservation Centers Network* [online]. [cit. 8.1.2020]. Dostupné z: [https://fyccn.org/About Us](https://fyccn.org/About%20Us).

zbrojařské společnosti vyrábějí speciálně upravené lovecké zbraně. Konstrukce menších rozměrů s výrazným odlehčením je uzpůsobena tak, aby vyhovovala i drobnějším postavám dětí, mladistvých nebo žen.²⁷⁴

K lovu na Floridě je zapotřebí disponovat loveckou licencí (*Hunting Licence*), povolením (*Hunting Permit*) a bezpečnostní kartou lovce (*Hunter Safety Card*), která se získává jako první. Bezpečnostní kartu obdrží zájemci na základě absolvování loveckého bezpečnostního kurzu (*Hunter Safety Course*), povinného pro všechny osoby narozené po 1. červnu 1975, zároveň starší šestnácti let, chtějí-li lovit samy nebo jen s loveckým průvodcem, tedy bez dozoru mentora staršího jednadvaceti let.²⁷⁵ Lovecká licence se dá snadno zakoupit on-line, telefonicky i osobně, což představuje značný uživatelský komfort a skvěle reflektuje možnosti moderní doby. Z povinnosti vlastnit licenci existuje celá řada výjimek, například pro již zmiňované osoby mladší šestnácti let. Dále rezidenty lovící toliko na vlastních pozemcích, lovce starší šedesáti pěti let či zdravotně postižené, případně floridské rezidenty pracující v amerických ozbrojených službách se služebním umístěním mimo Floridu, jsou-li doma na dovolené nepřesahující třicet dnů. Roční cena licence není nijak zvlášť vysoká (zhruba do 150 USD), ale různí se dle kategorií. K licenci tentokrát již každý lovec potřebuje speciální zpoplatněné lovecké povolení, dělené převážně podle jednotlivých druhů lovené zvěře – např. *Deer Permit*, *Turkey Permit*, *Migratory Bird Permit*, *Federal Duck Stamp* a další.²⁷⁶

Velmi podobné uspořádání, založené na různě zpoplatněných povoleních a licencích, funguje v podstatě napříč celými Spojenými státy. To platí i pro lov vzácnějších druhů s nižší hustotou zastoupení. Povolení k lovu takových zvířat lze získat ve státních loteriích, kde rozhoduje prostá náhoda. Lovce se do slosování přihlásí po uhrazení malého poplatku. Je-li vylosován, může si následně zakoupit nepřevoditelné lovecké povolení a předmětné zvíře legálně ulovit. Konkrétním příkladem z Floridy je každoroční loterie s přibližně dvěma sty povolenkami k odstřelu jelena Sambara indického (*Rusa unicolor*), žijícího na malém ostrově St. Vincent v Mexickém zálivu. V jiných státech, převážně východně od řeky Misissipi, pro

²⁷⁴ Alespoň jeden tzv. dámský/dětský nebo jakkoliv jinak nazvaný odlehčený model lovecké zbraně nabízí na americkém trhu snad každá významnější zbrojařská společnost a to již dlouhou řadu let. Příkladem za všechny je Browning X-Bolt Micro Midas (<https://www.browning.com/products/firearms/rifles/x-bolt/current-production/x-bolt-micro-midas.html>) nebo Savage AXIS XP COMPACT MUDDY GIRL (https://www.savagearms.com/content?p=firearms&a=product_summary&s=57271). Podobně rychle se přizpůsobilo i lovecké oddělení tamního oděvního průmyslu.

²⁷⁵ FWC's Division of Hunting and Game Management, Public Awareness Section. *Hunting Regulations, Florida 2020-2021*. Williamstown: 2020, J.F. Griffin Publishing LLC. ISBN: nevedeno. str. 14..

²⁷⁶ FWC's Division of Hunting and Game Management, Public Awareness Section. *Hunting Regulations, Florida 2020-2021*. Williamstown: 2020, J.F. Griffin Publishing LLC. ISBN: nevedeno. str. 12-13.

změnu losují povolenky na jeleny Wapiti (*Cervus canadensis*). Tato početní omezení loterijních povolenek nezahrnují lovy v soukromých odchovech, které jsou obdobou našich obor.²⁷⁷

Financování péče o volnou krajinu a divokou zvěř, probíhá v zásadě na dvou úrovních – státní a federální. Státní fondy tvoří především finance získané prodejem licencí, štítků i povolení, přičemž podrobnosti stanoví tzv. doložka *Robertson's 29 words*. Ta zabraňuje státům v odklonu takto vybraných prostředků na sponzorování čehokoli, co nikterak nesouvisí se správou rybolovu nebo lovu. Federální finance pochází převážně z 10 až 11% federálních spotřebních daní za veškeré prodané zbraně a střelivo. Daně jsou shromažďovány přímo zbrojařskými společnostmi. Federální vláda je následně distribuuje jednotlivým státům, financujícím z nich potřebné výdaje na péči a obnovu stanovišť zvěře, výzkum nevyjímaje. Od roku 1970 také bezpečnost a vzdělávání lovců. Děje se tak na základě zákona *The Federal Aid in Wildlife Restoration Act*, známého spíše pod jménem svého sponzora jako *Pittman–Robertson Act*, přijatého v roce 1937.²⁷⁸ Od svého schválení tento systém zajistil americké přírodě více jak 12,5 miliardy amerických dolarů.²⁷⁹

Na federální úrovni jsou dále vybírány poplatky od všech lovců vodního ptactva, tzv. *Duck stamp*. Design známky bývá předmětem každoroční soutěže, přičemž jde o poměrně oblíbený sběratelský předmět. Zdanění zbrojního průmyslu a poplatkový lov tak v podstatě tvoří největší část veškerých prostředků k ochraně volně žijících živočichů a jejich přirozeného prostředí. Pravděpodobně žádný systém ale není dokonalý. I Florida se potýká s jistými závažnějšími problémy, především rostoucím množstvím některých nepůvodních plazů. Zároveň však – na rozdíl od České republiky – lze bez problému získat licenci k odlovu zavlčených zvířat. V soukromých honitbách dokonce není třeba ani té.²⁸⁰ Domnívám se, nejen na základě osobní zkušenosti, že obecně vzato jde o skvěle fungující uspořádání, kdy některé základní principy organizace péče o zvěř a její přirozený biotop na Floridě by bylo možné velmi dobře aplikovat také v našich končinách.

Hlavním principem, od kterého bude následně odvíjeno celé nové uspořádání české myslivosti, počítá s opuštěním současného modelu, kdy stát svou ústavní povinnost k ochraně

²⁷⁷ E-mailová korespondence z prosince 2020 s Davidem Haydonem, floridským rezidentem a dlouholetým lovcem na mezinárodní úrovni.

²⁷⁸ Hunter-ed.com. Pittman–Robertson Act. *State-Approved Hunter Safety Courses* [online]. Copyright © 2004 [cit. 08.01.2021]. Dostupné z: https://www.hunter-ed.com/pennsylvania/studyGuide/Pittman–Robertson-Act/20103901_88385/.

²⁷⁹ FWC's Division of Hunting and Game Management, Public Awareness Section. *Hunting Regulations, Florida 2020-2021*. Williamstown: 2020, J.F. Griffin Publishing LLC. ISBN: neuvedeno. str. 7.

²⁸⁰ E-mailová korespondence z prosince 2020 s Davidem Haydonem, floridským rezidentem a dlouholetým lovcem na mezinárodní úrovni.

přírodního bohatství²⁸¹ v podstatě delegoval na volnočasové, nikým neplacené myslivce. Stát se právoplatným myslivcem sice vyžaduje teoreticky poměrně náročnou, minimálně roční přípravu a zkoušky, ale i tak je myslivost stále provozována do jisté míry laiky, tedy osobami, které v této oblasti neabsolvovaly žádné středoškolské či univerzitní vzdělání. Kvůli množství povinností, související odpovědnosti a s ohledem na připravovanou novelu i rozhodovacích a plánovacích pravomocí, považují takové *řízení* myslivosti za poněkud nešťastné. Můj názor do jisté míry potvrzuje řada shora popsaných problémů, s nimiž se dnes na poli myslivosti a ochrany životního prostředí bez větších úspěchů potýkáme. Hlavní plánování, financování, kontrola, faktický provoz péče o zvěř a její přirozené prostředí by měly probíhat na vysoce profesionální úrovni.

Na nejnižším stupni státní správy v ideálním případě nahradí současné úředníky obcí s rozšířenou působností, kteří spravují krom myslivosti často i jiné, nesouvisející obory, profesionálové. Podstatou je specializace zaměřená na daný obor, podobně jako u floridských *wildlife officers*. Na starost by měli komplexní provoz určitého menšího počtu honiteb, například v závislosti na jejich celkové rozloze. Tito profesionální, státem placení *státní správci honiteb* by nezajišťovali pouze administrativu, ale za pomoci dodávek a služeb či sezóně najatých pomocných sil také faktické fungování spravovaných lokalit. Současně může takový správce vést místní aktiv dobrovolných spolupracovníků. V podstatě synonymum k dnešním mysliveckým spolkům, jehož členové mohou pomáhat s péčí o krajinu, případně myslivecká zařízení. Práce správců honiteb by probíhala tedy i v terénu, což zaručí aktuální, nikým nezprostředkovanou, reálnou představu o místní problematice. Není třeba hned zavádět úplně nový správní úřad. Spíše zajistit skutečně funkční, jasně definované personální obsazení míst v rámci úzce specializovaných odborů či samostatných oddělení pro správu toliko myslivosti na obcích s rozšířenou působností. Z nově pojaté myslivosti se tak skutečně stane volnočasová aktivita, nesuplující povinnosti státní správy. Pro někoho pak bude představovat pouze finančně adekvátně náročný trofejový lov, pro jiného naopak dobrovolnou realizaci v ochraně životního prostředí.

Pokud jde o samotné honitby, došlo by k úplnému překreslení současné mapy s tím, že jediným skutečným hlediskem zůstane opravdu jen zájem na řádném chovu zvěře. Podstatným faktorem se stane krom celkového tvaru hranic hlavně přístup k vodě, dostatek krytu a pestrá potravní nabídka. Tím pádem by bylo možné z celého procesu naprosto vyloučit vlastníky a

²⁸¹ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, článek 7.

stejně jako na Floridě odvozovat právo lovu i management divoké zvěře primárně od státu, nikoli od vlastnictví půdy.

Takové uspořádání není neobvyklé ani v Evropě. Pro srovnání uvedu například francouzský systém, nastíněný v článku JUDr. Radima Kostíka: „*Ústavní soud ve svém rozhodnutí ze dne 13. 12. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/2003, obsahujícím obšírné pojednání o výkonu práva myslivosti podle zákona č. 449/2001 Sb., odmítl srovnání s věcí Chassagnou a další proti Francii. Mimo jiné proto, že povaha práva myslivosti ve Francii, založená na povinném vkladu pozemků do příslušného francouzského honebního sdružení, se svojí podstatou liší od koncepce české právní úpravy. Lucemburský zákon z roku 1925, stanovící systém povinného členství, se od českého zákona o myslivosti také odlišuje. Oba přístupy však mají společné to, že rozhodnutí o tom, zda pozemek bude honebním, či nikoli, je zcela mimo vůli vlastníka pozemku, byť by byl zapřísáhlým odpůrcem lovu. Česká právní úprava v tomto směru připouští, aby orgán státní správy myslivosti prohlásil pozemek za nehonební, pokud je to v zájmu vlastníka. Pouze v případě, pokud pomine důvod, pro který byl pozemek prohlášen za nehonební, prohlásí orgán státní správy myslivosti se souhlasem vlastníka pozemku tento pozemek za honební.*“²⁸² Citovaný autor se ovšem na rozdíl ode mne přimlouvá za posílení vlastnických práv. Podle mého názoru právě opomíjení faktu, že vlastnictví zavazuje, je důvodem pro to, aby výkon práva myslivosti byl od vlastnictví oddělen. Bude však obtížné tuto myšlenku do budoucna prosadit.

Současně se naskytuje možnost upustit od minimální výměry honiteb, neboť v případě vyhovujícího krajinného uspořádání v konkrétním místě, není důvod dosahovat současných pěti set hektarů. Teoreticky postačí i výrazně méně. Naopak v jiných místech budou s ohledem na krajinný ráz a místní specifika vznikat lokality s násobně větší rozlohou. Co se samotných vlastníků pozemků, potažmo nájemců a pachtýřů týče, mohli by maximálně požadovat náhrady škod způsobených zvěří na zemědělských či lesních porostech. Nepůjde však o současný model absolutní odpovědnosti, ale nárok podmíní vhodné hospodaření. Tedy užití preventivních opatření, mezi než se krom současných poměrně málo účinných elektronických plašičů a pachových ohradníků, zařadí především odpovědně připravený osevní plán v případě zemědělského hospodaření a vhodně zvolená skladba dřevin, pokud jde o lesnictví.

Takto vzniklé honitby by mohly být využívány v podstatě dvěma možnými způsoby. V prvním případě správce na každý rok stanoví plán lovu a podle něho vydá příslušný počet

²⁸² KOSTÍK, Radim. Členství v honebním společenstvu. *Právní fórum (Wolters Kluwer)*. Praha: Wolters Kluwer, 2009. 6 (1). ISSN: 1214-7966. str. 28. (citováno z ASPI).

povolenek za stanovenou cenu. O tyto povolenky se zájemci přihlásí například formou aplikace, která – v případě zájmu převyšujícího nabídku – bude fungovat jako shora nastíněná americká lovecká loterie. Náhoda vybere ty, kteří v daný rok a na daném místě mohou po uhrazení předem stanovené ceny lovit zvěř. Pro případ některých vzácnějších druhů nebo významné trofeje, proběhne prodej konkrétních povolenek formou veřejné aukce. Takto vydražený lov by probíhal vždy jen s kvalifikovaným doprovodem a samozřejmě i vícenáklady za tuto nezbytnou službu uhradí vydražitel sám. Naopak u druhů méně atraktivních, případně přemnožených, zůstane cena symbolická nebo povolenky k jejich lovu rozdá správce místním dobrovolníkům, kteří mu pomáhají v péči o honitbu. V případě akutní potřeby z jakýchkoli důvodů výrazně srazit stavy některého druhu, najme správce profesionální lovců, pokud potřebný odlov nezvládne pokrýt sám. Současně by došlo k ještě většímu rozvolnění některých doposud zakázaných způsobů lovu. Klidně do takové míry, že zákazu budou podléhat toliko způsoby, u kterých je zatím poměrně velká pravděpodobnost chybného zásahu a dlouhého bolestivého zhasínání loveného kusu. To se u nás v současné době týká předně luků či kuší.

Druhá navrhovaná varianta počítá s vydražením celé honitby na jeden myslivecký rok²⁸³ včetně správcem sestaveného závazného plánu odlovu, jež se současně stane hlavním ukazatelem pro určení vyvolávací ceny. Jenou z podmínek získání nájmu v honitbě bude též složení přiměřeně vysoké kauce. Na dodržování všech povinností a správného provozu dohlédne státní správce, mající možnost – v případě jakéhokoli porušení povinností za strany nájemce – nájem okamžitě ukončit s tím, že kauce samozřejmě propadá. Takto zdiskreditovaný nájemce bude po několik následujících let vyloučen z možnosti vydražit nájem v jakékoli další honitbě v rámci republiky. Ve vydražené honitbě mohou spolu s vydražitelem působit i jiní lovci, nikoliv však na komerční bázi. V případě méně zajímavých lokalit, které se nepodaří tímto způsobem vydražit jako celek, může opět docházet jen k prodeji jednotlivých povolenek a celkově obdobnému postupu, jako v předchozí variantě.

Výjimku z popsaného uspořádání a vlastně jedinou možnost pro soukromé myslivecké hospodaření budou představovat obory, fungující v poněkud odlišném režimu. Veškerou organizaci a chod si v maximální možné míře určí sám vlastník. Po řízení o uznání samostatné obory poběží většina provozu jen na základě ohlašovací povinnosti s možností dohledu příslušného orgánu státní správy myslivosti, soustřeďujícího se téměř výlučně na vyhovující

²⁸³ Myslivecký hospodářský rok trvá od 1.4. do 31.3. následujícího kalendářního roku (vyhláška č. 553/2004 Sb. o podmínkách, vzoru a bližších pokynech vypracování plánu mysliveckého hospodaření v honitbě, § 1).

životní podmínky chovaných druhů. Zároveň není třeba tolik omezovat oborní chovy na státem aprobované druhy volně žijící zvěře, ale naopak snadnějším postupem umožnit dosáhnouti legálního chovu i jiných, klidně nepůvodních druhů zvířat. Jistě za podmínky, že především oborní plot objektivně dobře zajistí nemožnost jejich šíření do volné krajiny.

Peníze získané prodejem povolenek či pronájmem celých honiteb následně poslouží nejen k financování platů státních správců honiteb, ale samozřejmě i jako hlavní zdroj pro péči o přírodu a zvěř, včetně zakládání a udržování žádoucích krajinných prvků ve smyslu správného mysliveckého hospodaření. Protože se z myslivosti – v takovémto modernějším pojetí spíše lovu – rázem stane zájmová aktivita, nebude třeba klást na lovce tak vysoké nároky co do místy zbytečně podrobného, jindy naopak hrubě nedostatečného rozsahu zkoušky a jí předcházející roční praxe. Nepochybně musí být vhodně nastaveno přiměřeně náročné povinné školení včetně následného ověření znalostí volnočasových lovců, ovšem s tím, že probírané okruhy se místo mysliveckých tradic či plemen loveckých psů zaměří především na bezpečnost, poznávací znaky jednotlivých druhů zvěře, správnost technického provedení lovu a následného zpracování zvěřiny s důrazem na vyhovující hygienické návyky. Pro správce honiteb, profesionální lovce i další zájemce by současně existovala mnohem komplexnější průprava včetně náročnější a rozsáhlejší zkoušky získaných znalostí, tvořící variantu jinak příslušného vysokoškolské vzdělání. Pokud se současné spolkové myslivosti a její snahy o zachování tradic týče, není důvod ji jakkoli eliminovat. Zároveň takové znalosti a dovednosti ale nemusí být nutností pro moderní lovce, nebudou-li tito projevovat o podobné aktivity sami dobrovolně zájem.

Jsem si samozřejmě vědoma, že jde o nástin myšlenek, vyžadujících další důkladnou a podrobnou diskusi. Již nyní se nabízí celá řada zajímavých otázek. Budou správci honiteb při výkonu své pravomoci analogií dalšího ozbrojeného sboru? Kdo zkontroluje řádný výkon jejich činnosti? Jakým způsobem budou zjišťována místa a počty výskytu zvěře? Při dnešní podobě výkonu práva myslivosti individuální lovec zpravidla zvěř tzv. *obezná*, protože jít od revíru nahodile znamená obvykle neúspěch. Staré myslivecké pravidlo: „*Kdo chodí, vidí, kdo sedí, střílí.*“ nutně vyžaduje poměrně časté vycházky do honitby. Právě zde by mohli najít svůj úkol mladí adepti, *vyzbrojení* pouze dalekohledem nebo fotoaparátem. Cenným přispěním pro nabízející se konstruktivní diskusi se stane i položení dalších dobře mířených otázek, vyplývajících z rozdílných úhlů pohledu na danou problematiku. Nalezení odpovědí si vyžádá nepochybně delší čas, nicméně stav naší přírody důrazně žádá, aby se zas a znovu neodkládal začátek.

Shrnutí třetí kapitoly

Problémů má česká myslivost víc než dost. Všichni o nich dobře víme, dokonce čas od času některé zazní nahlas. Přesto se však nic neděje a já si kladu otázku proč. I když vlastně děje, ovšem koncepčně (avšak bohužel nikoli překvapivě) špatně.

V první řadě opět přichází jakási snaha o nápravu toliko formou dílčích změn, nikoli celé nové, logicky provázané úpravy. Znovu, podle hesla „peníze až na prvním místě“, řešíme předně škody působené zvěří, aniž se kdokoli hlouběji zamýšlí nad příčinou. Dle mého názoru totiž není například přemnožená spárkatá zvěř důvodem, ale naopak důsledkem dlouhodobě nevyhovujícího intenzivního hospodaření, což ostatně na druhé straně dokazuje rapidní úbytek polního ptactva. Exponenciální křivka rostoucí populace černé zvěře, v současné době zasažené nebezpečně podceňovaným africkým morem, a naopak rapidní úbytek zvěře drobné jsou bezpochyby jedny z posledních signálů, že v přírodě dochází k něčemu zásadně špatnému.

Pravděpodobně nikdy nedoženeme jedinečnou příležitost zavedení nové koncepční úpravy, jež se mělo odehrát na přelomu tisíciletí spolu se vznikem nového zákona o myslivosti. Ani to však není omluvou pro současné přehlížení alarmující situace, která zásadní změnu nutně potřebuje. Důležité je, že nemusíme za každou cenu vymýšlet novou úpravu metodou pokus-omyl. Docela postačí nahlédnout do příslušných regulí okolních států, kde už za nás tuto práci v minulosti odvedli a dnes se těší poměrně dobrým výsledkům, jako například zmíněná Florida. Chybí nám konkrétní koncepce, jak s myslivostí dál a hlavně vůle cokoli dělat jinak, než doposud.

Závěr

Téma práce, zabývající se myslivostí jakožto prostředkem ochrany životního prostředí, přináší dvě hlavní otázky. Na první z nich, zda může myslivost sloužit k environmentální ochraně, bych bez zaváhání odpověděla: „*Pochopitelně ano.*“

Teorie *antropocénu* poukazuje na stav dnešního světa, který je natolik ovlivněn lidskou činností, že žádná z jeho složek nemůže být ponechána samovývoji. Člověk zasahuje do přirozených biotopů jednotlivých živočišných druhů každodenně, přičemž nejvýraznější roli v tomto procesu hraje agrárnictví spolu s lesnictvím a v posledních letech také neúnosně rostoucí rekreační tlak. Myslivost by tak měla reprezentovat jakousi protiváhu k převážně ekonomickým zájmům na ochraně pěstovaných plodin, lesních porostů i turistice, a to v podobě péče o životní prostředí. To je definováno především obnovitelným přírodním bohatstvím, představovaným volně žijící zvěří a stavem jejího přirozeného biotopu. Místo toho ale sám zákonodárce myslivost celkem vágně definuje způsobem, který péči o ekosystém staví na roveň k zachování tradic či spolkaření. Přestože již před patnácti lety zdůraznil Ústavní soud ČR důležitost myslivosti jakožto celospolečensky přínosné aktivity, která ovšem čelí negativnímu, až nechápavému vnímání stran široké veřejnosti, nepodnikl nikdo za celou dobu žádné významnější kroky k nápravě tohoto nevlídného pohledu na české myslivce. Za lepší celospolečenské postavení desítek tisíc svých členů se v posledních letech bohužel nijak efektivně nezasazuje ani Českomoravská myslivecká jednota.

Proto bych u navazujícího dotazu, je-li i česká právní úprava myslivosti jedním z takových nástrojů ochrany tuzemského životního prostředí, s odpovědí pravděpodobně zaváhala: „*Možná, ale...*“ Podstatná je totiž konkrétní aplikační praxe, jak ostatně ukazují příklady aktivit ve Vinařích či projekty Petra Marady v Šardicích. Tamní uživatelé honiteb byli okolnostmi v podstatě donuceni stát se – nebo alespoň spojit síly s – ekologickými zemědělskými subjekty, aby mohli v krajině dlouhodobě budovat funkční síť agroenvironmentálních opatření. Za tímto účelem investovali nemalé prostředky především do nákupu zemědělské půdy. Jinými slovy, cestu k environmentálnímu výkonu práva myslivosti lze nalézt i u nás, ale je poměrně dlouhá, nákladná a nevede primárně prostřednictvím myslivosti jako takové, ale přes docela jiné nástroje. Krom toho bez vlastnictví půdy snad ani efektivně realizovat nejde.

Chci tedy jako první tezi vyjádřit, že myslivost byla, je a bude – obecně vzato – nepochybně jedním z podstatných nástrojů ochrany životního prostředí. Problém však

představuje soudobá česká právní úprava, která ji za takový nástroj očividně nepovažuje a ani samotné myslivce výslovně nesměruje k více prokrajinnému působení. Přesto však je i v našich současných podmínkách možné vykonávat právo myslivosti alternativně, respektive *pro natura*.

I když lov dnes představuje možná jeden z nejšetrnějších, nejekologičtějších a teoreticky nejekonomičtějších způsobů získávání živočišných produktů, zdá se mi, že všeobecné smýšlení konzumní společnosti nahrává více intenzivním zemědělským velkochovům. Důvodem, který si ovšem jen domýšlím, pravděpodobně bude, že při koupi například zpracovaného baleného masa na pultech obchodů, nevidí konzument celé tělo mrtvého zvířete, evokujícího v něm možná spíše jeho domácího mazlíčka, než produkt určený ke konzumaci. Myslivost tak pro spoustu *nezasvěcených* představuje velmi abstraktní počínání specifické skupiny obyvatel, často zúžené na usmrcování zvěře, jež se mnohým lidem dokonce výslovně protiví. Zvěřina zdaleka není tak populární jako dřív. Z části pravděpodobně vlivem obav z chorob, částečně pracností, kdy přímo od myslivců je v podstatě možné vykoupit jen celý kus, s jehož následným zpracováním si mnozí nevědí rady. O nic lépe na tom s všeobecnou popularitou u spotřebitelů nejsou ani pravé kůže a kožešiny.

Marie Terezie, následovaná později svým synem Josefem II., vyřešila v druhé polovině 18. století přemnoženou černou zvěř elegantně – darováním lidu. To sice zakrátko málem způsobilo vyhlazení divokých prasat na našem území, nicméně dnes si takové řešení lze představit opravdu jen stěží. Pokud se totiž dříve lovalo převážně *pro maso*, přesněji pro veškerý materiální užitek, kdy byl celý ulovený kus skutečně zpracován do poslední části, nazvala bych motivaci soudobých lovců spíše jako *zážitek*. S tím souvisí, problematika pytláctví, která prošla podobnou proměnou. Není to tak dávno, kdy pytláci, motivovaní poptávkou ze stravovacích zařízení, mohli na prodeji zvěřiny poměrně zásadně navyšovat svůj měsíční příjem. Pokud ale někdo pytláčí dnes, bývá to v drtivé většině případů trofejová záležitost, ba co méně – jen forma pokřiveného adrenalinového zážitku z porušování pravidel. Má slova dokládá fakt, že zhaslý kus nezvaný lovec často ponechá na místě celý, nebo jen zbavený trofejních znaků. Za tak marnotratné počínání by se trest v podobě vypálení písmene *W* do kůže v dnešní době snad jevil příhodnějším, než tomu bylo na počátku 18. století, kdy stíhal pytláky, kteří však ve většině případů neoprávněně lovili převážně pro obživu.

Na druhou stranu, neplánovaná smrt zvěře, způsobená různě motivovanými pytláky, se zdá marginální v porovnání s každoročně mnohonásobně vyššími úhyny z důvodu srážek s motorovými vozidly či postupy nevhodného intenzivního zemědělského hospodaření. Zatímco počet nehod na pozemních komunikacích jen těžko ovlivníme, podoba zemědělství i

lesnictví úpravu environmentálním směrem jistě snese. Zákon o myslivosti krom jiného uvádí, že: „Každý, kdo vstupuje se svou činností do přírody, si musí počínat tak, aby nedocházelo ke zbytečnému ohrožování nebo zraňování zvěře a k poškozování jejich životních podmínek.“²⁸⁴ Pokud ale objektivně víme, že hojně pěstovaná řepka olejka prokazatelně způsobuje především srnčí zvěři vážné zdravotní komplikace, končící často bolestivou smrtí, není zřejmé, jaký význam vlastně podobná, v důsledku nevymahatelná prohlášení zákonodárce mají. Stejně tak většina lesníků, obvykle chápajících les jako dřevařskou továrnu, bude při tvorbě svých hospodářských plánů dobrovolně zohledňovat zájmy zvěře jen málokdy, pokud vůbec.

Zásadní systémové změny v podobě překreslení honiteb z hlediska skutečného zájmu chovu zvěře sice nelze očekávat bezprostředně, i když by jich bylo vážně třeba, přesto mají dnešní myslivci v rukou některé nástroje, aplikovatelné z vlastní iniciativy. Například při zakládání krajinnotvorných sadů lze získat finanční podporu ze státních i soukromých fondů. Ovšem s ohledem na dříve podrobně popsanou nepříznivou judikaturu, podle které se takto využití pozemky automaticky stávají nehonebními, nepůjde s největší pravděpodobností o nejpobulárnější postup v českých honitbách. Další vhodná opatření představují biokoridory, nektarodárné či krmné biopásy a myslivecká odváděcí políčka. Jejich společným jmenovatelem na straně výhod je dříve blíže popsaná blízkost přirozeným stravovacím návykům volně žijící zvěře, kdy zároveň hlavně v zimních měsících odpadá práce s pravidelným zavážením krmelců. Nese to s sebou ale i nevýhodu – především potřebu zemědělské půdy, jejíž získání bývá v dnešní době nejen finančně, ale i fakticky náročné. Krom toho aktuální poznatky přesvědčivě dokazují, že zemědělci o využívání těchto nástrojů nemají zájem, protože schází vhodná motivace. Kde však někdo hledá překážky, jiní vidí řešení. Ze shora popsaných hledisek nejméně komplikovaný postup k obohacení biotopu proto vede například přes obnovu polních cest, patřících obvykle obcím. Stejně tak nebývá nadmíru složité přesvědčit zastupitelstva, aby jednotlivé obce své pozemky poskytly k vytvoření některých smysluplných pro-krajinných opatření.

Nahlédneme-li do německého zákona o lovu, zjistíme hned z prvního paragrafu, že myslivost, respektive lovné právo váže „...povinnost zvěř chovat (...) Cílem péče je udržení bohaté a zdravé populace zvěře, přizpůsobené krajinným a kulturním podmínkám země, a udržení a zajištění jejich životních podmínek...“²⁸⁵ Díky proklamaci tuzemského zákona,

²⁸⁴ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 8, odst. 2.

²⁸⁵ Bundesjagdgesetz, zveřejněný 29. září 1976 (BGBl. I S. 2849), který byl naposledy pozmeněn článkem 291 vyhlášky ze dne 19. června 2020 (BGBl. I S. 1328), §1, odst. 1 a 2.*

*Volný překlad autorky.

označujícího volně žijící zvěř za obnovitelné přírodní bohatství, by obdobné prohlášení mohlo být učiněno i ve vztahu ke směřování české myslivosti. Potíž je ale v realitě, kdy podle všeho sledují řádný stav zvěře jen menšinoví myslivci, stojící téměř osamoceně proti nepoměrně silnější zemědělské a lesnické lobby. Spolehnutí není ani na rozličná uskupení ochránců přírody, s nimiž sice často sdílejí podobné cíle v teoretické rovině, avšak prostředky k jejich dosažení jsou obvykle diametrálně rozdílné, jak bylo ostatně shora blíže nastíněno. Bohužel ani široká veřejnost situaci kladně nepřispívá. Většina lidí se sice bude rozplývat při pohledu na mládě jakéhokoli druhu, pokud by ale kvůli zvěři měli alespoň částečně omezit některé své venkovní aktivity, je myslím jasné, který zájem převáží. V České republice, kde opravdu téměř každý kout země nepřetržitě ovlivňuje činnost člověka, si například neumím představit, že by – byť jen po část roku – došlo pro klid zvěře k úplnému uzavření některých turistických lokalit v takové míře, jak tomu každoročně bývá například ve slovenském TANAPu.²⁸⁶ Takže zatímco myslivci mají celou řadu povinností, za jejichž případné nedodržení hrozí poměrně přísné sankce, musí zároveň svou činnost provozovat v prostředí výrazně ovlivněném mnoha jinými aktéry a faktory, které ale nikdo důsledně nereguluje.

Tato problematika podle mého názoru musí být řešena direktivně – formou konkrétních nařízení a omezení. Rozhodně nestačí, že Ministerstvo zemědělství ČR vydalo metodiku, ve které výslovně uvádí zájem o diverzifikaci krajiny spolu s výčtem opatření šetrného agrárního hospodaření. Dokud nebudou mít uvedené body podobu například podmínek pro získání jednotných plateb na plochu SAPS nebo náhrad za škody působené zvěří, nemůžeme očividně očekávat jejich hojně dobrovolné zavádění do praxe. Přitom by na začátku stačilo i tak jednoduché opatření v podobě povinného zanechání strnišť na polích po sklizni. Ta poskytnou v zimních měsících bohatou potravu i kryt nejvíce ohrožené drobné zvěři. K podobným krokům ale zákonodárci pravděpodobně chybí dostatečná vůle. Snad kdyby orgány státní správy myslivosti nebyly tak odtržené od reálného dění ve svých honitbách, pronikaly by potřebné informace včas na správná místa. Přestože však zákon klade poměrně přísné nároky na myslivecké hospodáře i stráž, především co se odborných znalostí týče, nemá ani zdaleka takové požadavky ke svým úředníkům. To v kombinaci s personální poddimenzovaností a vlastním nezájmem o mysliveckou problematiku často ústí v nevykonný aparát, který ani snaživým uživatelům honiteb v jejich práci nepomáhá.

²⁸⁶ Verejná vyhláška – rozhodnutie Okresného úradu Prešov, odboru starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja, č.j. OU-PO-OSZP1-2017/034907-21/KM zo dňa 25.10.2017.

Myslivost se potýká s celou řadou problémů, ať již z důvodu nevyhovujícího hospodaření jak v lesích, tak polích, s tím související značnou druhovou disbalancí, málo funkční státní správou, rapidně rostoucím turistickým tlakem nebo celkově spíše nechápavým postojem široké veřejnosti, o zastaralé právní úpravě ani nemluvě. Tyto a mnohé další problémy mají vesměs původ v minulosti, převážně době zhruba na přelomu tisíciletí, kdy při formování aktuálního zákona o myslivosti neexistovala dostatečná vůle pro změnu, respektive dostatečný tlak pro zformování smysluplného záměru. Naopak, jakékoli tehdejší aktivity se z dnešního pohledu dají označit spíše za velmi intenzivní snahy o zakonzervování dosavadního stavu. Bohužel tento zkostnatělý přístup si s sebou doposud nese valná část stárnoucích českých myslivců, reprezentovaných stagnující ČMMJ, kteří ale ani v současné době nejsou schopni využít svého početního i tradičního potenciálu k vydobytí lepších pozic. ČMMJ dnes spíše neúspěšně řeší své interní pře a personální otázky, místo vynaložení potřebné iniciativy pro formování připravované novely. V ideálním případě by raději měla navrhnout a prosadit zcela novou komplexní úpravu, namísto nekoncepčních dílčích změn.

Druhou podstatnou myšlenku, k níž ve své práci postupně docházím, představuje tedy fakt, že (stále toliko volnočasoví) myslivci čelí dnes a denně extrémnímu tlaku. Ten přichází jak od státu (který je nebere zcela vážně, zavádí pro ně stále nové povinnosti, následované tvrdými sankcemi, aniž by jeho správní aparát byl přiměřeně výkonný či dostatečně nápomocný), tak od veřejnosti (jež myslivost povětšinou vůbec nechápe a často zcela zavrhuje). Svůj díl viny bohužel nesou i samotní myslivci, reprezentovaní početně a tradičně silnou ČMMJ, která této síly bohužel neumí využít ku prospěchu věci. To považuji za zásadní problém, hodný uvědomění, pojmenování a hlavně rychlého řešení.

Pokud jde o samotné novely, je dnes více než jasné, že první z nich, toho času přijatá formou přílepku k zákonu o lesích, byla ze strany zákonodárce zásadním krokem vedle. Z úpravy číší vliv silné lesnické lobby, chápající les více jako výrobní továrnu, než ucelený ekosystém. Přitom aktuální úprava náhrad škod je v podstatě formulovaná tak, že myslivci hradí poničení každého jednotlivého stromu, aniž by zákon stanovoval přiměřené procento poškození porostů, které přirozeně vznikne, ať již se v lokalitě bude vyskytovat sebemenší počet zástupců volně žijící zvěře. Žalostný stav lesů napříč celou Českou republikou, způsobený vlivem dlouhodobého sucha minulých let a navazující, zpočátku podceněné, kůrovcové kalamity, očividně vyústil přijetím záměru, který jako by ve svém důsledku sledoval úplnou eliminaci volně žijící zvěře čistě proto, aby nevníkaly vůbec žádné škody. Krom toho zaváděný postup s povinným odevzdáváním markantů kvůli evidenci odlovu není téměř realizovatelný ještě před svým faktickým započítáním. V praxi si vážně nedovedu dost dobře představit, co by si příslušní

úředníci orgánů státní správy myslivosti počali s takovým množstvím různorodého biologického materiálu, tvořeného částmi těl ulovené zvěře.

Druhá, protentokrát samostatná novela, již představuje schůdnější změny. Některé návrhy, jako například elektronický Informační systém evidence myslivosti, jsou jistě přínosem. Přesto stále zůstává otázkou, jak bude naloženo s dosavadními analogovými dokumenty. Jiné změny ale naopak – i když jsou nepochybně myšleny dobře – představují již nyní vážné riziko. Narážím na zrušení normovaných stavů zvěře dle výsledků každoročního sčítání. To sice z dříve podrobněji popsaných důvodů není dostatečně přesné, ale připravovaný model, odrážející stav prostředí, respektive množství hlášených škod, může potencionálně představovat problém honiteb, kde se shoduje osoba držitele a uživatele. Ti by v takových lokalitách totiž škody uplatňovali sami proti sobě, což povede k tomu, že je ani hlásit nebudou. Z důvodu lovecké atraktivity si navzdory devastaci území raději podrží přezvěřené honitby. Nejpodstatnější potíž posledních let ovšem stále představuje opakované předkládání toliko dílčích novel, ať již lepší či horší kvality. Dvě dekády stará právní úprava, navzdory situaci, nepochybně vyžaduje přijetí zcela nového zákona.

Mou třetí stěžejní tezi představuje akutní nutnost zavedení komplexní normy, upravující lov a myslivost na našem území, která důsledně tyto dva pojmy odliší a zároveň v souvislostech komplexně propojí. V tomto směru ale nesmí být opomenuta stejně důležitá modernizace souvisejících právních předpisů, především z agrárnícké a lesnické oblasti. Ve vztahu k novému uchopení navrhuji jako nosnou myšlenku opuštění provázání s pozemkovým vlastnictvím. Právo lovu, respektive myslivosti, se naopak dle mého názoru má odvíjet od státu obdobně, jako je tomu na Floridě. Stát by neměl alibisticky přehazovat značnou část povinností spojených s péčí o faunu na myslivce a současně jim neposkytovat potřebnou podporu, natož přiměřenou odměnu v jakékoli formě. Myslivci jsou považováni pouze za *hobbisty*, kterými ostatně většina z nich je. Právě proto by měla být myslivost jako taková řízena na profesionální úrovni, zatímco lov skutečně zůstane volnočasovou sportovní aktivitou.

V našich podmínkách tedy ze shora popsaných důvodů funguje současný zákon o myslivosti jako prostředek péče o přírodu a krajinu jen velmi nedokonale. Pokud nedojde v dohledné době k zásadní změně v podobě přijetí nové ucelené normy, nemůžeme počítat s jakkoli pozitivním vývojem. Bude tedy zapotřebí bez dalších průtahů otevřít širokou diskuzi, vedoucí ke konstruktivnímu návrhu nové definice moderní myslivosti, včetně navazující právní úpravy, těžící ze zahraničních zkušeností. Ta přinese skutečný zákonný nástroj udržitelné ochrany životního prostředí na našem území.

Seznam použitých zdrojů

Literatura:

- ANDRESKA, Jiří. *Tisíc let myslivosti: Lovecké hrady a zámky. Lovecké zbraně. Lovečtí psi. Zvěř. Sokolnictví. Čížba. Člověk myslivcem*. Vimperk: Tina, 1993. ISBN 80-85618-12-5.
- BLÜCHEL, Kurt. *Lov: historie, zbraně, zvěř*. Praha: Slovart, 2004. ISBN 80-7209-257-x.
- ČECHURA, Vladimír, Rudolf NOVÁK a Zdeněk VESELÝ. *Myslivost a právo*. Praha: Orac, 2000. Iuris Context. ISBN 80-86199-12-6.
- ČERVENÝ, Jaroslav. *Myslivost: Ottova encyklopedie. 2., upr. vyd.* Praha: Ottovo nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7360-895-8.
- DAMOHORSKÝ, Milan, Hana MÜLLEROVÁ, Martin SMOLEK a Tereza SNOPKOVÁ. *Zemědělské právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-584-5.
- ERBEN, Karel Jaromír. *Prostonárodní české písně a říkadla*. Praha: J. Pospíšil, 1864. ISBN: neuvedeno.
- FOREJTEK, Pavel. *Správné ošetření a zdravotní posouzení ulovené zvěře: příručka pro mysliveckou praxi*. Brno: Středoevropský institut ekologie zvěře, 2009. ISBN 978-80-7305-055-9.
- FWC's Division of Hunting and Game Management, Public Awareness Section. *Hunting Regulations, Florida 2020-2021*. Williamstown: 2020, J.F. Griffin Publishing LLC. ISBN: neuvedeno.
- HROMAS, Josef. *Dřeviny pro včely a zvěř*. Písek: Matice lesnická, 2000. ISBN 80-86271-07-2.
- Kol. autorů. *Honitba roku 2015-2019*. Praha: Českomoravská myslivecká jednota, 2020. ISBN: neuvedeno.
- KONOPÁSEK, Zdeněk. *Antropocén: Více než jeden, méně než dva*. In: P. Pokorný & D. Storch, eds: *Antropocén*. Praha: Academia, 2020. ISBN 978-80-200-3129-7.
- LIBOSVÁR, František a Vladimír HANZAL. *Rostliny vhodné pro zvěř*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2010. Svět myslivosti. ISBN 978-80-87154-47-2.
- MACHÁLEK, Antonín, Jan CUKOR, Martin ERNST, František HAVRÁNEK, Petr MARADA, Jan MIKULKA, Josef ŠIMON a Jan ŠTROBACH. *Prevence a snižování škod působených zvěří a na zvěři při zemědělském hospodaření: certifikovaná*

metodika. Strnady: Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, 2019.

Lesnický průvodce. ISBN 978-80-7417-188-8.

- MARADA, Petr. *Zvyšování přírodní hodnoty polních honiteb: analýza polních honiteb včetně zdravotního stavu zvěře, postupy při obnově a péči o krajinné prvky, dotace na realizaci jednotlivých opatření*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3885-7.
- MLÍKOVSKÝ, Jiří a Petr STÝBLO, ed. *Nepůvodní druhy fauny a flóry České republiky*. Praha: ČSOP, 2006. ISBN 80-86770-17-6.
- *PENZUM znalostí z myslivosti*, XIII. vydání. Praha: Druckvo, 2014, ISBN 978-80-87668-09-2.
- PETR, Bohuslav. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-781-2.
- PITHART, Petr a Jan VENCLÍK, ed. *Proměny střední Evropy: sborník studentských textů*. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2017. ISBN 978-80-87975-74-9.
- REICHHOLF, Josef. *Životní prostředí: ekologie lidských sídel*. Praha: Ikar, 1999. Průvodce přírodou (Ikar). ISBN 80-7202-503-1.
- ŠEPLAVÝ, Petr, Jaroslav RŮŽIČKA a Jiří PONDĚLÍČEK. *Myslivost v České republice*. 3. aktualizované vydání. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2018. ISBN 978-80-7434-423-7.
- VEJVODOVÁ, Anna. *Sady: informační materiál pro zemědělce*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2016. ISBN 978-80-7434-307-0.
- ŽALMAN, Josef. *Základy myslivosti*. 2. vydání. V Brně: Novina, 1945. ISBN: neuvedeno.

Články z tištěných periodik:

- HAJNÝ, Lubomír. Vlci na Broumovsku pohledem mysliveckého hospodáře. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2019. 67 (8). ISSN 0323-214X. str. 38-44.
- HERZOG, Seven. Africký mor prasat - Fakta místo paniky. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2018. 66 (4). ISSN 0323-214X. str. 40-41.
- HROMAS, Josef. Vývoj populací černé zvěře v České republice. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2003. 51 (2). ISSN 0323-214X. str. 6-7.

- KASINA, Jiří. Jak dále se zvěřinou?. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2020. 68 (5). ISSN 0323-214X. str. 56-59.
- KOSTÍK, Radim. Členství v honebním společenstvu. *Právní fórum (Wolters Kluwer)*. Praha: Wolters Kluwer, 2009. 6 (1). ISSN: 1214-7966. str. 28. (citováno z ASPI).
- KUČERA, Oldřich. Jak posuzovat početní stav zajíců?. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, s.r.o., 2007. 55 (2). ISSN 0323-214X. str. 14-15.
- LOTOCKÝ, Miroslav a Kamil TUREK. Myslivecká statistika 2019/2020. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2020. 68 (10). ISSN 0323-214X. str. 8-17.
- MATOUCH, Oldřich. Praxe v honitbě - Vzteklna lišek a její tlumení v ČR. *Svět myslivosti*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce. 2000. 1(6). ISSN 1212-8422. str. 9-11.
- ONDRÝSEK, Roman. K problematice vybraných práv a povinností při výkonu funkce mysliveckého hospodáře. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2016. 64 (7). ISSN 0323-214X. str. 22-23.
- red. Ze zahraničí: Vlk na Slovensku: velký obrat, od 1. ledna 2021 má být chráněným živočichem, už ho nebude možné lovit!. *Svět myslivosti: měsíčník pro myslivce a přátele přírody*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2020. (21) 12. ISSN 1212-8422. str. 6.
- Rš. Ze zahraničí: Příčiny smrti mladých zajíců. *Svět myslivosti: měsíčník pro myslivce a přátele přírody*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2020. 21 (12). ISSN 1212-8422. str. 6.
- SLAVINGER, Milan. K novele zákona o myslivosti. . *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2020. 68 (6). ISSN 0323-214X. str. 29.
- ŠÍR, Jiří. Novela zákona o myslivosti. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2019. 67 (11). ISSN 0323-214X. str. 16-19.
- TERYNGEL, Jiří. K policejním ostřelovačům, AMP a stanovisku MZe. *Svět myslivosti: měsíčník pro myslivce a přátele přírody*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2018. (19) 3. ISSN 1212-8422. str. 18-20.
- TERYNGEL, Jiří. Myslivci, čtyřkolkáři a jezdcí na koních v přetížené krajině. *Svět myslivosti: měsíčník pro myslivce a přátele přírody*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2017. (18) 11. ISSN 1212-8422. str. 28-29.
- TERYNGEL, Jiří. Myslivecká stráž je úřední osobou, kdykoli je v honitbě. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2020. 68 (2). ISSN 0323-214X. str. 28-31.

- TERYNGEL, Jiří. Záráz, dohledání a krajní nouze. Doposud nepublikovaný rukopis pro časopis *Myslivost. Stráž myslivosti*. ISSN 0323-214X.
- VALENTA, Petr. Pozor na Mysliveckou stráž!. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2019. 67 (3). ISSN 0323-214X. str. 34-35.
- VODŇANSKÝ, Miroslav, Jan KRČMA a František ZABLOUDIL. Jaký vliv mají predátoři na početní stavy drobné zvěře?. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2004. 52 (6). ISSN 0323-214X. str. 30-31.
- VODŇANSKÝ, Miroslav. Jak skutečně působí řepka ozimá na srnčí zvěř. *Myslivost. Stráž myslivosti*. Praha: Myslivost, 2002. 50 (2). ISSN 0323-214X. str. 10-11.
- ŽIŽKA, Martin. Z našich honiteb: Vyjádření MZe k právní platnosti mimořádných veterinárních opatření a nasazení policejních odstřelovačů. *Svět myslivosti: měsíčník pro myslivce a přátele přírody*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2018. 19 (2). ISSN 1212-8422. str. 16.

Právní předpisy a související dokumenty:

- Bundesjagdgesetz, zveřejněný 29. září 1976 (BGBl. I S. 2849), který byl naposledy pozměněn článkem 291 vyhlášky ze dne 19. června 2020 (BGBl. I S. 1328).
- Dz 449/2001, Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o myslivosti (vydán pod č. 449/2001 Sb. dne 31. 12. 2001).
- Metodické doporučení Krajského úřadu Královehradeckého kraje č. 1/2010: Nehonební pozemky – výkon práva myslivosti na nich, ze dne 1.6.2010.
- Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004 (ze dne 29. dubna 2004, kterým se stanoví zvláštní hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 ze dne 22. října 2014 o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů.
- Nařízení Rady (EHS) č. 3254/91 ze dne 4. listopadu 1991 o zákazu používání nášlapných pastí ve Společenství a dovozu kožešin a zboží z určitých volně žijících živočichů ze zemí, kde jsou tyto živočichové odchyťováni pomocí nášlapných pastí nebo jiných metod odchytu, které nesplňují mezinárodní normy humánního odchytu do pastí.
- Nařízení Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi.

- Nařízení vlády č. 30/2014 Sb., o stanovení závazných pravidel poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích a na vybrané myslivecké činnosti.
- Nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů.
- Nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření.
- Sdělení č. 107/2001 Sb. m. s., o přijetí Úmluvy o ochraně evropských planě rostoucích rostlin, volně žijících živočichů a přírodních stanovišť.
- Sdělení č. 127/1994 Sb., o přístupu České republiky k Úmluvě o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů, přijaté v Bonnu dne 23. června 1979.
- Sdělení č. 134/1999 Sb., o sjednání Úmluvy o biologické rozmanitosti.
- Sdělení č. 159/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví.
- Sdělení č. 396/1990 Sb., o sjednání Úmluvy o mokřadech majících mezinárodní význam zejména jako biotopy vodního ptactva a Protokolu o její změně.
- Sdělení č. 572/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin.
- Slovenský zákon č. 274/2009 Z. z., o poľovníctve.
- Směrnice Českomoravské myslivecké jednoty, z. s., k organizování zkoušek z myslivosti, Příloha 2, platná od 18.11.2017.
- Směrnice Rady 79/409/EHS ze dne 2. dubna 1979 o ochraně volně žijících ptáků.
- Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.
- Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Důvodová zpráva*.
- Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, *Platné znění novelizovaných částí zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti*.
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.
- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.
- Verejná vyhláška – rozhodnutie Okresného úradu Prešov, odboru starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja, č.j. OU-PO-OSZP1-2017/034907-21/KM zo dňa 25.10.2017.

- Vládní nařízení č. 127/1941 Sb., o myslivosti.
- Vyhláška č. 244/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.
- Vyhláška č. 245/2002 Sb., o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu.
- Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny.
- Vyhláška č. 491/2002 Sb., o způsobu stanovení minimálních a normovaných stavů zvěře a o zařazování honiteb nebo jejich částí do jakostních tříd.
- Vyhláška č. 553/2004 Sb., o podmínkách, vzoru a bližších pokynech vypracování plánu mysliveckého hospodaření v honitbě.
- Zákon zemský pro království české, daný o ochraně několika druhů zvířat zeměvzdělání užitečných.
- Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.
- Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.
- Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy.
- Zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu.
- Zákon č. 123/1998 Sb., o svobodném přístupu k informacím o životním prostředí.
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích.
- Zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon.
- Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí.
- Zákon č. 183/2006 Sb., stavební zákon.
- Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.
- Zákon č. 225/1947 Sb., o myslivosti.
- Zákon č. 225/2012 Sb., kontrolní řád.
- Zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti.
- Zákon č. 256/2013 Sb., katastrální zákon.
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.
- Zákon č. 289/1995 Sb., lesní zákon.
- Zákon č. 314/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů.

- Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu.
- Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
- Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti.
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.
- Zákon č. 59/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění zákona č. 320/2002 Sb., a zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 13/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní a střeliva, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Judikatura a soudní spory:

- Nález pléna Ústavního soudu ze dne 19. prosince 2017, sp. zn. Pl. ÚS 8/16.
- Nález pléna Ústavního soudu ze dne 13. prosince 2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/03.
- Nález Ústavního soudu ze dne 8. dubna 2004, sp. zn. II.ÚS 482/02.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10.7.2019, sp. zn. 4 Tdo 628/2019, [NS 3806/2019].
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1753/2002.
- Soudní spor spis. zn. 10C 39/2012 vedený před Okresním soudem v Chrudimi a navazující odvolací řízení spis. zn. 22Co 189/2017 vedené před Krajským soudem v Hradci králové – pobočka v Pardubicích.
- Soudní spor spis. zn. 11C 131/2018 vedený před Okresním soudem v Kutné Hoře.
- Soudní spor spis. zn. 22 Ca 442/2004 vedený před Krajským soudem v Ostravě.
- Soudní spor spis. zn. 5C 183/2016 vedený před Okresním soudem v Kutné Hoře a navazující odvolací řízení spis. zn. 28Co 315/2017 vedené před Krajským soudem v Praze.
- Soudní spor spis. zn. 8C 179/2019 vedený před Okresním soudem v Kutné Hoře.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2015, sp. zn. 6 Tdo 1014/2015, [R 25/2016 tr.].

Internetové zdroje:

- ALTEROVÁ, Libuše. Naše farmy patří k největším v unii. *Zemědělec | Zemědělský zpravodajský portál* [online]. [cit. 12.11.2020]. Dostupné z: <https://www.zemedelec.cz/nase-farmy-patri-k-nejvetsim-v-unii/>.
- AOPK ČR. Invazivní druhy. AOPK ČR [online]. Copyright © 2020 [cit. 14.10.2020]. Dostupné z: <https://invaznidruhy.nature.cz>.
- Asociace soukromého zemědělství ČR. Holá krajina - ; ideální pro dotace. *Asociace soukromého zemědělství ČR* [online]. Copyright © 1998 [cit. 12.11.2020]. Dostupné z: <https://www.asz.cz/cs/zpravy-z-tisku/ekologicke-zemedelstvi/hola-krajina-idealni-pro-dotace.html>.
- BÍLÝ, Vojtěch. Česká pole se zásadně změní. Podle nových pravidel už nebude možné pěstovat jednu plodinu na ploše větší než 30 hektarů. *eAGRI* [online]. Copyright © 2009 [cit. 12.11.2020]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2019_ceska-pole-se-zasadne-zmeni-podle-novych.html.
- BÍLÝ, Vojtěch. Novela mysliveckého zákona změní myslivost, ulovení zvěře se bude dokládat fotkou v aplikaci na mobilu, plány lovu se stanoví podle reálných škod. *eAGRI* [online]. Copyright © 2009 [cit. 11.10.2020]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2020_novela-mysliveckeho-zakona-zmeni.html.
- BOBOK, Adrian. Odstřel vlků na Slovensku postavil proti sobě úřady a ochránce přírody. *Ekolist.cz* [online]. [cit. 18.11.2020]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/odstrel-vlku-na-slovensku-postavil-proti-sobe-urady-a-ekology>.
- BOWLES, Samuel a Jung -Kyoo CHOI. Coevolution of farming and private property during the early Holocene | PNAS. *PNAS* [online]. Copyright © 2020 National Academy of Sciences. Online ISSN 1091 [cit. 11.10.2020]. Dostupné z: <https://www.pnas.org/content/110/22/8830>.
- BRANT, Václav a kol.. Půdní blok a jeho parametry ve vztahu k obhospodařování (1) - Obecné principy. *Profesionální informace pro agronomy - Agromanual.cz* [online]. Copyright © 2020 [cit. 23.10.2020]. Dostupné z: <https://www.agromanual.cz/cz/clanky/technologie/pudni-blok-a-jeho-parametry-ve-vztahu-k-obhospodarovani-1-obecne-principy>.

- ČMMJ. Co je ČMMJ | ČMMJ. *Českomoravská myslivecká jednota* [online]. Copyright © 2019 Českomoravská myslivecká jednota, z.s. [cit. 13.10.2020]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/co-je-cmmj/>.
- ČMMJ. Doby lovu | ČMMJ. *Českomoravská myslivecká jednota* [online]. Copyright © 2019 Českomoravská myslivecká jednota, z.s. [cit. 19.10.2020]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/doby-lovu/>.
- ČMMJ. Historie | ČMMJ. *Českomoravská myslivecká jednota* [online]. Copyright © 2019 Českomoravská myslivecká jednota, z.s. [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/historie/>.
- ČMMJ. Historie ČMMJ | ČMMJ. *Českomoravská myslivecká jednota* [online]. Copyright © 2019 Českomoravská myslivecká jednota, z.s. [cit. 13.10.2020]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/historie-cmmj/>.
- ČMMJ. Přihlášené projekty předchozích ročníků, Ročník 2016. | Honitba roku. *Honitba roku* [online]. Copyright © 2020 Českomoravská myslivecká jednota, z.s. [cit. 11.10.2020]. Dostupné z: <https://www.honitbaroku.cz/predchozi-rocniky/>.
- ČSÚ. Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v civilním sektoru národního hospodářství podle ekonomické činnosti (sekce OKEČ) a sfér, 1955 – 1992. *Český statistický úřad | ČSÚ* [online]. [cit. 15.10.2020]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/35067255/1100251539.pdf/afd4b303-aa1d-42f6-a1e8-8bab1b3f58ae?version=1.1>.
- ČZU. *Myslivost a péče o životní prostředí zvěře*. Fakulta lesnická a dřevařská ČZU v Praze [online]. Copyright © 2019 Česká zemědělská univerzita v Praze [cit. 09.01.2021]. Dostupné z: <https://www.fld.czu.cz/cs/r-6825-studium/r-6832-co-muzete-studovat/r-14168-bakalarske-studium/r-16738-myslivost-a-pece-o-zivotni-prostredi-zvere>.
- Directorate-General for Environment. First EU list of invasive alien species. *European Commission* [online]. [cit. 23.10.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/environment/efe/news/first-eu-list-invasive-alien-species-2016-08-04_en.
- DVOŘÁK, Petr. Myslivost – platná právní úprava. *Právní prostor* [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/myslivost-platna-pravni-uprava>.

- eAGRI Lesy. Myslivecká rada. *eAGRI* [online]. Copyright © 2009 [cit. 31.10.2020]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/lesy/myslivost/myslivecka-rada/>.
- eAGRI. Registr půdy - LPIS (Portál farmáře). *eAGRI* [online]. Copyright © 2009 [cit. 12.11.2020]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/farmar/LPIS/>.
- ENDR. Rural Inspiration Awards 2020: meet the winners!. *The European Network for Rural Development (ENRD) | Connecting Rural Europe ...* [online]. [cit. 15.10.2020]. Dostupné z: https://enrd.ec.europa.eu/news-events/news/rural-inspiration-awards-2020-meet-winners_en.
- Florida Department of State. 68 FL ADC 68A-1.001 to 1.004. Florida Administrative Code & Florida Administrative Register [online]. [cit. 7.1.2020]. Dostupné z: <https://www.flrules.org/gateway/division.asp?orgNo=68A>.
- FWC. Law Enforcement. *Florida Fish and Wildlife Conservation Commission | FWC* [online]. [cit. 7.1.2020]. Dostupné z: <https://myfwc.com/about/inside-fwc/le/>.
- FYCCN!. About Us. *Florida Youth Conservation Centers Network* [online]. [cit. 8.1.2020]. Dostupné z: https://fyccn.org/About_Us.
- GÖRNER, Tomáš. *Nyctereutes procyonoides*. AOPK ČR [online]. Copyright © AOPK ČR 2020 [cit. 14.10.2020]. Dostupné z: https://portal.nature.cz/publik_syst/nd_nalez-public.php?idTaxon=34371.
- GÖRNER, Tomáš. *Ondatra zibethicus*. AOPK ČR [online]. Copyright © AOPK ČR 2020 [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: https://portal.nature.cz/publik_syst/nd_nalez-public.php?idTaxon=34411.
- GÖRNER, Tomáš. *Procyon lotor*. AOPK ČR [online]. Copyright © AOPK ČR 2020 [cit. 14.10.2020]. Dostupné z: https://portal.nature.cz/publik_syst/nd_nalez-public.php?idTaxon=34375.
- hch. První zelené rostliny nosí smrt - na otravu řepkou hynou stovky srn. *Ekolist.cz* [online]. [cit. 25.10.2020]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/prvni-zelene-rostliny-nosi-smrt-na-otravu-repkou-hynou-stovky-srn>.
- Hunter-ed.com. Pittman–Robertson Act. *State-Approved Hunter Safety Courses* [online]. Copyright © 2004 [cit. 08.01.2021]. Dostupné z: https://www.hunter-ed.com/pennsylvania/studyGuide/Pittman–Robertson-Act/20103901_88385/.

- JEŽEK, Tomáš. Po Mladé Boleslavi běhají králíci „bez očí“, zdechliny odklízejí strážníci. *iDNES.cz | ZPRAVODAJSTVÍ | Praha a střední Čechy* [online]. [cit. 14.11.2020]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/praha/zpravy/mlada-boleslav-divoky-kralik-myxomatoza.A201111_202714_praha-zpravy_misl.
- KAHUDA, Josef. Údaje o odstřelu vypovídají o výskytu zvěře. *Statistika&My | Magazín Českého statistického úřadu* [online]. Copyright © Český statistický úřad [cit. 27.10.2020]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2019/09/30/udaje-o-odstrelu-vypovidaji-o-vyskytu-zvere/>.
- Karbofuran.cz. *Karbofuran.cz* [online]. Copyright © 2006. [cit. 15.10.2020]. Dostupné z: <https://www.karbofuran.cz/index.php?m>.
- Koroptvicky.cz. O projektu. *Koroptvicky.cz* [online]. Copyright © 2020 eStránky.cz [cit. 15.10.2020]. Dostupné z: <https://www.koroptvicky.cz/clanky/o-projektu/>.
- Lesnické práce. Africký mor prasat. *Africký mor prasat* [online]. [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <http://www.africkymorprasat.cz>.
- mce. Řepka zabiják je v zimě pro srny jedinou zelení, kterou mohou spásat. *iDNES.cz | MAGAZÍNY | Hobby* [online]. [cit. 24.10.2020]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hobby/zahrada/srny-otrava-repkou.A130404_125922_hobby-mazlicci_mce.
- Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Veřejný rejstřík a Sběrka listin. [online]. Copyright © 2012 [cit. 14.01.2021]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik>
- Ministerstvo kultury České republiky. Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky - mkcr.cz. *Ministerstvo kultury České republiky* [online]. [cit. 12.10.2020]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/seznam-nematerialnich-statku-tradicni-lidove-kultury-ceske-republiky-299.html>.
- Myslivecký portál. Jak na honitby. *Myslivecký portál* [online]. Copyright © 2000 [cit. 20.12.2020]. Dostupné z: <http://www.mysliveckyportal.cz/cs/jak-na-honitby/>.
- NOVÁK, Ondřej a Zuzana MARKOVÁ. Více než polovina vlků v Evropě má psí DNA. Jak to bude s jejich ochranou?. *iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. Copyright © 1997 [cit. 19.11.2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/veda-technologie/priroda/vlci-evropa-pes-geneticky-mutant_1804032015_pj.
- Obec Horní Vltavice. Boubínský prales. Horní Vltavice [online]. [cit. 15.10.2020]. Dostupné z: https://www.sumavanet.cz/ki/hv/fr.asp?tab=ki_hv&id=1022&burl=&pt=TUMZ.

- PAČES, Dalibor. Řepka zabíjí srny. Otrávená zvířata jsou nezvykle krotká (5plus2.cz). *Zprávy o lesnictví, dřevařství a myslivosti* | *Silvarium - lesnický, dřevařský a myslivecký zpravodajský web*. [online]. [cit. 24.10.2020]. Dostupné z: <http://www.silvarium.cz/zpravy-z-oboru-myslivost/repka-zabiji-srny-otravena-zvirata-jsou-nezvykle-krotka-5plus2-cz>.
- PELC, František. František Pelc: Do naší krajiny patří vlk i ovce. *Ekolist.cz* [online]. [cit. 17.11.2020]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/publicistika/nazory-a-komentare/frantisekn-pelc-do-nasi-krajiny-patri-vlk-i-ovce>.
- red. Divoká prasata ujdou v noci jen pár stovek metrů, ukazuje unikátní výzkum na Šumavě. *Ekolist.cz* [online]. [cit. 15.10.2020]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/divoka-prasata-ujdou-v-noci-jen-par-stovek-metru-ukazuje-unikatni-vyzkum-na-sumave>.
- Státní pozemkový úřad. Biotop, biocentrum a biokoridor. *Žít krajinou*. [online]. Copyright © SPU 2001. [cit. 27.10.2020]. Dostupné z: <http://zitkrajinou.cz/krajina/biotop-biocentrum-biokoridor/>.
- Svět myslivosti. Komu patří srna? Musel rozhodnout soud (Olomoucký deník). *Zprávy z oboru myslivosti* | *Svět Myslivosti - myslivecký portál a časopis* [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z: <http://www.svetmyslivosti.cz/monitor-tisku/766-komu-patri-srna-musel-rozhodnout-soud-olomoucky-denik>.
- Svět myslivosti. Sčítání zvěře je přesný součet nepřesných čísel (Žďárský deník). *Zprávy z oboru myslivosti* | *Svět Myslivosti - myslivecký portál a časopis* [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z: <http://www.svetmyslivosti.cz/monitor-tisku/7300-scitani-zvere-je-presny-soucet-nepresnych-cisel-zdarsky-denik>.
- SZIF. Jednotná platba na plochu (SAPS). Státní zemědělský intervenční fond [online]. Copyright © 2013 Státní zemědělský intervenční fond, všechna práva vyhrazena. [cit. 12.11.2020]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/saps>.
- SZIF. Platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (Greening). *SZIF* [online]. Copyright © 2013 Státní zemědělský intervenční fond. [cit. 19.10.2020]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/greening>.
- UHUL. Mapová aplikace HONITBY ČR. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem [online]. Copyright © 2020. [cit. 27.11.2020]. Dostupné z: <http://www.uhul.cz/mapy-a-data/362-portal-myslivosti/data-o-myslivosti/724-honitby-cr>.

- UHUL. Myslivecká evidence za ČR. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem [online]. Copyright © 2020. [cit. 11.10.2020]. Dostupné z: <http://www.uhul.cz/ke-stazeni/ostatni/myslivecke-statistiky-od-roku-1960>.
- UHUL. VÝKAZ MYSL 1-01 - SUMÁŘE Období: 2018 - 2018 Uživatelský výběr: HONITBA: jen resort MZe. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem [online]. Copyright © 2020. [cit. 21.10.2020]. Dostupné z: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/mysl_statistika/Mysl101_2018.pdf.
- Veterina Kralupy. Otrava srnčí zvěře řepkou. *Veterinární ordinace Kralupy* [online]. [cit. 24.10.2020]. Dostupné z: <https://www.vetkralupy.cz/aktuality/23-otrava-srn-ci-zvere-repkou.html>.
- WAIC, Vlastimil. Projev předsedy ČMMJ na Sboru zástupců | ČMMJ. *Českomoravská myslivecká jednota* [online]. Copyright © 2019 Českomoravská myslivecká jednota, z.s. [cit. 09.01.2021]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/projev-predsedy-cmmj-na-sboru-zastupcu/>.
- Wildlife Estates. Current Labels . *Wildlife Estates* [online]. Czech Republic. [cit. 8.1.2021] Dostupné z: http://www.wildlife-estates.eu/current_labels.php.

Audio & video:

- Akademie Soběstačnosti. Petr Marada - Revitalization projects in Šardice. *YouTube* [online]. Copyright © 2021 Google LLC [cit. 17.01.2021]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=RZ3qcIVOs4I>.
- Hunter TV. Jak se přikrmují srnčí? Podívejte se na rady odborníka | Myslivecké téma. *Internetová televize, filmy, seriály a videa online zdarma | Televize Seznam* [online]. Copyright © 1996 [cit. 20.10.2020]. Dostupné z: <https://www.televizeznam.cz/video/myslivecke-tema/jak-se-prikrmuji-srn-ci-podivejte-se-na-rady-odbornika-64063336>.
- KOCIÁNOVÁ, Martina. Kupředu do minulosti: Máme největší lány v EU, půda nezadrží vodu a je mrtvá, shodují se odborníci. *Český rozhlas Dvojka* [online]. Copyright © 1997 [cit. 12.11.2020]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/mame-nejvetsi-lany-v-eu-puda-nezadrzi-vodu-a-je-mrtva-shoduji-se-odbornici-7482212>.
- KOCIÁNOVÁ, Martina. Kupředu do minulosti: Zemědělská půda u nás je jen držákem na rostliny. Aby byla úroda, musíme chemicky hnojit, tvrdí odborníci. *Český rozhlas Dvojka* [online]. Copyright © 1997 [cit. 12.01.2021]. Dostupné

z: <https://dvojka.rozhlas.cz/zemedelska-puda-u-nas-je-jen-drzakem-na-rostliny-aby-byla-uroda-musime-chemicky-7481993>.

Ostatní:

- E-mailová korespondence z prosince 2020 s Davidem Haydonem, floridským rezidentem a dlouholetým lovcem na mezinárodní úrovni.
- E-mailová korespondence z prosince 2020 s Mgr. Petrem Dvořákem, vedoucím oddělení státní správy lesů myslivosti a rybářství Ministerstva zemědělství.
- E-mailová korespondence z února 2021 s JUDr. Jiřím Terynglem, advokátem (ČAK 01848) a mnohaletým myslivcem.
- Odpověď na jazykový dotaz Ústavem pro jazyk český Akademie věd České republiky, v.i.i., oddělení jazykové kultury – jazyková poradna, ze dne 8.3.2017, č.j.: 20/17.
- Přednáška MVDr. Pavla Forejtka, CSc. v rámci školení myslivců, konaného dne 22.11.2014 v obci Žleby, okres Kutná Hora.
- Rozhodnutí Krajského úřadu Středočeského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství ze dne 22.10.2018, č.j.: 102448/2018/KUSK.
- Rozhodnutí Krajského úřadu Středočeského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství ze dne 5.8.2019, č.j.: 096998/2019/KUSK.
- Rozhodnutí Ministerstva zemědělství, Odbor státní správy lesů, myslivosti a rybářství, ze dne 24.11.2020, č.j.: 62766/2020-MZE-16231.
- Rozhodnutí Městského úřadu Čáslav, odbor životního prostředí ze dne 21.10.2019, č.j.: ŽP 28324/2019.
- Rozhovor s JUDr. Jiřím Sehnalem, advokátem (ČAK 00583) a myslivcem, ze dne 19.10.2020.
- Spis Krajského úřadu Středočeského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství, zn. SZ_138815/2019/KUSK/2.
- Spis Městského úřadu Čáslav, Odbor životního prostředí, č.j. MěÚ/22627/19/ŽD.
- Spis Městského úřadu Kolín, odbor životního prostředí, oddělení zemědělství, ve věci ustanovení mysliveckého hospodáře v honitbě Radovesnice II, zn. OZPZ 13123/2019.
- Spis Ministerstva zemědělství, odbor státní správy lesů, myslivosti a rybářství, zn. 36RM8047/2019-16231.
- Školení osob k vyšetření těla ulovené volně žijící zvěře ve dnech 19.-20.6.2014, Veterinární a farmaceutická univerzita Brno.

- Telefonický rozhovor s Mgr. Petrem Dvořákem, vedoucím oddělení státní správy lesů myslivosti a rybářství Ministerstva zemědělství, ze dne 28.11.2020.
- Úvod Dr. Ing Petra Marady do Kurzu pro výkon obecných zemědělských činností, dne 24.10.2010, Mendelova univerzita v Brně.
- Vyrozumění České inspekce životního prostředí, Oblastní inspektorát Praha, Oddělení ochrany přírody, ze dne 1.12.2017, zn. ČIŽP/41/2017/5941.

Abstrakt: Zákon o myslivosti jako prostředek ochrany životního prostředí

Práce se v rozsahu tří hlavních kapitol, dále úvodu a závěru, pokouší o vystižení vztahu mezi českou právní úpravou myslivosti a ochranou přírody. Otázka zní, zda můžeme současné pojetí zákona o myslivosti (č. 449/2001 Sb.) považovat za jeden z nástrojů ochrany životního prostředí. Při vypracování jsem vycházela krom jiného z osobní zkušenosti s *prokrajinnou* myslivostí v okolí středočeské obce Vinaře. Dále ze zajímavých případů soudní i správní praxe, v neposlední řadě též z příslušných právních norem, příhodné literatury či odborných textů.

První kapitola se blíže věnuje samotnému pojmu myslivost včetně rozličných výkladů a tedy i významů. Druhá část první kapitoly popisuje – spíše zběžně – historii myslivosti včetně lovectví převážně na našem území. Větší důraz je v této souvislosti kladen předně na první náznaky ochrany přírody.

Další kapitola navazuje samotnou podstatou monografie: postavení myslivosti při ochraně životního prostředí. Zvláštní pozornost v tomto směru věnuji honitbám a zvěři. Jedna ze samostatných podkapitol se pak zabývá státní správou myslivosti. Zde poukazuji předně na problematiku od reality odtržených, zároveň poddimenzovaných úřadů v kombinaci s fakticky celkem bezzubými funkcemi mysliveckých hospodářů a strážců.

Ve třetí kapitole navazují vyzdvižením některých zásadních problémů současné právní úpravy i myslivecké praxe, především ve vztahu k dalším činnostem člověka v přírodě. Zmiňuji například stále rostoucí turistický tlak na krajinu, spíše negativní vnímání českých myslivců širokou veřejností, vesměs nevyhovující lesnické i zemědělské hospodaření, vysoké početní stavy některých druhů spárkaté zvěře v kontrastu s alarmujícím úbytkem zvěře drobné a další. Pokračuji pohledem na budoucí možný vývoj tuzemské právní úpravy, především ve světle dvou novel – první již platné, ale patrně nikdy účinné, druhé zatím v podobě toliko sněmovního tisku. Kriticky projdu většinu navrhovaných změn s tím, že nastíním hlavní výhody i nevýhody, které změny potencionálně přinesou.

V poslední části obracím pozornost čtenářů k vlastnímu návrhu nové koncepce naší myslivosti, pro kterou mi je velkou inspirací fungování lovectví a celkového nakládání s divokou přírodou v americkém státě Florida. Vycházím nejen z tamní legislativy, příhodných publikací či článků, ale i vlastních pozorování a postřehů místních lovců. Práci uzavírám již jen velmi stručným shrnutím podstatného, přičemž vyjádřím vlastní úvahu nad možnostmi směřování české myslivosti v budoucnosti.

Klíčová slova: myslivost, životní prostředí, lov, zvěř, ochrana, Florida

Abstract: Hunting law as a tool for environmental protection

In the scope of three main chapters, introduction and conclusion, the thesis attempts to capture the relationship between the Czech hunting legislation and nature conservation. The question is whether we can consider the current concept of the Hunting Act (449/2001 Sb.) as one of the tools of environmental protection. For the elaboration I based the research, among other things, on my personal experience with pro-landscape hunting in the vicinity of the village Vinaře, Central Bohemia. Furthermore, I elaborated on interesting cases of judicial and administrative practice and, last but not least, I took into account the relevant legal norms and appropriate literature or professional texts.

The first chapter deals in more detail with the very concept of hunting, including various interpretations and therefore also meanings. The second part of the first chapter describes - rather briefly - the history of hunting predominantly in the Czech territory. In this context, greater emphasis is placed primarily on the first signs of nature protection.

The next chapter follows the very essence of the monography, namely the role of hunting in environmental protection. I pay special attention to the hunting ground and game in this regard. One of the separate subchapters then deals with the state administration of hunting. Here I point out primarily the issue of the detached from reality and undersized offices in combination with actually quite impuissant roles of hunting managers and guards.

In the third chapter, I follow up by highlighting some fundamental problems of current legislation and hunting practice, especially in relation to other human activities in nature. I mention, for example, the ever-increasing tourist pressure on the landscape, the rather negative perception of Czech hunters by the general public, generally unsatisfactory forestry and agriculture management, high numbers of some species of ungulates in contrast to the alarming decline of small game, and others. I continue to look at the possible future development of hunting legislation, especially in the light of two amendments - the first already valid, but probably never effective, and the second so far only in the form of the parliamentary press. I will critically review most of the proposed changes, outlining the main advantages and disadvantages that the changes potentially bring.

In the last part, I draw the readers' attention to my own proposal for a new concept of hunting in the Czech Republic, for which I found a great inspiration in the functioning of hunting and the overall management of wildlife in the US state of Florida. The thesis in this part is not based only on the local legislation, suitable publications or articles, but also on my own observations and observations of local hunters. I conclude only very briefly by

summarizing the essentials, while including a consideration of the possibilities of the direction of Czech hunting in the future.

Key words: hunting law, environment, hunt, game, protection, Florida